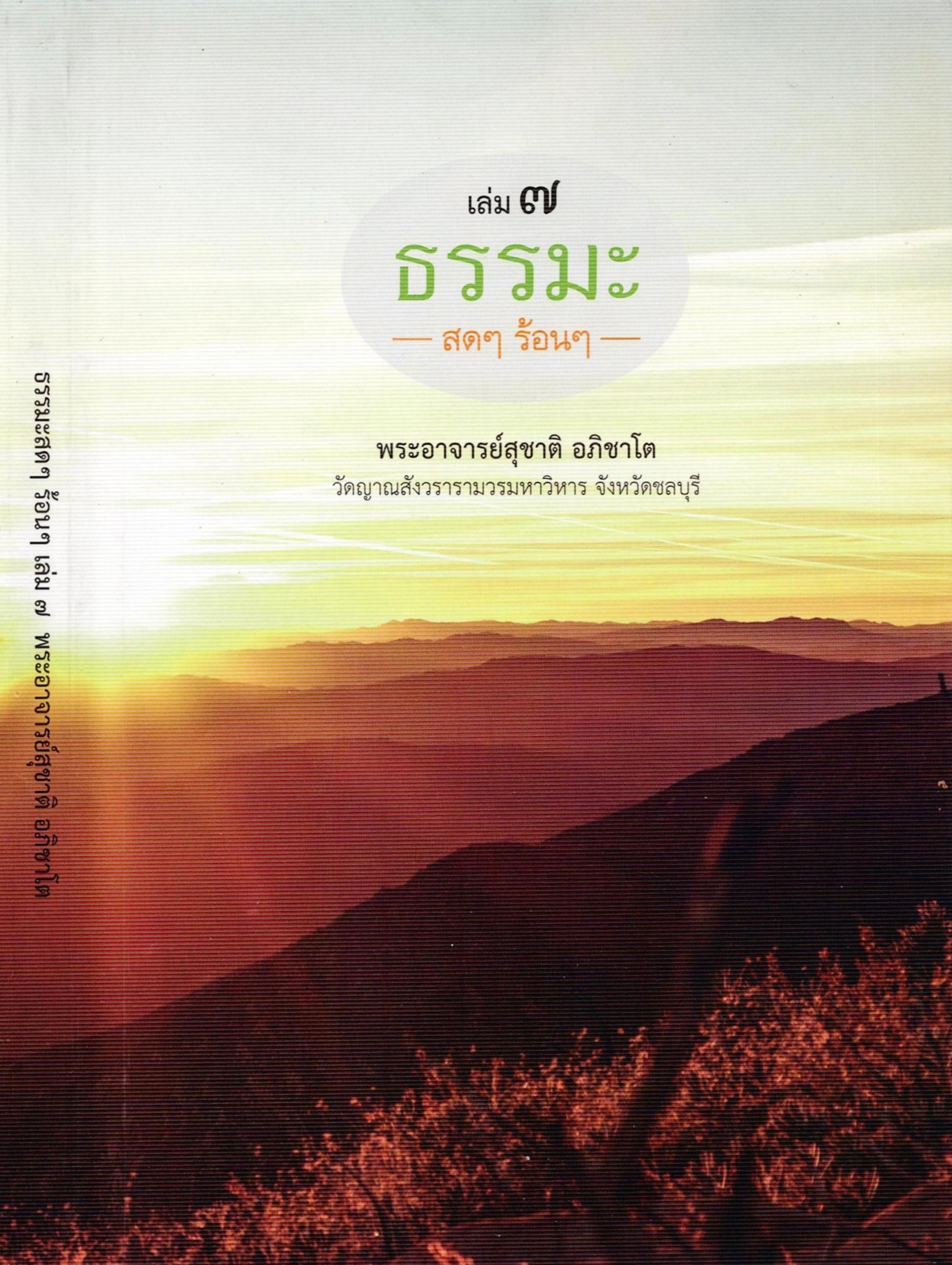

เล่ม ๗

ธรรมะ

— สดๆ ร้อนๆ —

พระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต
วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร จังหวัดชลบุรี

ธรรมะสดๆ ร้อนๆ เล่ม ๗ พระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต

ธรรมะ

สดๆ ร้อนๆ เล่ม ๗

พระจุลนายก (พระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต)
วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร อ.บางละมุง จ.ชลบุรี

ธรรมะ

สดๆ ร้อนๆ เล่ม ๗

ISBN ๙๗๘-๖๑๖-๕๗๒-๒๓๑-๕

พิมพ์ครั้งที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๓

จำนวนพิมพ์ ๒,๐๐๐ เล่ม

ผู้จัดพิมพ์ คณะศิษยานุศิษย์

พิมพ์แจกเป็นธรรมทาน
ห้ามจำหน่าย

พิมพ์ที่ : บริษัท ศิลป์สยามบรรจุภัณฑ์และการพิมพ์ จำกัด

๖๑ ซอยเพชรเกษม ๖๙ ถนนเลียบคลองภาษีเจริญฝั่งเหนือ

แขวงหนองแขม เขตหนองแขม กรุงเทพฯ ๑๐๑๖๐

Tel. ๐-๒๔๔๔-๓๓๕๑-๙ Fax. ๐-๒๔๔๔-๐๐๗๘

E-mail: silpasiamprinting@hotmail.com

Website: www.silpasiam.com

คำนำ

สองสามเดือนสุดท้ายก่อนสิ้นปี ๒๕๖๑ บ่อยครั้งที่ท่านพระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต แสดงธรรมเทศนาแบบแกงหม้อเล็ก เน้นหนักเรื่องอุบายภาวนา มรรควิถี สติปัฏฐานสี่ ธรรมซึ่งทรงแสดงจะงอกงามทุกผืนนา เพราะเป็นธรรมของพระพุทธเจ้า แต่ทั้งนี้ย่อมสุดแต่ผืนดินของเจ้าของนา ว่าเป็นดินดีชนิดใด จะเจริญงอกงามก็ตามแต่เจ้าของผืนนานั้นๆ ส่วนเรื่องธรรมะ ท่านอาจารย์ได้อธิบายไว้ชัดแจ้ง ลึกซึ้ง เฉียบคม เข้าใจง่าย หากยากยิ่งสำหรับผู้ไม่ปฏิบัติ และขี้เกียจทำ

ด้วยเมตตาต่อภายภาคหน้า ท่านอาจารย์ปรารภว่า อยากจะรวบรวมพิมพ์กัณฑ์เกี่ยวกับภาวนาเข้าไว้ด้วยกัน วันใดสงสัย มาเปิดอ่าน ทบทวน ก็จะกระจ่างใจ

คณะจุลธรรม พร้อมทั้งศิษย์ทั้งปวง จึงขออนุญาตจัดพิมพ์ธรรมะดังกล่าว เป็นธรรมทาน ซึ่งจะรวบรวมพิมพ์เป็นชุดๆ ต่อเนื่องไปด้วยความหวังว่า กุศลแห่งธรรมทานจักเป็นผลให้ดวงใจของผู้อ่านสงบเบิกบานยิ่ง

อีกประการขอบันทึกไว้ด้วยว่า เมื่อได้รับกัณฑ์เทศน์แรกจากท่านต้นฉบับเลยเวลามาสองสามเดือนแล้ว ได้กราบเรียนว่า “ธรรมะสดๆ ร้อนๆ” อาจจะไม่สดๆ ร้อนๆ คำตอบนั้นกินใจมาก ท่านย้อนตอบว่า “ธรรมะของพระพุทธเจ้า สดๆ ร้อนๆ ทุกขณะ เป็นปัจจุบันธรรมทุกเวลา เป็นอกาลิโก จักเป็นมงคลต่อผู้พบเห็นตลอดไปทุกกาล”

คณะศิษยานุศิษย์

สารบัญ

คุณสมบัติของพระธรรม ๕ - ๓๖

พระธาตุ ๓๗ - ๖๘

วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ๖๙ - ๑๐๒

การบูชาของพระพุทธศาสนา ๑๐๓ - ๑๓๔

คำถาม - คำตอบ ๑๓๕ - ๑๗๓

คุณสมบัติ
ของพระธรรม

๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เวลาที่เราปฏิบัติธรรมแล้วเราไม่เจริญทางด้านลาภยศสรรเสริญ ทางรูปเสียงกลิ่นรสโผฏฐัพพะ ก็ขอให้เราเข้าใจไว้ว่าเราไม่ได้ปฏิบัติเพื่อสิ่งเหล่านี้ พระพุทธเจ้าไม่ได้สอนให้เราปฏิบัติธรรม เพื่อให้เกิดความสุขความเจริญทางด้านลาภยศสรรเสริญ ทางรูปเสียงกลิ่นรสโผฏฐัพพะ ทรงสอนให้เราเจริญทางด้านจิตใจ สอนให้เราได้พบกับความสุขทางจิตใจ

พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า เป็นคำสอนที่ได้ทรงตรัสไว้ชอบแล้ว คือเป็น สวากขาโต ภควตา ธัมโม คำว่าตรัสไว้ชอบแล้ว **ก็แปลว่าถูกต้องแล้วตามความเป็นจริง เป็นคำสอนที่เป็นความจริง** เช่น ทรงสอนเรื่องบุญเรื่องบาป ว่าทำบุญแล้วได้ไปสวรรค์ ทำบาปแล้วได้ไปนรก ตายแล้วไม่สูญ ตายแล้วต้องไปเกิดใหม่ ไปเวียนว่ายตายเกิด ทรงสอนวิธีสู่การสิ้นสุดของการเวียนว่ายตายเกิด ว่ามรรคผลนิพพานมีจริง เป็นสิ่งที่ผู้ที่มีศรัทธาความเชื่อ จะสามารถปฏิบัติให้หลุดพ้นจากกองทุกข์แห่งการเวียนว่ายตายเกิดได้ นี่คือความจริงที่พระพุทธเจ้าได้ทรงตรัสรู้ และได้นำมาเผยแผ่สั่งสอนให้แก่สัตว์โลกที่ยังมืดบอด ที่ถูกอำนาจของโมหะอวิชชาครอบงำจิตใจ ทำให้ไม่เห็นเรื่องราวต่างๆ ที่พระพุทธเจ้าได้ทรงรู้ทรงเห็น **นอกจากเป็นธรรมที่ตรัสไว้ชอบแล้ว ยังเป็นสันทิฏฐิโก เป็นธรรมที่ผู้ศึกษาและปฏิบัติตาม จะสามารถพิสูจน์เห็นได้ด้วยตนเอง เป็นธรรมที่ไม่ได้ให้เชื่อแบบงมงาย เป็นธรรมที่ให้เชื่อเพื่อนำเอาไปศึกษา นำเอาไปปฏิบัติ** เมื่อปฏิบัติแล้วก็จะสามารถเอาสิ่งที่ปกคลุมหุ้มห่อ คืออวิชชาโมหะ ให้ออกไปจากจิตจากใจ ทำให้เห็นสิ่งต่างๆ ดังที่พระพุทธเจ้าได้ทรงรู้ได้ทรงเห็นได้ นี่คือ สันทิฏฐิโก ธรรมของ

พระพุทธเจ้าต้องนำเอาไปปฏิบัติ แล้วถึงจะรู้ว่าธรรมของพระพุทธเจ้านี้เป็น สวากขาโต ภควตา ธัมโม เป็นธรรมที่เป็นความจริงทุกประการ

ข้อที่สามของคุณสมบัติของพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า ก็คือเป็น อกาลิโก เป็นธรรมที่ไม่เสื่อมไปกับกาลกับเวลา เป็นธรรมที่เป็นความจริงตลอดเวลา เป็นความจริงในยุคพระพุทธกาล ก็เป็นความจริงในยุคปัจจุบัน และจะเป็นความจริงในอนาคตต่อไป เป็นความจริงที่ไม่มีวันเปลี่ยนแปลง เรื่องบุญเรื่องบาปนี้ไม่มีวันเปลี่ยนแปลง ทำบุญได้ไปสวรรค์ไม่เปลี่ยนแปลง ทำบาปไปนรกไม่เปลี่ยนแปลง ตายแล้วไม่สูญ ตายแล้วต้องไปเกิดใหม่ถ้ายังไม่ได้ชำระจิตใจให้สะอาดบริสุทธิ์ ถ้าได้ศึกษาได้ปฏิบัติตามคำสั่งคำสอนของพระพุทธเจ้าแล้ว ก็จะสามารถที่จะชำระจิตใจให้สะอาดบริสุทธิ์ได้ สามารถหลุดพ้นจากกองทุกข์แห่งการเวียนว่ายตายเกิดได้ **ธรรมเหล่านี้ไม่มีวันเปลี่ยนแปลง เป็นเหมือนกันทุกยุคทุกสมัย** ทำบาปก็ต้องไปนรกไปอบาย ทำบุญก็ต้องไปสวรรค์ ถ้ายังไม่ได้ชำระจิตใจให้สะอาดบริสุทธิ์ ก็ยังต้องมาเวียนว่ายตายเกิดต่อไป ถ้าอยากจะหลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด

ก็ต้องปฏิบัติตามที่พระพุทธเจ้าได้ทรงสั่งสอนให้ปฏิบัติเท่านั้น เมื่อได้ปฏิบัติแล้วก็จะสามารถหลุดพ้นจากความทุกข์ทั้งหลายได้ นี่คือ อกาลิโก เป็นธรรมที่ไม่เปลี่ยนแปลงไปกับกาลกับเวลา ไม่มีวันหมดยุคหมดสมัย เป็นธรรมที่ทันสมัย สดๆ ร้อนๆ ได้อ่านหนังสือหรือได้ยินได้ฟังพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าทีไร ก็เหมือนกับได้ยินจากพระโอษฐ์ของพระพุทธเจ้าเลย เป็นธรรมที่เหมือนเพิ่งออกมาจากปากของพระพุทธเจ้า สดๆ ร้อนๆ ผู้ฟังสามารถน้อมนำเอาไปปฏิบัติให้เกิดผลได้ทันที เหมือนกับในยุคที่พระพุทธเจ้าเป็นผู้แสดงด้วยพระองค์เอง

ถึงแม้ว่าในยุคนี้ จะไม่มีพระพุทธเจ้ามาแสดงธรรมให้แก่สัตว์โลกอย่างพวกเราแล้วก็ตาม แต่พระธรรมคำสอนที่ได้ทรงตรัสที่ได้ทรงสั่งสอน และได้มีการจดจำและบันทึกไว้เป็นหนังสืออยู่ในพระไตรปิฎกนี้ ก็เป็นคำสอนที่ออกมาจากปากของพระพุทธเจ้า เวลาได้อ่านหรือได้ยินก็เหมือนกับได้ยินได้ฟังจากพระพุทธเจ้าโดยตรงเลย ถ้าผู้อ่านผู้ฟังด้วยสติ ใจจดจ่ออยู่กับการฟัง ไม่ไปคิดเรื่องอื่น ไม่ไปพูดไม่ไปคุยกัน ธรรมก็จะเข้าสู่ใจ แล้วถ้านำเอาไปปฏิบัติ ก็จะสามารถทำให้เกิดผลตามที่ได้ทรงแสดงไว้ทุกประการ ดังนั้น พวกเราจึงไม่ต้องไป

กังวลกับเวล่ำเวลา ว่าสมัยนี้ไม่มีพระพุทธเจ้าอยู่กับพวกเราแล้ว พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า ไม่มีประสิทธิภาพเหมือนกับสมัยที่พระพุทธเจ้าทรงมีชีวิตอยู่ ปฏิบัติไปก็จะไม่สามารถได้รับผลเหมือนกับในสมัยพุทธกาล อันนี้เป็นความเข้าใจผิด พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้านี้ เป็นของใหม่ เป็นของสดๆ ร้อนๆ เหมือนยาที่ผลิตออกจากโรงงานที่ผู้เจ็บไข้ได้ป่วยสามารถนำเอาไปรับประทาน เพื่อรักษาโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ ให้หายได้อย่างแน่นอน เพียงแต่ว่าขอให้ผู้ที่มารับธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้านั้น ขอให้มีศรัทธาความเชื่ออย่างมั่นคง ขอให้เชื่อและนำเอาไปปฏิบัติ **ถ้ามีความเชื่ออย่างมั่นคงและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ปฏิบัติแบบเต็ม ๑๐๐ ผลก็จะปรากฏขึ้นมาอย่างแน่นอน เพราะมีผู้ที่ได้เชื่อและได้ปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้ามาแล้ว ทุกยุคทุกสมัย ได้รับผลตามที่พระพุทธเจ้าได้ทรงสอนไว้ทุกประการ คือ บรรดาพระอริยสงฆ์สาวกทั้งหลายนี้เอง ที่พวกเราถือเป็นสรณะองค์ที่ ๓ สุปฏิปันโน ภควโต สาวกสังโฆ ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบผู้ที่เป็นสาวกของพระพุทธเจ้า ท่านเหล่านี้ท่านเป็นผู้ที่จะรับรองหรือยืนยันในความเป็นจริง ของพระธรรมคำสั่งคำสอนของพระพุทธเจ้าทุกประการ**

ไม่มีพระอริยสงฆ์รูปใด ที่จะมาคัดค้าน ความจริงของพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าเลย มีแต่รับรองรับประกันยืนยันว่าเป็นความจริง ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ใครที่มีศรัทธาความเชื่อแล้วน้อมนำเอาไปปฏิบัติจะได้รับผลอย่างแน่นอน จะช้าหรือจะเร็วก็ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้ที่ปฏิบัตินั้น ที่มีความสามารถไม่เท่าเทียมกัน เหมือนกับนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนเดียวกันชั้นเดียวกัน แต่เวลาสอบจะได้คะแนนไม่เหมือนกัน เพราะมีความสามารถตอบข้อสอบได้ไม่เท่ากันนั่นเอง ผู้ที่มีความสามารถตอบข้อสอบได้มากก็จะได้คะแนนสูง ผู้ที่มีความสามารถตอบข้อสอบได้น้อยก็จะได้คะแนนต่ำ แต่ไม่ว่าจะมีความสามารถมากหรือน้อยก็ตาม ถ้ามีความเพียรพยายามที่จะปฏิบัติไปจนกว่าจะสำเร็จ ก็จะต้องสำเร็จอย่างแน่นอน ช้าเร็วก็ขึ้นอยู่กับเหตุปัจจัยต่างๆ นอกจากความสามารถแล้วก็อาจจะมีเหตุปัจจัยรอบด้านที่ไม่เอื้อต่อการปฏิบัติ ก็อาจจะล่าช้ากว่าผู้ที่มีเหตุการณ์มีสถานที่ที่เอื้อต่อการปฏิบัติ แต่ถ้ามีการปฏิบัติแบบเต็ม ๑๐๐ แล้ว จะต้องได้รับผลกันอย่างแน่นอน นี่คือ สุปฏิปันโน ภควโต สาวกสังโฆ สาวกของพระพุทธเจ้าผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ เป็นผู้ที่ได้บรรลุถึงมรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ คือการสิ้นสุดของการเวียนว่าย

ตายเกิดตามลำดับของธรรมที่บรรลุถึง **ธรรมที่บรรลุ ธรรมที่ทำให้จิตใจได้หลุดพ้นจากความทุกข์ต่างๆ นั้นก็แบ่งไว้เป็น ๔ ระดับด้วยกัน เรียกว่า โสดาบัน สกิทาคามี อนาคามี และอรหันต์**

การบรรลุถึงขั้นต่างๆ เหล่านี้ก็เป็นการหลุดพ้นจากความทุกข์ในระดับต่างๆ ความทุกข์มี ๔ ระดับด้วยกัน ผู้ปฏิบัติก็จะปฏิบัติและกำจัดความทุกข์ไปตามลำดับจนถึงขั้นสุดท้ายคือขั้นของพระอรหันต์ พอถึงขั้นของพระอรหันต์แล้ว ความทุกข์ต่างๆ ที่มีอยู่ภายในจิตในใจก็จะหมดสิ้นไป การที่จะกลับมาเกิดแก่เจ็บตาย มาเวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏก็จะสิ้นสุดลง เพราะเหตุปัจจัยที่เป็นตัวทำให้จิตใจต้องมาเวียนว่ายตายเกิดนั้น ได้รับการชำระ ได้รับการกำจัดจากการปฏิบัติตามที่พระพุทธเจ้าได้ทรงปฏิบัติ และได้นำมาเผยแผ่สั่งสอนให้ปฏิบัติตาม พอได้ปฏิบัติตามแล้ว จิตใจที่มีเหตุปัจจัยที่พาให้ไปเวียนว่ายตายเกิด ก็จะปราศจากเหตุปัจจัยเหล่านี้ ก็จะไม่มีอะไรมาฉุดให้ใจต้องไปเวียนว่ายตายเกิดอีกต่อไป นี่คือธรรมของพระพุทธเจ้า เป็นความจริงทุกยุคทุกสมัย เป็นธรรมที่ผู้ศึกษาได้ยินได้ฟังสามารถน้อมนำเอาไปพิสูจน์ได้ด้วย

การปฏิบัติ **การได้ยินได้ฟังเพียงอย่างเดียวยังไม่สามารถทำให้เกิดผลขึ้นมาได้ การได้ยินได้ฟังได้ศึกษา ถ้าเปรียบเทียบก็เปรียบเหมือนกับการได้ดูแผนที่ แผนที่ของสถานที่ต่างๆ ที่เราต้องการจะเดินทางไป** การดูแผนที่นี้ ยังไม่ทำให้เราได้ไปถึงจุดหมายปลายทางที่เราต้องการไปได้ แต่ถ้าไม่มีแผนที่เราก็จะไม่รู้ว่าจะเดินทางไปในทิศทางใด การดูแผนที่เพื่อจะได้รู้ว่าจุดหมายปลายทางที่เราต้องการนั้นต้องไปในทิศทางไหน ไปด้วยยานพาหนะแบบไหน บางครั้งก็ต้องไปด้วยเรือ บางครั้งก็ต้องไปด้วยรถยนต์หรือรถไฟ บางครั้งก็ต้องไปด้วยเครื่องบิน ถ้าไม่ได้ศึกษาดูแนวทางของจุดหมายปลายทางที่จะไป ก็จะไม่รู้ว่าจะไปอย่างไรนั่นเอง แต่ถ้าได้ดูแล้วได้รู้แล้วว่าจะต้องเดินทางไปด้วยยานพาหนะชนิดนั้นชนิดนี้ ต้องไปในทิศทางนั้นทิศทางนี้ ถ้าดูแล้วรู้แล้วแต่ไม่ออกเดินทาง ก็ยังอยู่ที่บ้านอยู่เหมือนเดิม ก็จะไม่สามารถไปถึงจุดหมายปลายทางที่ต้องการจะไปได้

นี่คือความหมายของการศึกษา การศึกษาเพื่อเรียนรู้วิธีหรือแนวทาง ที่จะพาให้เราไปสู่จุดหมายปลายทางที่เราต้องการจะไปกัน พวกเราทุกคนนี้ต้องการอะไร พวกเราทุกคน

ต้องการความสุขกัน ต้องการความหลุดพ้นจากความทุกข์กัน ไม่มีใครอยากจะทุกข์กัน ไม่มีใครอยากจะเวียนว่ายตายเกิดกัน ไม่มีใครอยากจะเกิดมาแล้วต้องมาแก่มาเจ็บมาตายกัน เหมือนอย่างที่พวกเรากำลังเป็นอยู่ขณะนี้ พวกเราสามารถที่จะทำสิ่งที่เราปรารถนาได้ ถ้าเราศึกษาแนวทางที่จะทำให้สิ่งที่เราต้องการนั้นปรากฏขึ้นมาได้ แนวทางที่จะพาให้เราหลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด หลุดพ้นจากความทุกข์ทั้งปวง ก็คือคำสั่งคำสอนของพระพุทธเจ้านี่เอง เมื่อเราได้ยินได้ฟังได้รู้วิธีของการปฏิบัติแล้ว ว่าเราจะต้องปฏิบัติอะไรกันมั่ง เราก็ต้องปฏิบัติ ถ้าดูแผนที่แล้วรู้แล้วว่าจะต้องไปในทางนั้นทางนี้ รู้ว่าจะต้องไปด้วยวิธีใด เราก็ต้องออกเดินทางไปด้วยวิธีนั้น ถ้าต้องขับรถยนต์เราก็ต้องหารถยนต์ขับไป ถ้าต้องไปทางเรือก็ต้องไปหาเรือไป ถ้าต้องขึ้นเครื่องบินก็ต้องไปหาเครื่องบิน พอเราได้เริ่มออกเดินทาง ยานพาหนะก็จะค่อยพาเราไปใกล้เข้าไปสู่จุดหมายปลายทางไปเรื่อยๆ ถ้าเราเดินทางแบบไม่หยุดไม่หย่อน ถึงแม้อาจจะมีอุปสรรคกลางทาง เราก็ไม่ย่อถอย คือถ้ารถเสียก็ซ่อม รถยางแตกก็เปลี่ยนยางใหม่ รถน้ำมันหมดก็แวะเติมน้ำมัน **ตราบใดที่มีการกระทำ มีการเดินทาง มีการกระทำให้การเดินทางนี้เป็นไปได้อย่างต่อเนื่อง ไม่ช้าก็เร็ว จุดหมายปลายทางก็จะถึงอย่างแน่นอน**

พอเราได้ศึกษาได้ฟังเทศน์ฟังธรรมแล้ว เราก็จะต้องนำเอาไปปฏิบัติ เมื่อเรานำเอาไปปฏิบัติแล้ว ผลต่างๆ ก็จะปรากฏขึ้นมาตามลำดับ ผลที่เราพูดถึงนี้เป็นผลทางด้านจิตใจ คำสั่งคำสอนของพระพุทธเจ้านี้ สอนเรื่องของความสุขความเจริญทางจิตใจ ไม่ได้เกี่ยวกับความสุขความเจริญทางโลกทางร่างกาย สอนอยู่เหมือนกันว่าไม่ใช่เป็นทางสู่ความสุขความเจริญของจิตใจ ที่เราต้องการคือความสุขความเจริญของจิตใจ เพราะอะไร เพราะว่าจิตใจนี้เป็นของที่อยู่กับเรา เป็นของที่เราจะต้องอยู่ด้วยไปตลอด จิตใจนี้ไม่มีวันสิ้นสุด ไม่มีวันตาย **จิตใจมีอยู่ ๒ อย่าง คือจิตใจสุขหรือจิตใจทุกข์** จิตใจทุกข์พวกเราก็รู้กันว่าเป็นอย่างไร เป็นสิ่งที่เราไม่ปรารถนากัน สิ่งที่เราปรารถนากันก็คือจิตใจที่มีความสุข จิตใจที่มีความสุขนี้จะเกิดขึ้นมาได้ ก็ต้องเกิดจากการปฏิบัติตามคำสั่งคำสอนของพระพุทธเจ้า ดังนั้น เวลาที่เราปฏิบัติ ขอให้เราดูผลที่จิตใจ ว่าสุขมากขึ้นหรือสุขน้อยลง ทุกข์มากขึ้นหรือทุกข์น้อยลง อย่าไปดูที่อื่นอย่าไปดูอย่างอื่น อย่าไปดูทางร่างกายเพราะทางร่างกายนี้ มันไม่ได้เป็นผลที่เกิดจากการปฏิบัติธรรมโดยตรง อาจจะเป็นผลพลอยได้ หรืออาจจะไม่เกิดขึ้นก็ได้ เช่น บางคนคิดว่าถ้าได้ปฏิบัติตามคำสั่งคำสอนของพระพุทธเจ้าแล้ว

จะเจริญด้วยลาภยศสรรเสริญ จะเจริญด้วยความสุขทางตาหูจมูกลิ้นกาย อันนี้ก็ไม่ได้จะเป็นอย่างนั้นเสมอไป บางครั้งก็อาจจะเจริญได้ บางครั้งก็อาจจะไม่เจริญ บางครั้งก็อาจจะเสื่อม เพราะว่าความเจริญทางด้านลาภยศสรรเสริญ ทางรูปเสียงกลิ่นรสโผฏฐัพพะนี้ มันอยู่ภายใต้กฎของอนิจจังทุกขังอนัตตา ไม่ได้เป็นไปตามการปฏิบัติตามคำสั่งคำสอนของพระพุทธเจ้าเสมอไป

ดังนั้น เวลาที่เราปฏิบัติธรรมแล้วเราไม่เจริญทางด้านลาภยศสรรเสริญ ทางรูปเสียงกลิ่นรสโผฏฐัพพะ ก็ขอให้เราเข้าใจไว้ว่าเราไม่ได้ปฏิบัติเพื่อสิ่งเหล่านี้ พระพุทธเจ้าไม่ได้สอนให้เราปฏิบัติธรรม เพื่อให้เกิดความสุขความเจริญทางด้านลาภยศสรรเสริญ ทางรูปเสียงกลิ่นรสโผฏฐัพพะ ทรงสอนให้เราเจริญทางด้านจิตใจ สอนให้เราได้พบกับความสุขทางจิตใจ ความสุขความเจริญของจิตใจเป็นอย่างไร ก็แบ่งไว้เป็นชั้นๆ ชั้นที่เราอยู่กันนี้เราเรียกว่า ชั้นของมนุษย์ ชั้นของมนุษย์นี้อยู่กลางๆ คือไม่เจริญแต่ก็ไม่เสื่อม ไม่สูงก็ไม่ต่ำอยู่กลางๆ อยู่ตรงศูนย์ ถ้าเราเรียนคณิตศาสตร์นี้เราจะรู้จักเรื่องของการแบ่งระดับของสิ่งต่างๆ ไว้เป็นบวกเป็นลบ แล้วก็ระหว่างบวก

กับลบก็คือศูนย์ ภพของมนุษย์จิตใจของมนุษย์นี้ก็อยู่ระหว่างกลาง ระหว่างความเจริญกับระหว่างความเสื่อมของจิตใจ คือมีความสุขมีความทุกข์เท่าๆ กัน ๕๐:๕๐ ถ้าจิตใจเจริญก็จะมีความสุขเพิ่มมากขึ้น ความทุกข์ก็น้อยลง ถ้าจิตใจเสื่อมลงก็จะมีความทุกข์เพิ่มมากขึ้น ความสุขลดน้อยลง นี่คือเรื่องของจิตใจ เราวัดกันที่ความสุขความทุกข์ของจิตใจมนุษย์นี้เรามีความสุขความทุกข์เท่าๆ กัน ๕๐:๕๐ สามวันดีสี่วันไข้ ถ้าต่ำกว่ามนุษย์นี้ ก็จะมีความทุกข์มากขึ้นความสุขจะน้อยลง ต่ำกว่ามนุษย์ก็คือเดรัจฉาน เดรัจฉานนี้ก็มีจิตใจเหมือนพวกเรา แต่เขามีร่างกายที่ไม่เหมือนร่างกายของมนุษย์เขามีร่างกายของสัตว์เดรัจฉาน เช่น ร่างกายของสุนัขของแมวของลิงของนกของปูของปลา แต่จิตใจเขาก็เหมือนกับจิตใจของพวกเรา ต่างกันตรงที่จิตใจเขาเสื่อมลงไป ต่ำกว่าจิตใจของมนุษย์ จิตใจของเขามีความทุกข์มากกว่ามนุษย์ มีความสุขน้อยกว่ามนุษย์ เพราะบาปที่เขาทำไว้นั้นเขาทำมากกว่ามนุษย์ได้ทำไว้ ทำให้จิตใจเขาต้องมีความทุกข์เพิ่มมากขึ้น

ถ้าเราไม่อยากจะให้จิตใจของเราลงต่ำกว่าความเป็นมนุษย์ สิ่งที่เราต้องทำให้ได้ก็คือ ละการกระทำบาปทั้งปวง

อย่าไปทำบาปสี่ข้อห้าข้อด้วยกันคือศีล ๕ คือไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤติผิดประเวณี ไม่พูดปด ไม่ดื่มสุรายาเมา ถ้าเรารักษาศีล ๕ ได้ การที่จะทำให้จิตใจเราตกต่ำนี้ก็จะเป็นไปไม่ได้ เพราะเรามีวิธีป้องกันไม่ให้ตกต่ำ คือการรักษาศีล ๕ นี่เอง การรักษาศีล ๕ จะทำให้จิตใจไม่ตกต่ำลงไปกว่าการเป็นมนุษย์ ถ้าตายไปก็จะกลับมาเป็นมนุษย์ต่อได้เลย แต่ถ้าไปทำบาปข้อใดข้อหนึ่งด้วยเหตุผลอันใดอันหนึ่ง ก็จะทำให้จิตใจนั้นเลื่อนลงต่ำทันที ทีนี้จะต่ำมากต่ำน้อย จะไปอยู่ในที่ต่ำนานหรือช้าก็อยู่ที่ว่าทำมากทำน้อย ถ้าทำน้อยก็ลงไปอยู่ไม่นาน ถ้าทำมากก็ลงไปอยู่นาน เหมือนกับพวกที่ถูกจับติดคุกติดตะราง ถ้าทำผิดมากก็จะติดคุกนาน ถ้าทำผิดน้อยก็จะติดคุกไม่นาน ฉันใด การทำบาปก็เป็นในลักษณะนั้น ถ้าทำบาปมากก็จะต้องไปเกิดในอบาย อยู่ในอบายนาน ถ้าทำบาปน้อยก็ไปอยู่ในอบายไม่นาน พอได้ใช้บาปหมดแล้วก็จะกลับมาเกิดเป็นมนุษย์ใหม่ได้ ดังนั้น ถ้าเราไม่อยากจะให้จิตใจของพวกเราตกต่ำกว่าระดับของมนุษย์ เราต้องพยายามอย่าทำบาป ถ้าทำบาปเรายังมีโอกาสที่จะชะลอผลของบาปได้ ถ้าเราทำบุญให้มากกว่าบาปที่เราทำไว้

แต่ไม่ได้หมายความว่า บุญที่เราทำนี้จะลบล้างบาปที่เราได้ทำไว้ เพียงแต่ว่าถ้าบุญของเรามีกำลังมากกว่าบาป บุญของเรายังสามารถดึงใจของเราไม่ให้ลงไปสู่ที่ต่ำได้ หรือถ้าไม่มากกว่าก็ให้มันเท่ากัน ถ้าบาปกับบุญมันเท่ากัน บาปก็ไม่สามารถดึงใจให้ลงต่ำได้ แต่บุญก็จะไม่สามารถดึงให้ขึ้นสูงกว่าระดับของมนุษย์ได้ เราก็ยังจะอยู่ในระดับของมนุษย์ได้ต่อไป ถึงแม้ว่าเราอาจจะได้ทำบาปบ้างก็ตาม แต่ถ้าเรามาชดเชยด้วยการทำบุญให้มันมีกำลังเท่ากับบาป มันก็ยังไม่สามารถดึงเราให้ลงไปสู่ที่ต่ำได้ แต่ถ้าเวลาใดที่บุญเราน้อยกว่าบาป เวลานั้นบาปก็จะดึงใจเราให้ลงสู่ต่ำได้ นี่คือเรื่องของบุญของบาปที่พระพุทธเจ้าได้ทรงตรัสสอน เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับจิตใจของพวกเรา ไม่ได้เกี่ยวกับฐานะการเงินการทอง ไม่ได้เกี่ยวกับการที่มีสิ่งนั้นสิ่งนี้หรือไม่มีสิ่งนั้นสิ่งนี้ อันนี้ไม่เกี่ยวกัน เรื่องลาภยศสรรเสริญสุขนี้สามารถหาได้ด้วยวิธีทำบุญก็ได้ทำบาปก็ได้ แล้วแต่ คนทำบาปคนโกงก็ร่ำรวยได้ เป็นใหญ่เป็นโตได้ คนทำดีก็ร่ำรวยได้ เป็นใหญ่เป็นโตได้ นี่คือสิ่งที่เราต้องทำความเข้าใจให้ถูกต้อง ไม่เช่นนั้นแล้วเราจะสับสน แล้วเราจะไม่เชื่อในคำสั่งคำสอนของพระพุทธเจ้า ถ้าเราไปมองผลที่ลาภยศสรรเสริญ มองที่ความสุขทางตาหู

จมูกลิ้นกาย เราก็จะคิดว่าทำไมคนนั้นเขาทำบาป ทำไมเขากลับเจริญในลาภยศสรรเสริญสุขกัน คนนี้ทำดีแต่ทำไมเขาไม่เจริญในลาภยศสรรเสริญสุขกัน นี่ไม่ใช่เป็นผลของการทำบุญหรือของการทำบาปแต่อย่างใด ผลของการทำบุญทำบาปอยู่ที่จิตใจของพวกเรา พวกเราถ้าไม่ศึกษาจะไม่รู้กันว่าจิตใจของพวกเรานี้มีบันไดที่จะก้าวขึ้นและมีบันไดที่จะก้าวลง เปลี่ยนสถานภาพ เพราะจิตใจเป็นสิ่งที่แปลกกว่าร่างกาย ร่างกายนี้เป็นสิ่งที่เรามองเห็นกัน แต่จิตใจนี้เป็นสิ่งที่เรามองไม่เห็นกัน และเราอาจจะไม่รู้จักเสียด้วยซ้ำไป ถ้าเราไม่ได้มาศึกษาไม่ได้มาฟังเทศน์ฟังธรรมคำสั่งคำสอนของพระพุทธเจ้า เราก็อาจจะคิดว่าจิตใจกับร่างกายนี้เป็นอันเดียวกัน ร่างกายเป็นอย่างไรจิตใจก็เป็นไปกับร่างกาย ร่างกายแก่จิตใจก็แก่ ร่างกายเจ็บจิตใจก็เจ็บ ร่างกายตายจิตใจก็ตาย อันนี้ไม่ใช่เป็นความจริง

ความจริงคือชีวิตของพวกเรานี้มีองค์ประกอบอยู่ ๒ ส่วนด้วยกัน คือมีร่างกายและจิตใจ ร่างกายก็หาลาภยศสรรเสริญสุข แต่จิตใจนี้ต้องหาบุญถึงจะทำให้จิตใจมีความสุขได้ และจิตใจเจริญก็เจริญด้วยบุญ จิตใจเสื่อมก็เสื่อม

ด้วยบาป ไม่เกี่ยวกับร่างกาย ต้องทำความเข้าใจให้ถูกต้อง แล้วเราจะได้เข้าใจในเรื่องของบุญของบาปว่าเป็นอย่างไร เพราะหลังจากที่ร่างกายตายไปแล้ว จิตใจนี้ไม่ได้ตายไปกับร่างกาย จิตใจไม่มีวันตาย แต่จิตใจจะต้องเป็นไปตามอำนาจของบุญของบาปตามที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ว่า สัตว์โลกทั้งหลายเป็นไปเพราะอำนาจของบุญของบาปนั่นเอง ถ้าเป็น**เดรัจฉาน**ก็เป็นอำนาจของบาป ถ้าเป็นดวงวิญญาณที่เราเรียกว่า **เปรต** ก็เป็นอำนาจของบาป ถ้าเป็นดวงวิญญาณที่เราเรียกว่า **อสูรกาย** ก็เป็นอำนาจของบาป ถ้าเป็นดวงวิญญาณที่เราเรียกว่า **นรก** ก็เป็นอำนาจของบาป ขอให้เราเข้าใจไว้เถิดว่า นรกก็ดี สวรรค์ก็ดีนี้ ไม่ได้เป็นสถานที่เหมือนกับกรุงเทพฯ หรือเชียงใหม่ แต่เป็นสถานภาพของจิตใจ ที่เป็นผลของการทำบุญหรือทำบาป ทำบุญแล้วก็จะทำให้จิตใจเป็นอะไรต่างๆ ตามที่พระพุทธเจ้าได้ทรงตั้งชื่อให้ไว้ ถ้าทำบาปด้วยความหลงด้วยความไม่รู้ผิด ไม่รู้ว่าการทำบาปนี้มีโทษต่อจิตใจ ทำไปเพื่อการอยู่รอดของร่างกาย เช่นมีอาชีพฆ่าสัตว์ตัดชีวิตเพื่อดำรงชีพ อันนี้เป็นการทำบาปที่คนที่ทำอาชีพเหล่านี้คิดว่าไม่มีโทษ เพราะทางกฎหมายก็ไม่ได้จับไปลงโทษ คนที่ทำมาค้าขายด้วยการฆ่าเป็ดฆ่าไก่ฆ่าวัวฆ่าควายฆ่าปูฆ่าปลา

กฎหมายเขาถือว่าไม่ผิดแต่อย่างใด แต่กฎแห่งกรรมนี้ถือว่าผิด เพราะเป็นการกระทำบาปเป็นการฆ่า ผิดศีลข้อที่ ๑ ทำบาปด้วยความหลง นี่คือเรียกว่าทำบาปด้วยความหลง ด้วยความไม่รู้ ว่าเป็นบาป เป็นกฎแห่งกรรม ดวงใจเวลาไม่มีร่างกายก็จะไปได้ร่างกายของสัตว์เดรัจฉานแทน ก็จะไปได้ร่างกายของสัตว์ที่เราฆ่านั่นแหละเป็นผลตอบแทน ที่เรียกว่า กงกรรมกงเกวียน ทำกรรมอันใดไว้ก็จะต้องรับผลของกรรมนั้น ฆ่าปูฆ่าปลาก็ต้องกลับไปเกิดเป็นปูเป็นปลาให้เขาฆ่า ฆ่าเป็ดฆ่าไก่ก็จะไปเกิดเป็นเป็ดเป็นไก่ให้เขาฆ่า ฆ่าสัตว์ชนิดใดตายไปก็จะต้องไปเป็นสัตว์ชนิดนั้น นี่คือ **กฎแห่งกรรม กฎที่กำกับความเป็นไปของจิตใจของสัตว์โลกอย่างพวกเรา**

จิตใจกับดวงวิญญาณนี้เป็นอันเดียวกัน เราเพียงแต่เปลี่ยนชื่อตามสถานภาพ เหมือนกับสุภาพสตรีเวลาที่ไม่ได้แต่งงานก็เรียกว่า นางสาว พอแต่งงานก็เปลี่ยนเป็น นาง แต่ก็เป็นคนเดียวกัน เป็นสุภาพสตรีคนเดียวกัน แต่สถานภาพเปลี่ยนไปแล้ว เพราะเป็นภรรยาเป็นแม่ต่อไปตามลำดับ ก็เลยไม่เรียกว่าเป็นนางสาว เรียกว่าเป็นนางแทน ฉันใด **เวลาที่มีร่างกายนี้เราก็เรียกจิตใจว่า จิตใจ ดวงจิตดวงใจ** พอเวลา

ร่างกายตายไป จิตใจนี้ไม่ได้ตายไปกับร่างกาย เราก็เปลี่ยนชื่อเป็นดวงวิญญาณไป **เวลาจิตใจไม่มีร่างกายเรียกว่าดวงวิญญาณ** พอจิตใจไปทำบาปด้วยความหลงก็จะไปได้ร่างกายของสัตว์เดรัจฉาน ก็จะไปเป็นแมวเป็นสุนัขเป็นลิงเป็นนกเป็นปูเป็นปลาอะไรต่างๆ เหล่านี้ ตามบาปที่ได้กระทำไว้ ถ้าได้ฆ่าปูฆ่าปลาก็ไปได้ร่างกายของปูของปลาไป นี่คือเรื่องของผลของบาปที่ทำกันไว้ ถ้าทำบาปด้วยความหลงก็จะไปเป็นสัตว์เดรัจฉาน ถ้าทำบาปด้วยความโลภอยากได้มากๆ ถึงแม้ว่าไม่ทำบาปก็อยู่ได้แต่ไม่พอ สามารถทำมาหากินเลี้ยงชีพโดยไม่ทำบาปก็อยู่ได้ แต่ไม่รวย อยากจะรวย ก็เลยต้องทำบาปด้วยวิธีต่างๆ ฉ้อโกงก็ดี ฆ่าสัตว์ก็ดี เมื่อทำบาปด้วยความโลภ เวลาไม่มีร่างกาย ดวงวิญญาณนั้นก็จะเป็นที่เรียกว่าเปรต ดวงวิญญาณของเปรตนี่เป็นอย่างไร ก็เป็นดวงวิญญาณที่มีแต่ความหิวโหย มีแต่เหตุการณ์ที่สร้างความหิวโหยให้กับจิตใจตลอดเวลา

เวลาที่จิตใจไม่มีร่างกายนี้เป็นเหมือนเวลาที่จิตใจนอนหลับ เวลาจิตใจนอนหลับนี้จิตใจแยกออกจากร่างกายชั่วคราว แล้วก็จิตใจก็อยู่กับเหตุการณ์ที่บุญหรือบาปได้

สร้างไว้ให้ปรากฏขึ้นมาในจิตใจ เป็นเหตุการณ์เหมือนความจริงเลย คือความฝันต่างๆ เวลาที่เราฝันกันนี่เราไม่รู้ว่าเราฝันกัน เราคิดว่าเป็นเหตุการณ์จริงๆ เหมือนจริง ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์เลย เหมือนกับเราอยู่ในเหตุการณ์นั้น อยู่ในเหตุการณ์ที่ดีเราก็เรียกว่า สวรรค์ อยู่ในเหตุการณ์ที่ไม่ดีก็เรียกว่า อบาย เช่น ถ้าอยู่กับเหตุการณ์ที่ทำให้เรามีแต่ความหิวโหยอดอยากขาดแคลน หากินเท่าไหร่ก็หาไม่ได้มาก ต้องคอยหิวโหยอยู่ตลอดเวลา อันนั้นแหละคือลักษณะของดวงวิญญาณที่ทำบาปด้วยความโลภที่เราเรียกว่า เปรต ถ้าเราทำบาปด้วยความกลัว เราทำบาปเพราะเรากลัวสัตว์ชนิดนั้นสัตว์ชนิดนี้ กลัวมดกลัวยุงกลัวแมลงอะไรต่างๆ เราเจอมันเราก็ฆ่ามันกำจัดมัน มันก็จะทำให้จิตใจของเราเวลาไม่มีร่างกายก็จะอยู่กับความกลัวต่างๆ เหล่านี้ จะไปเจอสัตว์ชนิดนั้นชนิดนี้ที่หวาดกลัวอยู่ ทำให้มีแต่ความหวาดกลัวอยู่ตลอดเวลา ถ้าเราทำบาปด้วยความอาฆาตพยาบาท เวลาตายไปดวงวิญญาณก็จะมีแต่ความอาฆาตพยาบาทฝังอยู่ปรากฏขึ้นมาอยู่ในใจ มีแต่เรื่องของการล้างแค้นการฆ่าฟันกัน เหมือนกับอยู่ในภาวะของสงครามต่อสู้กันฆ่าฟันกัน ด้วยความอาฆาตพยาบาท อันนี้ดวงวิญญาณนี้เราก็เรียกว่า นรก

และนี่แหละคือเรื่องของจิตใจเวลาทำบาป จะได้รับผล ๔ ชนิด เพราะการทำบาปนี้มีเหตุที่ต่างกันไป ๔ เหตุด้วยกัน ทำบาปด้วยความหลง ทำบาปด้วยความโลภ ทำบาปด้วยความกลัว ทำบาปด้วยความอาฆาตพยาบาทหรือความโกรธนี่เอง ก็จะพาให้จิตใจนี้ลงต่ำ ทำให้จิตใจนี้มีความทุกข์มากกว่ามีความสุข แต่ผลของบาปที่ทำนี้ หลังจากที่ลงไปใช้แล้ว เดี๋ยวมันก็หมดได้ พอหมดแล้วมันก็จะกลับมาเกิดเป็นมนุษย์ใหม่ แล้วก็กลับมาทำอย่างที่เคยทำเป็นส่วนใหญ่ มีนิสัยทำบาปก็มักจะทำบาปต่อไป แต่ถ้าได้มาเกิดในครอบครัวที่ไม่ทำบาป แล้วก็มีคนคอยห้ามคอยเตือนคอยสอนอยู่เรื่อยๆ ก็อาจจะเปลี่ยนนิสัยจากการทำบาปมาไม่ทำบาปก็ได้ เช่น ถ้าเรามาเกิดในครอบครัวของชาวพุทธที่เชื่อบุญเชื่อบาป เข้าวัดฟังเทศน์ฟังธรรม เชื่อฟังคำสั่งคำสอนของพระ พระให้ถือศีล ๕ ก็ถือศีลกัน พระให้ละเว้นอบายมุขก็ละเว้นกัน ถึงแม้ว่านิสัยเดิมจะชอบทำบาป แต่พอมาได้ฝึกนิสัยใหม่ต่อไปก็อาจจะเปลี่ยนนิสัยได้ อันนี้ก็มีทางเปลี่ยนได้ พอขึ้นมาจากอบายแล้วมาเป็นมนุษย์แล้วอาจจะเปลี่ยนทิศทาง แทนที่จะกลับไปอบายต่อ ถ้าไปเจอครอบครัวที่ดี ครอบครัวก็อาจจะหล่อหลอมจิตใจให้ไปในทางที่ดีได้ ก็อาจจะเปลี่ยนจากการ

ทำบาปมาทำบุญ พอมาทำบุญแล้วบุญจะมีมากกว่าบาปขึ้นไปเรื่อยๆ **บุญ ก็คือความสุขใจนี้เอง** ความสุขใจก็จะมีมากขึ้น บาปที่ไม่ได้ทำ ความทุกข์ใจก็จะไม่มีหรือมีก็มีน้อยลงไปเรื่อยๆ ต่อไปเวลาตายไป ถ้าบุญมีมากกว่าบาป บุญก็จะพาให้จิตใจไปสู่สวรรค์ชั้นต่างๆ สวรรค์ก็เหมือนตอนที่เรานอนหลับ ทีนี้แทนที่เราจะฝันไม่ดี เราฝันดี ฝันว่าเราได้ไปเที่ยวที่นั่นที่นี่ ได้พบกับสิ่งนั้นสิ่งนี้ที่ทำให้เรามีแต่ความสุขตลอดเวลา อันนี้ก็เป็นเรื่องของความเจริญของจิตใจ นี่เราสามารถพัฒนาจิตใจของเราให้เจริญจากมนุษย์นี้ ให้ขึ้นไปเทวดาได้ **ถ้าเราปฏิบัติตามพระพุทธเจ้าที่ทรงสอนให้เราทำ ๒ ข้อใหญ่ๆ คือ ให้ละเว้นการกระทำบาปทั้งปวง แล้วให้สร้างบุญสร้างกุศลทั้งหลายให้ถึงพร้อม ทำบุญอยู่เรื่อยๆ ทำบุญทุกชนิดไม่ว่าบุญอะไรก็ตาม** ผ้าป่า กฐิน สังฆทาน ถวายโบสถ์ถวายเจดีย์ ทำบุญช่วยคนยากคนจน ทำบุญช่วยสัตว์ปล่อยนกปล่อยปลา บุญอะไรต่างๆ เหล่านี้เรียกว่าบุญทั้งนั้นทำแล้วก็จะทำให้จิตใจมีความสุขเพิ่มมากขึ้น **จิตใจก็จะเจริญสูงขึ้น จากมนุษย์ก็จะไปเป็นเทวดา** ถ้าไม่ทำบาปทำแต่บุญหรือทำบาปน้อยกว่าทำบุญ บุญนี้ทำมากกว่าบาปก็ยังเป็นเทวดาได้อยู่

ถ้าอยากจะไปสูงกว่าระดับของเทวดาก็มีอยู่อีก ๒ ระดับ ที่เรียกว่า ระดับของพรหม พรหมนี้ก็แบ่งเป็น ๒ รูปพรหม กับ อรูปพรหม ถ้าอยากจะขึ้นไปสู่สวรรค์ของรูปพรหม อรูปพรหมที่มีความสุขมากกว่าสวรรค์ของเทวดา **ก็ต้องปฏิบัติเพิ่มศีล คือจากศีล ๕ ก็ต้องเพิ่มเป็นศีล ๘** ต้องหยุดการหาความสุขแบบเทวดา เทวดายังหาความสุขจากรูปเสียงกลิ่นรสต่างๆ อยู่ แต่ถ้าอยากจะขึ้นเหนือกว่าความสุขของเทวดา ต้องหยุดหาความสุขทางตาหูจมูกลิ้นกาย แล้วก็มาหาความสุขจากการทำจิตใจให้สงบ **ก็ต้องฝึกสมาธิ ต้องฝึกสติเจริญสติควบคุมจิตใจให้หยุดคิดให้ได้ ถ้าจิตใจหยุดคิดแล้วใจก็จะเข้าสู่ความสงบ** เข้าสู่ฌานขั้นต่างๆ **ความสงบก็มีอยู่ ๒ ระดับ ระดับ รูปฌาน กับ อรูปฌาน นี้เอง** รูปฌานก็มี ๔ ระดับ อรูปฌานก็มีอีก ๔ ระดับ ถ้าได้รูปฌานก็จะได้เข้าสู่สวรรค์ของรูปพรหม ถ้าได้อรูปฌานก็จะได้เข้าสู่สวรรค์ของอรูปพรหม นี่คือการพัฒนาจิตใจให้สูงขึ้น ให้มีความสุขมากขึ้นให้เจริญขึ้น ด้วยการทำตามคำสั่งคำสอนของพระพุทธเจ้าที่ทรงสอนให้ละการกระทำบาปทั้งปวง ให้เจริญบุญกุศลทั้งหลายให้ถึงพร้อม ทำบุญได้ทุกชนิด ไม่ว่าจะทำกับวัดทำกับโรงเรียน ทำกับโรงพยาบาล ทำกับคนยากจน ทำกับสัตว์

เดรัจฉาน ปล่อยนกปล่อยปลา ไปไถ่วัวไถ่โค นี่เรียกว่า บุญกุศลทั้งนั้น ทำบุญกุศลทั้งหลายให้ถึงพร้อม มีกุศลอันไหนมาชวนให้เราทำ ก็ทำกัน มีเพื่อนฝูงชวนให้ไปปล่อยนกปล่อยปลาก็ไป มีคนมาชวนให้ไปช่วยเหลือคนยากคนจนก็ไป ทำบุญทุกรูปแบบแล้วแต่โอกาส มีโอกาสก็ทำไป จะทำให้จิตใจสูงขึ้น มีความสุขมากขึ้น พัฒนาขึ้นไปเป็นเทวดา

แล้วถ้าอยากจะขึ้นสูงกว่าระดับของเทวดาก็ต้องไปถือศีล ๘ พวกที่มาอยู่วัดนุ่งขาวห่มขาวนี้ พวกนี้เขาต้องการจะขึ้นจากชั้นเทวดา ขึ้นไปสู่ชั้นพรหม เขาก็จะหยุดหาความสุขแบบเทวดา หยุดเที่ยว หยุดหาความสุขทางตาหูจมูกลิ้นกาย หยุดดูหนังฟังเพลง แล้วก็มาฝึกสติ เพื่อควบคุมความคิดให้หยุดความคิดให้ได้ด้วยการไหว้พระสวดมนต์ ด้วยการนั่งสมาธิ ด้วยการฟังเทศน์ฟังธรรม จิตใจก็จะถูกกล่อมให้เข้าสู่ความสงบต่อไป พอจิตสงบก็จะได้ฌานขั้นต่างๆ ฌานขั้นที่ ๑ ขั้นที่ ๒ ขั้นที่ ๓ ขั้นที่ ๔ แล้วก็เลื่อนไปสู่ขั้นที่ ๕, ๖, ๗, ๘ คือขั้นอรูปฌานตามลำดับต่อไป อันนี้ก็คือการพัฒนาจิตใจสู่ขั้นสูงสุดในระดับโลกิยะ **คำว่า โลกิยะ ก็คือระดับที่ยังไม่ถาวร เป็นระดับที่ยังเสื่อมลงมาได้** ไม่ว่าจะเป็นระดับของเทวดา

ระดับของพรหม หรือระดับของมนุษย์นี้ ถ้าเวลาไปได้รับผลของบุญแล้ว ต่อไปผลของบุญก็จะหมดลง พอผลบุญหมดลง ดวงจิตดวงใจหรือดวงวิญญาณก็จะเสื่อมลงมา จากสวรรค์ชั้นพรหมก็จะลงมาสู่สวรรค์ชั้นเทพ จากสวรรค์ชั้นเทพก็จะลงมาสู่เป็นมนุษย์ แล้วก็มาทำบุญทำบาปใหม่ ถ้ามาเกิดเป็นมนุษย์แล้วมาเกิดในครอบครัวที่ไม่ดี ครอบครัวที่มีอาชีพทำบาป ก็อาจจะถูกเขาสอนถูกบังคับให้ทำบาปตาม แล้วก็อาจจะทำไปเรื่อยๆ ก็จะเปลี่ยนทิศทางจากการเจริญสู่การเสื่อมลงไป **นี่คือเรื่องของบุญของบาปนี้ ยังอยู่ในโลกของวัฏสงสาร โลกของการเวียนว่ายตายเกิดอยู่**

แต่ถ้าอยากที่จะขึ้นไป ออกจากโลกของการเวียนว่ายตายเกิดนี้ หลังจากที่เราได้พัฒนาจิตใจขึ้นสู่ระดับชั้นพรหมโลกแล้ว เราต้องเพิ่มการปฏิบัติอีกระดับหนึ่งที่เรียกว่าระดับวิปัสสนาภาวนา หรือระดับปัญญา ที่จะสามารถปกป้องจิตใจไม่ให้ตกลงมาสู่ที่ต่ำได้ ให้ขึ้นไปสู่ระดับที่ไม่มีวันเสื่อม คือระดับของพระอริยบุคคล **ถ้าเราได้สมาธิแล้ว ถ้าเราอยากจะขึ้นไปสู่ระดับของพระอริยบุคคล เราก็จะต้องปฏิบัติขั้นวิปัสสนา วิปัสสนาก็คือการเจริญปัญญานี่เอง การสอน**

ให้จิตเห็นตามความเป็นจริงของสภาวธรรมทั้งปวงว่าเป็นอย่างไร ว่าเป็นสุขหรือเป็นทุกข์กันแน่ ว่าเที่ยงหรือไม่เที่ยง ว่าเป็นของเราหรือไม่ใช่เป็นของเรา นี่คือปัญญา ไม่มีใครรู้ ทุกคนเวลาได้อะไรมานี้มักจะคิดว่าเที่ยง คิดว่าสุข คิดว่าเป็นของเรา ได้ร่างกายมาก็คิดว่าร่างกายนี้เที่ยงร่างกายนี้สุข ร่างกายนี้เป็นเราเป็นของเรา แต่พระพุทธเจ้านี้เป็นผู้ทรงค้นพบความจริงว่า ร่างกายและสิ่งต่างๆ ที่มีอยู่ในโลกนี้ไม่เที่ยง ไม่สุข สุขก็ไม่สุขนาน สุขชั่วคราวแต่จะต้องหมดไป จะต้องกลายเป็นความทุกข์ต่อไป เพราะว่ามันไม่เที่ยง เช่น ร่างกายมันก็ต้องแก่ มันก็ต้องเจ็บ มันต้องตาย พอร่างกายแก่ร่างกายเจ็บร่างกายตาย ความสุขที่เคยได้จากร่างกายก็กลายเป็นความทุกข์ขึ้นมา แล้วก็ไม่มีตัวตนไม่ใช่ตัวเราของเรา เพราะเวลาร่างกายตายมันก็กลับคืนสู่ที่มาของมัน ร่างกายมาจากที่ไหนก็มาจากธาตุ ๔ คือดินน้ำลมไฟนี่เอง พอร่างกายตายไปถ้าปล่อยทิ้งไว้เฉยๆ ธาตุทั้ง ๔ มันก็จะแยกทางกัน ลมก็จะออกมา ไฟก็จะออกมา น้ำก็จะออกมาจากร่างกาย ถ้าทิ้งไว้นานๆ เดี๋ยวร่างกายก็จะแห้งกรอบผุพังกลายเป็นดินไป

นี่คือความจริงที่เรียกว่าปัญญา วิปัสสนา รู้แจ้งเห็นจริงตามความเป็นจริงว่า สภาวธรรมทั้งปวงนี้ ไม่เที่ยง เป็นทุกข์

ไม่มีตัวตน ไม่ใช่เราไม่ใช่ของเรา ไม่ว่าจะเป็นอะไรก็ตามที่เราได้มาสัมผัส รับรู้ มาครอบครอง ถือว่าไม่ใช่เป็นของเราทั้งนั้น ถือว่าเป็นทุกข์ทั้งนั้น ถือว่าไม่เที่ยงทั้งนั้น เช่น ลาภยศสรรเสริญ และรูปเสียงกลิ่นรสต่างๆ ที่เราได้เสพกัน ส่วนใหญ่เรามักจะคิดว่ามันสุข เราถึงไปหามัน เราถึงไปหาลาภยศสรรเสริญ ไปหารูปเสียงกลิ่นรส ไปหาคนนั้นคนนี้ สิ่งนั้นสิ่งนี้ มาเสพกันมาเป็นสมบัติมาครอบครองเป็นของเรากัน แต่พอได้เขามา อยู่ไปสักระยะหนึ่ง เขาก็เริ่มเปลี่ยนไปหรือเขาเริ่มเสื่อมไป หรือเขาเริ่มจากเราไป ไม่มีอะไรที่จะอยู่กับเราไปตลอด ถ้าเขาไม่จากเรา เราก็อาจจะจากเขาไปก็ได้ เพราะร่างกายของคนทุกคน จะต้องมีวันแก่วันเจ็บและวันตายกันทั้งนั้น นี่คือปัญญา ถ้าเราอยากจะรักษาใจที่ได้พัฒนาขึ้นมาสู่ระดับพรหมนี้ ไม่ให้เสื่อมลงกลับไปเป็นเทพกลับไปเป็นมนุษย์ เราก็ต้องเจริญวิปัสสนา พิจารณาไตรลักษณ์ในสิ่งต่างๆ ที่จิตใจเรามาครอบครอง สิ่งที่จิตใจเรามาครอบครองตอนนี้ก็คือ ลาภยศสรรเสริญ รูปเสียงกลิ่นรส อันนี้เราก็สละไปตั้งแต่เราอยู่ในระดับพรหมแล้ว พวกที่แสวงหาความสงบหาสวรรค์ชั้นพรหมนี้ ก็จะสละการหาลาภยศสรรเสริญ สละการหาความสุขทางตาหูจมูกลิ้นกาย

แต่ถ้าไม่มีปัญญาก็อาจจะเปลี่ยนใจได้ บวชไปนานๆ อาจจะเบื่อขึ้นมา อยากจะกลับไปหาลาภยศสรรเสริญสุขก็ได้ เช่นคนที่บวชกันบวชชีบวชพระนี้ บวชกันไปสักพักหนึ่งเดี๋ยวพอเบื่อ เบื่อจากการเป็นพระเป็นชี อยากจะกลับไปเป็นฆราวาสก็มี ก็ลาสิกขากันไปเพื่อกลับไปหาความสุขจากลาภยศสรรเสริญ จากรูปเสียงกลิ่นรสใหม่ก็มี

ถ้าจะป้องกันไม่ให้กลับก็ต้องมีปัญญา ต้องเห็นว่าการกลับไปหาลาภยศสรรเสริญ หรือหาความสุขทางตาหูจมูกลิ้นกายนี้ เป็นการไปหาความทุกข์มากกว่าการไปหาความสุข เพราะความสุขที่ได้เป็นความสุขที่ไม่เที่ยงแท้แน่นอน พอเวลาได้ก็สุข พอเวลาไม่ได้ก็จะทุกข์ เวลาได้มาแล้วเวลามันหมดก็จะทำให้ทุกข์ ผู้ที่มีปัญญา ผู้ที่เห็น อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ก็จะไม่กลับไปหาความสุขระดับโลกิยะอีกต่อไป ก็จะบรรลุขั้นที่ ๑ ได้ คือขั้นพระโสดาบันได้ คือสามารถละความสุขที่ใช้ร่างกายเป็นเครื่องมือ คือจะปล่อยวางร่างกายได้ ไม่รักไม่เสียดายร่างกาย ไม่ยึดไม่ติดกับร่างกาย ร่างกายจะแก่จะเจ็บจะตายก็ปล่อยให้มันแก่ไป อันนี้ก็จะสามารถที่จะก้าวขึ้นสู่ธรรมของพระอริยบุคคลได้ คือป้องกันจิตใจไม่ให้ตกต่ำได้

ไม่ให้ตกลงมาสู่การเป็นมนุษย์การเป็นเทวดาได้ ถ้าเริ่มพัฒนาปัญญาไปตามขั้น ขั้นแรกนี้ยังติดการกลับมาเกิดในกามภพอยู่ ยังติดยังกลับมาเกิดเป็นมนุษย์เป็นเทวดาได้อยู่ เพราะยังไม่ได้ตัดกามารมณ์ให้หมดไป ตัดได้บางอย่างบางส่วน แต่ไม่ได้ตัดทุกอย่าง ยังติดอยู่กับกามารมณ์ ยังติดอยู่กับการมีแฟนอยู่ ถ้าได้พิจารณาทางร่างกายของแฟนว่าเป็นอสุภะไม่สวยไม่งาม ก็จะหายรักหายใคร่หายชอบร่างกายของแฟน ก็จะไม่อยากจะมีแฟนต่อไป ถ้ารู้ว่าร่างกายของแฟนนี้เป็นเหมือนซากศพเดินได้นี้เอง มีอาการ ๓๒ ที่ไม่สวยไม่งามซ่อนอยู่ภายใต้ผิวหนัง ถ้าเห็นด้วยปัญญาแล้วก็จะตัดกามารมณ์ได้ ตัดความอยากมีแฟนได้ ก็จะไม่ต้องกลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีกต่อไป เพราะว่าไม่มีความอยากที่จะใช้ร่างกายไปมีแฟนนั่นเอง ถ้ายังอยากมีแฟนก็ต้องมีร่างกายถึงจะไปมีแฟนได้ อันนี้ก็จะทำให้ไม่กลับมาเกิดในกามภพอีกต่อไป แต่ยังไปติดอยู่กับความสุขที่เกิดจากความสงบ ของขั้นฌานขั้นต่างๆ อยู่ อันนี้ก็ต้องใช้ปัญญาพิจารณาให้เห็นว่าฌานขั้นต่างๆ ความสงบขั้นต่างๆ นี้ก็ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ ไม่ใช่ของเราเหมือนกัน ก็ต้องปล่อยวางเหมือนกับปล่อยวางร่างกาย ถ้าปล่อยวางได้ก็จะไม่ติดในพรหมโลกอีกต่อไป ก็จะหลุดออกไปสู่พระนิพพานในที่สุดได้

นี่คือการพัฒนาของจิตใจ ตามคำสั่งคำสอนของพระพุทธเจ้า ที่เป็นคำสอนที่เป็นความจริง ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ทุกสิ่งทุกอย่างที่พูดอยู่นี้ ถ้าผู้ปฏิบัติสามารถปฏิบัติตามได้ จะได้รับผลอย่างที่พูดอย่างแน่นอน เพราะว่ามีผู้ที่ได้ปฏิบัติตามและได้รับผลมาแล้ว มายืนยันในคำสั่งคำสอนของพระพุทธเจ้าทุกยุคทุกสมัย คือพระอริยบุคคลขั้นต่างๆ นี้แหละที่ท่านมายืนยันมาสั่งมาสอน เอาธรรมะของพระพุทธเจ้ามาเผยแผ่สั่งสอนให้แก่สัตว์โลกอย่างพวกเรา ที่ยังไม่ได้บรรลุที่ยังไม่ได้มีดวงตาเห็นธรรมกัน ถ้าเราได้นำเอาไปปฏิบัติแล้วเราก็จะได้มีดวงตาเห็นธรรมปรากฏขึ้นมา แล้วเราก็จะได้หลุดพ้นจากกองทุกข์ต่างๆ ธรรมอันนี้เป็น อกาลิโก ไม่ว่าจะอยู่ในยุคใดสมัยใด ปฏิบัติในยุคใดสมัยใด สามารถทำให้เกิดผลขึ้นมาได้อย่างแน่นอน ขอให้เจริญเหตุให้พร้อมก็แล้วกัน **เหตุก็คือการปฏิบัติตามคำสั่งคำสอนของพระพุทธเจ้าที่ทรงสอนไว้ ๓ ระดับ คือ ให้ละการกระทำบาปทั้งปวง ให้สร้างบุญสร้างกุศลทั้งหลายให้ถึงพร้อม ให้ชำระจิตใจให้สะอาดบริสุทธิ์** กำจัดความโลภความโกรธความหลงความอยากต่างๆ ที่มีอยู่ภายในจิตใจให้หมดสิ้นไปเท่านั้น จิตใจก็จะบรรลุขั้นมรรคผลนิพพานขั้นต่างๆ จนถึงขั้นสูงสุด ขั้นของพระอรหันต์ ขั้นของพระพุทธเจ้า แล้วก็จะอยู่ที่พระนิพพาน

ต่อไป คำว่า อยู่ที่นิพพาน ก็ไม่ใช่สถานที่ อันนี้ก็เป็นสถานภาพของจิตใจของผู้ปฏิบัติทั้งหลายนี้แหละ พอสิ้นกิเลสแล้วสิ้นความอยากแล้ว ไม่มีตัณหาความอยากหลงเหลืออยู่ในใจแล้ว ไม่มีความโลภความโกรธความหลง หลงเหลืออยู่ในใจแล้ว จิตใจดวงนี้แหละก็เปลี่ยนชื่อเป็น นิพพาน ไปเท่านั้นเอง ถ้ายังเป็นโสดาบันเราก็จะเรียกจิตใจดวงนี้ว่า โสดาบัน พอได้เป็นสกิทาคามีก็เปลี่ยนชื่อเป็น สกิทาคามี พอได้เป็นอนาคามีก็เปลี่ยนชื่อเป็น อนาคามี พอได้ขั้นอรหันต์ก็เปลี่ยนชื่อเป็นอรหันต์ พอได้เป็นอรหันต์ก็จะได้นิพพานเป็นผลตอบแทนเป็นรางวัล ก็คือได้นิพพาน ได้จิตใจที่สะอาดบริสุทธิ์ จะเรียกว่านิพพานกับพระอรหันต์นี้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันก็ได้ พอเป็นพระอรหันต์ อรหันต์ ก็คือได้กำจัดความอยากทั้งหลายให้หมดสิ้นไป พอหมดสิ้นไป จิตใจก็เป็นนิพพานขึ้นมาทันที นิพพานก็คือจิตใจที่ไม่ไปเกิดแก่เจ็บตายอีกต่อไป จะไม่ไปเกิดเป็นมนุษย์ ไม่ไปเกิดเป็นเทวดา ไม่ไปเกิดเป็นพรหม อย่าว่าแต่การไปเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉานหรือเป็นเปรตหรือไปตกนรกเลย อันนี้ปิดได้ตั้งแต่เป็นพระอริยบุคคลขั้นที่ ๑ พอได้เป็นพระโสดาบันแล้วจิตใจนี้จะไม่ตกลงไปสู่อบายอีกต่อไป ถ้ายังเวียนว่ายตายเกิดอยู่ก็จะเวียนว่ายในภพของมนุษย์ของเทวดาและภพของพรหม ไปจนกว่าจะสามารถปฏิบัติถึงขั้นสูงสุดได้

พอถึงขั้นสูงสุดคือขั้นพระนิพพานแล้ว ก็ไม่มีการเวียนว่ายตายเกิดอีกต่อไป

นี่แหละคือธรรมของพระพุทธเจ้าที่เรียกว่า **สวากขาโต ภควตา ธัมโม** เป็นธรรมที่ตรัสไว้ชอบแล้ว เป็น **สันทิฏฐิโก** เป็นธรรมที่ผู้ปฏิบัติสามารถพิสูจน์ได้เห็นได้ด้วยตนเอง เป็น **อกาลิโก** เป็นธรรมที่ไม่มีวันเปลี่ยนแปลงทุกยุคทุกสมัย เป็นธรรมที่สดๆ ร้อนๆ เสมอ สดๆ ร้อนๆ เหมือนในสมัยพุทธกาล สดๆ ร้อนๆ ในปัจจุบันนี้ก็สดๆ ร้อนๆ เหมือนในสมัยพุทธกาล สดๆ ร้อนๆ เหมือนในอนาคตเพราะธรรมนี้ไม่เสื่อมเหมือนอาหาร อาหารนี้พอออกมาจากเตาใหม่ๆ ก็สดๆ ร้อนๆ พอทิ้งไว้สักพักหนึ่งเดี๋ยวก็เย็นขึ้นอืดขึ้นมา อันนี้ธรรมของพระพุทธเจ้าไม่ได้เป็นเหมือนอาหาร ไม่ได้เป็นเหมือนสินค้าต่างๆ ที่จะต้องเสื่อมที่จะต้องเก่า แต่**ธรรมของพระพุทธเจ้านี้ไม่เสื่อมไม่เก่า สดๆ ร้อนๆ ตลอดเวลา เราจึงเรียกว่า รสแห่งธรรมชนะรสทั้งปวง** นี้เอง **ขอให้ท่านจงน้อมเอาธรรมเหล่านี้ไปปฏิบัติเถิด เรียกว่า โอปนยิโก แล้วผลต่างๆ ที่จะพึงได้ก็จะปรากฏขึ้นมาตามลำดับอย่างแน่นอน**

พระธาตุ

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

การที่เขาบอกว่าเป็นพระธาตุของพระพุทธเจ้านี้ ก็เป็นการยืนยันว่ามีพระพุทธเจ้าจริง มีพระพุทธเจ้ามาตรัสรู้ มาเผยแผ่ธรรมให้แก่สัตว์โลก แล้วสัตว์โลกผู้ที่น้อมนำเอาคำสั่งคำสอนของพระพุทธเจ้าไปปฏิบัติ ก็สามารถหลุดพ้นจากความทุกข์ได้ ใครอยากจะหลุดพ้นจากความทุกข์ก็ต้องศึกษาพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า เมื่อศึกษาแล้วก็ต้องนำเอาไปปฏิบัติ

พระพุทธเจ้าท่านนิพพานไปแล้ว ร่างกายของท่านก็ได้รับการฌาปนกิจไปเรียบร้อยแล้ว พระธาตุก็ได้รับการแจกไปเพื่อบรรจุตามสถานที่ต่างๆ แล้ว ทีนี้มาจากไหนอีกล่ะ มาก็มาก็ไม่ได้เปลี่ยนแปลงอะไร **พระธาตุก็เป็นพระธาตุ พระธาตุก็เป็นกระดูกของพระอรหันต์ของพระพุทธเจ้า หลังจากที่ร่างกายสิ้นลมแล้ว ทำการฌาปนกิจแล้ว** ก็จะเหลือส่วนที่เป็นอัฐิกับขี้เถ้า อัฐิบางส่วนก็เป็นธาตุ แล้วเป็นธาตุก็เป็นการรับรอง หรือว่ายืนยันว่า ร่างกายของพระรูปนี้หรือฆราวาสคนนี้ ได้ปฏิบัติจิตหลุดพ้นจากการเกิดแก่เจ็บตายแล้ว เป็นพระอรหันตสาวกแล้ว ในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่หลังจากที่ได้บรรลุถึงพระนิพพานแล้ว จิตก็เป็นจิตที่บริสุทธิ์ ปราศจากกิเลสตัณหา **จิตที่บริสุทธิ์นี้ ท่านบอกว่าจะซักฟอกกระดูกบางส่วนบางชิ้น บางจุดให้กลายเป็นธาตุขึ้นมา อันนี้เป็นเฉพาะจิตที่บริสุทธิ์ ถ้าจิตไม่บริสุทธิ์นี้จะไม่สามารถฟอกธาตุหรือแปลงธาตุแปลงกระดูกให้เป็นพระธาตุได้** อันนี้ก็เป็นเหมือนกับการรับรอง ว่าบุคคลนั้นขณะที่มีชีวิตอยู่ได้บรรลุถึงพระนิพพานแล้ว ได้หลุดพ้นจากกองทุกข์แห่งการเกิดแก่เจ็บตายแล้ว **แต่สำหรับบางท่านที่จิตได้หลุดพ้นแล้ว แต่ถ้าเวลาระหว่างที่หลุดพ้นกับเวลาที่ตาย มันเป็นระยะเวลา**

ไม่นาน ท่านบอกว่ากระดูกก็อาจจะไม่กลายเป็นพระธาตุก็ได้ เพราะว่าเวลาในการที่จะแปลงหรือซักฟอกกระดูกให้เป็นธาตุมันมีระยะเวลาไม่นาน เพราะฉะนั้น บางทีก็ดูที่พระธาตุไม่ได้ว่าผู้ที่ล่วงลับไปแล้วนี้ได้บรรลุถึงพระนิพพานหรือไม่ เพราะถ้าท่านบรรลุแล้วตายไปในระยะเวลาอันใกล้กระดูกก็จะไม่กลายเป็นพระธาตุขึ้นมา

ฉะนั้น เรื่องดูร่างกาย ดูธาตุก็ไม่แน่นอน ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ คือถ้าเป็นธาตุก็ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ แต่ถ้าไม่เป็นก็ไม่รู้ว่าท่านเป็นหรือไม่เป็น นอกจากผู้ที่ได้อยู่ในระดับเดียวกันและได้สนทนากัน พูดคุยเกี่ยวกับเรื่องการปฏิบัติและผลของการปฏิบัติ ก็จะรู้กัน เช่น หลวงตานี่ท่านชอบไปคุยกับครูบาอาจารย์ต่างๆ องค์ที่ท่านคิดว่าสำเร็จแล้ว ท่านก็จะไปสนทนา หลังจากสนทนาแล้วท่านก็จะรับรองว่าท่านสำเร็จแล้ว เคยได้ยินท่านเล่าเรื่องคุยกับหลวงปู่แหวน และคุยกับหลวงปู่ขาว ท่านมีโอกาสได้คุยกันสนทนากัน ถามเรื่องการปฏิบัติกัน จนท่านก็ไม่สงสัยในตัวของหลวงปู่แหวน ในตัวหลวงปู่ขาว อันนี้ก็จะรู้ได้เฉพาะผู้ที่อยู่ในระดับเดียวกัน ผู้ที่อยู่ระดับต่ำกว่าจะไปสอบภูมิของผู้ที่มีระดับที่สูงกว่า

ย่อมเป็นไปไม่ได้ ผู้ที่จบปริญญาตรีจะไปสอบภูมิของปริญญาโทนี้ไม่ได้ ผู้ที่จบโทจะไปสอบภูมิของผู้ที่จบปริญญาเอกไม่ได้ เพราะว่ายังไม่ได้เรียนถึงขั้นนั้น แต่ผู้ที่จบอยู่ขั้นเดียวกันนี้พอที่จะสอบถามกันได้ เพราะต้องเรียนเหมือนกัน ต้องผ่านการเรียนการสอบมาเหมือนกัน **ผู้ที่มีภูมิที่สูงกว่าจะรู้ผู้ที่มีภูมิที่ต่ำกว่า แต่ผู้ที่มีภูมิที่ต่ำกว่านี้จะไม่รู้ผู้ที่มีภูมิที่สูงกว่า จะรู้เฉพาะผู้ที่มีภูมิเท่ากันหรือต่ำกว่า** อย่างพระโสดาบันนี้จะไม่รู้ว่าองค์นี้เป็นพระสกิทาคาหรือเปล่า องค์นี้เป็นพระอนาคาหรือเปล่า องค์นี้เป็นพระอรหันต์หรือเปล่า คือจะไม่รู้แบบแน่ใจ อาจจะรู้เพราะความเลื่อมใสศรัทธา อย่างพวกเราไปกราบไหว้ครูบาอาจารย์รูปนั้นรูปนี้ เราก็มีความศรัทธาความเชื่อว่าท่านได้ถึงภูมินั้นภูมินี้แล้ว แต่ก็เป็นความเชื่อที่ยังไม่ได้รับการรับรองจากการปฏิบัติของเราเองจากปัญญาของเราเอง เป็นการเชื่อ เป็นศรัทธาความเชื่อ

แต่ที่ได้ยินเรื่องพระธาตุเสด็จมาจากที่นั้นที่นี้ อันนี้ก็ไม่รู้ว่าจะเอาอะไรมารับรองความเป็นจริงว่าจริงหรือไม่อย่างไร มีคนเคยเอาพระธาตุมาให้เรา เราก็รับไว้แต่เราก็ไม่รู้ว่าเป็นพระธาตุหรือเป็นอะไร เพราะมันก็เป็นธาตุ อาจจะเป็น

ธาตุธรรมดาก็ได้ ธาตุ ก็คือก้อนหินเล็กๆ ดูบางทีก็เป็นเหมือนเพชรเหมือนพลอยหรืออะไรทำนองนั้น แต่มันไม่มีที่มาที่ไป ดังนั้น **พระพุทธเจ้าก็ทรงบอกว่าให้ใช้กาลามสูตร** คำว่า กาลามสูตร **ก็คืออย่าไปเชื่อโดยที่เรายังไม่สามารถไปพิสูจน์ได้ ว่าเป็นอย่างนั้นจริงหรือไม่ แต่ก็ไม่ให้ปฏิเสธ ไม่เชื่อแต่ไม่ปฏิเสธ** ก็รับฟังไว้เฉยๆ เขาว่าเป็นธาตุเสด็จมาก็รับฟังไปว่าเป็นธาตุเสด็จมา เสด็จมาอย่างไร มีเครื่องบินมีรถมีเรือหรือมีอะไรพาให้ท่านเสด็จมา แล้วเป็นของพระพุทธเจ้าองค์ไหน องค์นี้หรือองค์ไหน คือมันไม่มีที่มาที่ไปนะ เหมือนเวลาที่เขาเอาของมาขายแล้วบอกว่าเป็นนู่นเป็นนี่ เป็นทองคำแท้แต่ไม่มีหนังสือรับรองอะไรอย่างนี้ เราจะไปเชื่อเขาหรือเปล่า เราก็ต้องขอเอาไปสอบถามที่ร้านขายทองก่อน ไปถามผู้ที่รู้ว่าทองนี้เป็นทองจริงหรือทองไม่จริง ถึงจะเชื่อได้ แต่ถ้าไม่มีที่มาที่ไปไม่มีการรับรอง ก็ไม่รู้ว่าจะเป็นจริงหรือไม่ หรืออาศัยว่าเราเชื่อเครดิตของคนที่พูด คนที่เขาเอามาบอกว่าเป็นทองจริงๆ อันนี้ก็มีโอกาสที่จะถูกหลอกได้ ถ้าไม่ได้พิสูจน์จากผู้ที่รู้จริงเห็นจริง อันนี้ก็เป็นเรื่องของความเชื่อ ซึ่งความเชื่อนี้มันก็มีแบบว่าเชื่อแบบงมงาย เชื่อเลย ใครเขาว่าอะไรมาก็เชื่อเลย แต่ไม่รู้จริงหรือไม่จริง ได้มาแล้วก็ไม่ได้มีประโยชน์

อะไรกับเรา ไม่ได้เปลี่ยนแปลงอะไร ชีวิตของเราก็เหมือนเดิม กิเลสก็ไม่ได้หายไปจากจิตจากใจ อันนี้เชื่อแบบนี้ก็ไม่เป็นประโยชน์อะไร สู้เชื่อแบบทำให้กิเลสหายดีกว่า

เชื่อแบบทำให้กิเลสหายเชื่อยังไง ก็ต้องเชื่อแบบที่พระพุทธเจ้าทรงสอนให้เชื่อ สอนให้เชื่อว่าคำสอนของพระพุทธเจ้า ถ้านำเอาไปปฏิบัติกิเลสก็จะหลุดออกจากใจได้ อันนี้พิสูจน์ได้ เป็นความจริงที่พิสูจน์ได้ คำสอนของพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าทรงบอกเป็นคำสอนที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติได้สิ้นกิเลส ได้ทำให้กิเลสทั้งหมดที่มีอยู่ในใจหายหมดไปจากใจ อันนี้เชื่อแล้วต้องไปพิสูจน์ ไม่ใช่ให้เชื่อเฉยๆ ไม่ให้เชื่อว่าพอเชื่อปั๊บกิเลสจะหลุดออกจากใจเลย จะเป็นพระอรหันต์เลย ถ้าเป็นอย่างนี้ได้ก็ดี พวกเราจะได้ไม่ต้องมาทุกข์ยากลำบากกับการปฏิบัติ เพียงแต่เชื่ออย่างเดียว พอเชื่อว่า ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นทางสู่การหลุดพ้นจากความทุกข์ทั้งหลาย พอเชื่อปั๊บความทุกข์ก็หายหมดไปจากใจเลย อันนี้ก็ดี แต่ถ้าไม่เชื่อเลยก็ไม่ได้อีกนั่นแหละ คือถ้าเจอคำสอนของพระพุทธเจ้า แล้วได้ยินว่า ถ้าได้ปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้าแล้ว จะหลุดพ้นจากความทุกข์

ทั้งปวง ก็ไม่เชื่อ ไม่เชื่อกลัวจะถูกหลอก กลัวว่าเป็นความงมงาย ไม่เชื่อก็เลยไม่ปฏิบัติตาม เมื่อไม่ปฏิบัติตามก็เลยไม่รู้ว่า คำสอนของพระพุทธเจ้านี้ สามารถทำจิตใจให้หลุดพ้นจากความทุกข์ต่างๆ ได้หรือไม่ ความเชื่อทางศาสนานี้เป็นความเชื่อให้เราเชื่อเพื่อที่เราจะได้นำเอาไปพิสูจน์ เชื่อ ๕๐:๕๐ ก่อน เชื่อว่าน่าจะเป็นไปได้แต่ยังไม่แน่ใจ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ เพราะยังไม่เห็นผลที่จะเกิดขึ้น ว่าจะเกิดขึ้นจริงหรือไม่ ต้องนำเอาไปปฏิบัติ พอนำไปปฏิบัติแล้วกิเลสค่อยหายไปทีละตัวสองตัว ความทุกข์ค่อยหายไปทีละตัวสองตัว ปฏิบัติไปเรื่อยๆ ยิ่งปฏิบัติมากกิเลสก็ยิ่งหลุดมากหายมาก ความทุกข์ก็หายมาก อย่างนี้ก็เชื่อ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ เชื่อว่าพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า เป็นคำสอนเพื่อนำไปสู่การสิ้นสุดแห่งความทุกข์ทั้งหลาย ต้องเชื่อแบบนี้ แล้วมันจะได้มีประโยชน์กับเรา

แต่การเชื่อว่าพระธาตุเสด็จมา เชื่อแล้วทำอะไรต่อไป ก็เก็บไว้ในเจดีย์ อีกสองวันก็ลืมไปแล้ว ก็ปล่อยให้ท่านอยู่ในเจดีย์ไป เราก็ไม่ได้ทำอะไร ไม่ได้ปฏิบัติตามคำสั่งคำสอน เพราะการเชื่อพระธาตุนี้ ไม่ได้บอกว่าจะต้องปฏิบัติตาม

คำสั่งคำสอน หรือว่าความเชื่อนี้นำไปสู่การปฏิบัติ ถ้าเชื่อว่าพระพุทธเจ้ามีจริง คำสั่งคำสอนของพระพุทธเจ้านี้ เป็นคำสอนที่จะยังประโยชน์ให้แก่ผู้ปฏิบัติ ให้ได้หลุดพ้นจากความทุกข์ทั้งหลาย ถ้าเชื่อแล้วลองไปปฏิบัติดูก็จะได้รับผลตามที่ได้ยินได้ฟังมา **ถ้าเชื่อแบบนี้ก็ดี คือการที่มีพระธาตุนี้ การที่เขาบอกว่าเป็นพระธาตุของพระพุทธเจ้านี้ ก็เป็นการยืนยันว่ามีพระพุทธเจ้าจริง มีพระพุทธเจ้ามาตรัสรู้ มาเผยแผ่ธรรมให้แก่สัตว์โลก แล้วสัตว์โลกผู้ที่น้อมนำเอาคำสั่งคำสอนของพระพุทธเจ้าไปปฏิบัติ ก็สามารถหลุดพ้นจากความทุกข์ได้ ใครอยากจะหลุดพ้นจากความทุกข์ก็ต้องศึกษาพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า เมื่อศึกษาแล้วก็ต้องนำเอาไปปฏิบัติ** อันนี้ก็เป็นเหมือนกับหน้าที่ของพระธาตุ พระธาตุนี้มีไว้เพื่อให้เราได้รู้ว่ามีพระพุทธเจ้าจริง เมื่อมีพระพุทธเจ้าจริงพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าก็ต้องเป็นจริง แล้วก็ถ้าคำสอนเป็นจริง ผู้ที่บรรลุเป็นพระอริยสงฆ์สาวกก็ต้องเป็นจริง อันนี้เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความเชื่อ ที่ครูบาอาจารย์ทั้งหลายหาอุบายต่างๆ มาหว่านล้อมให้จิตใจของผู้ที่ยังไม่ได้เข้าถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ให้เกิดมีศรัทธาความเชื่อขึ้นมาอย่างน้อยก็ไม่ให้ปฏิเสธ อย่างน้อยก็ไม่ให้ไปปฏิเสธแบบ

ไม่เชื่อเลย อย่างน้อยให้เชื่อแล้วก็ลองให้ไปพิสูจน์ดูอีกที แต่ถ้าเชื่อแล้วไม่พิสูจน์มันก็ไม่เกิดประโยชน์อยู่ดี เชื่อแล้วก็ไม่สนใจที่จะศึกษาพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า ไม่สนใจที่จะนำเอาไปปฏิบัติ การที่เชื่อว่ามีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ก็ยังไม่ได้เป็นประโยชน์อะไร แต่ถ้าเอาไปปฏิบัติก็จะเป็นประโยชน์ ประโยชน์ที่จะได้ก็เป็น**ประโยชน์ ๒ ระดับ ระดับโลกิยะกับระดับโลกุตระ** อยู่ที่ความสามารถ อยู่ที่ศรัทธาวิริยะอุตสาหะของผู้ศึกษาผู้ปฏิบัติว่า จะปฏิบัติในระดับไหน ถ้าปฏิบัติในระดับโลกิยะก็จะได้ประโยชน์ในระดับโลกิยะ ระดับโลกิยะก็คือระดับของผู้ครองเรือนเป็นส่วนใหญ่ ฆราวาส ผู้ครองเรือน

ถ้าระดับโลกุตระนี้ก็เป็นระดับของนักบวช เพราะการจะเข้าสู่ระดับโลกุตระได้นี่ จะต้องมีเวลาปฏิบัติอย่างเต็มที่ ถ้าเป็นผู้ครองเรือนยังมีภารกิจหน้าที่ต่างๆ อยู่ จะไม่สามารถที่จะปฏิบัติเข้าสู่ระดับโลกุตระได้ ยกเว้นผู้ครองเรือนบางคนที่ไม่มีภารกิจการงานต่างๆ ให้ทำ อยู่เหมือนกับเป็นนักบวช แต่ไม่ได้บวช แต่ก็มีเวลาปฏิบัติเท่าเทียมกับนักบวช และสามารถปฏิบัติทำระดับเดียวกับนักบวชได้ ก็สามารถบรรลุได้

แต่เป็นส่วนน้อย ผู้ครองเรือนที่จะบรรลุโลกุตรธรรม คือธรรมของพระอริยบุคคลขั้นต่างๆ ตั้งแต่ขั้นพระโสดาบันขึ้นไปจนถึงขั้นของพระอรหันต์ เพราะการจะบรรลุธรรมขั้นระดับโลกุตระได้นี้ ผู้ปฏิบัตินี้ต้องปฏิบัติอย่างเต็มที่ไม่มีภารกิจอย่างอื่น ถึงแม้มาเป็นนักบวชแต่ถ้าไปทำภารกิจอย่างอื่นก็ไม่บรรลุกัน คำว่าการเป็นนักบวชนี้ ไม่ได้เป็นการรับประกันว่าจะเข้าถึงโลกุตระธรรม นักบวชนี้ถ้าไปเกี่ยวข้องกับภารกิจอย่างอื่น ไม่เกี่ยวกับภารกิจที่จะนำไปสู่การบรรลุโลกุตรธรรม ก็จะบรรลุไม่ได้ **นักบวชนี้ท่านให้ทำธุระ ๒ อย่าง คันถธุระกับวิปัสสนาธุระ** คันถธุระ ก็ให้ศึกษาพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า แล้วก็นำเอาไปปฏิบัติ เรียกว่า วิปัสสนาธุระ **คันถะคือการศึกษา วิปัสสนาธุระคือการปฏิบัติ** แต่ถ้าไปทำภารกิจอย่างอื่น ไม่ว่าจะเป็นภารกิจเกี่ยวข้องกับศาสนาหรือไม่เกี่ยวข้องกับศาสนา พระบางรูปท่านก็ไปทำภารกิจที่เกี่ยวกับเรื่องของการช่วยเหลือคน ช่วยเหลือเด็กพิการ ช่วยเหลือเด็กยากจน เปิดโรงเรียนเด็กกำพร้า มีโรงเลี้ยงเด็กกำพร้า ทำประโยชน์ทางโลกทางสังคม

อันนี้ถ้าท่านยังอยู่ในขั้นที่ต้องปฏิบัติต้องศึกษาอยู่ ท่านก็จะไม่มีโอกาสที่จะบรรลุธรรมขั้นโลกุตระได้ ท่านก็จะ

ได้ทำในระดับโลกิยะ คือธรรมระดับทานกับศีล ๕ เป็นพระก็รักษาศีล ๒๒๗ นี่ ก็มีศีล ๕ อยู่ในนั้น แล้วก็ทำทานมีลาภสักการะมาก็เอาไปทำประโยชน์ให้กับทางโลก ช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ที่ตกทุกข์ได้ยากเดือดร้อนในรูปแบบต่างๆ จะเป็นโรงเรียน โรงพยาบาลหรือเป็นอะไรก็ตาม แต่ไม่ได้เอาเวลาไปศึกษา ไปปฏิบัติคันถธุระ วิปัสสนาธุระ ก็จะไม่สามารถเข้าสู่โลกุตรธรรมได้ถึงแม้จะเป็นนักบวชก็ตาม แต่ไม่ทำหน้าที่ของนักบวช ไม่ทำงานของนักบวชไม่ทำธุระของนักบวช ธุระของนักบวชก็คือคันถธุระ วิปัสสนาธุระ แต่ไปทำธุระของผู้ครองเรือน แต่สำหรับพระที่ท่านสำเร็จงานของท่านแล้วท่านผ่านคันถธุระแล้ว วิปัสสนาธุระแล้ว ท่านจะมาทำงานทางโลกิยะนี้ก็ไม่เป็นปัญหาอะไรกับท่าน เพราะท่านได้โลกุตรธรรมแล้ว ท่านได้บรรลุเป็นพระอรหันต์แล้ว ท่านไม่ต้องกลับมาเวียนว่ายตายเกิดแล้ว เวลาที่เหลืออยู่ ท่านก็อาจจะเอามาสงเคราะห์โลก เพราะว่ามีสมรรถภาพ มีกำลังที่จะทำได้ เนื่องจากมีผู้มีศรัทธาเลื่อมใสได้ถวายลาภสักการะต่างๆ ให้เป็นจำนวนมาก ที่ท่านไม่จำเป็นที่จะต้องใช้กับวัดกับศาสนา ท่านก็เอาไปสงเคราะห์โลก แล้วแต่ว่าจะสงเคราะห์ในรูปแบบไหนก็แล้วแต่อัธยาศัยของท่าน อันนี้ก็ไม่เป็นปัญหา

อะไร ปัญหาอยู่ที่ผู้ที่มาบวชมาเป็นนักบวชนี้ว่ารู้ขั้นตอนของการทำธุระเหล่านี้หรือเปล่า ว่าอันไหนมาก่อนมาหลัง ถ้ามาบวชแล้วเห็นครูบาอาจารย์ท่านไปทำสงเคราะห์โลก ก็อยากจะทำตาม แต่ไม่ได้เห็นตอนที่ท่านไปทำคันถธุระ วิปัสสนาธุระ มาเห็นตอนที่ท่านมาทำงานทางโลก ก็อาจจะประสานงานของท่านต่อ รับทำงานต่อ ช่วยสงเคราะห์โลกต่อ อันนี้เป็นนักบวชแบบนี้ก็ไม่มีโอกาสที่จะเข้าถึงโลกุตรธรรมได้เช่นเดียวกัน

ฉะนั้น ไม่ว่าจะเป็นนักบวชหรือฆราวาสผู้ครองเรือน ไม่ได้อยู่ที่ว่าเป็นนักบวชหรือฆราวาสเพียงอย่างเดียว ที่จะทำให้ได้รับธรรมในระดับนั้นหรือระดับนี้ เช่น ถ้าบอกว่าถ้าเป็นฆราวาสนี้ต้องได้แค่โลกิยธรรม คือได้สวรรค์ชั้นต่างๆ เวลาตายไป แต่แล้วก็ต้องกลับมาเกิดใหม่ อันนี้ก็ไม่ใช่ เพราะฆราวาสบางท่านก็สามารถเข้าถึงโลกุตรธรรมได้ จะไปบอกว่านักบวชทุกคนจะเข้าสู่โลกุตรธรรมได้ก็ไม่ใช่อีกเหมือนกัน เพราะบางองค์ ยิ่งสมัยนี้มีน้อยมากของพระที่เป็นนักบวชนี่ที่จะเข้าถึงระดับโลกุตรธรรมได้ ระดับของพระอริยเจ้า มีบวชกันเป็นแสนแต่ที่ได้ยินได้ฟังว่าเป็นพระอริยะนี้มีไม่รู้ถึงพันหรือเปล่า เพราะไม่มีการทำสถิติ ไม่มีใครทำสำรวจ น่าจะ

ไปทำสำรวจดูสักหน่อย ไปสัมภาษณ์พระต่างๆ นี่ก็พูดถึงเรื่องของความเชื่อ เรื่องของความเชื่อนี้เชื่อเพื่อให้มันเป็นประโยชน์กับเรา ถ้าเชื่อแล้วมันไม่เป็นประโยชน์กับเรา เชื่อหรือไม่เชื่อก็เท่ากัน ฉะนั้นถ้าเชื่ออะไรแล้วต้องเอาไปพิสูจน์ให้ได้ว่าสิ่งที่เขาบอกว่าเป็นนั่นเป็นนี่ ถ้ายังพิสูจน์ไม่ได้ก็รับฟังไว้เฉยๆ ก็แล้วกัน เมื่อเราไม่สามารถพิสูจน์ว่าไม่เป็นหรือเป็น เราจะบอกว่าไม่เป็นก็ไม่ได้ เราจะไปบอกว่าเป็นก็ไม่ได้ ก็รับฟังไว้เฉยๆ ก็แล้วกัน แล้วก็มาศึกษาดูว่าสิ่งที่เขาให้เราเชื่อนี้ จะทำอะไรให้กับเราได้บ้างหรือเปล่า ถึงแม้เชื่อแล้วก็ไม่ได้ทำอะไรให้กับเรา เราก็ยังเป็นเหมือนเดิมอยู่ กิเลสมีกี่ร้อยตัวก็ยังไม่ลดหายไป

แต่ถ้าเชื่อแล้วทำให้กิเลสหายไปบ้าง เช่น เมื่อก่อนอาจจะไม่เชื่อว่า พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์มีจริง แล้วพอเขาบอกว่านี่มีพระพุทธเจ้าเสด็จมา เราก็เชื่อ เชื่อแล้วก็เริ่มสนใจที่จะศึกษาคำสั่งคำสอนของพระพุทธเจ้า เมื่อได้ศึกษาแล้วก็เอาไปปฏิบัติ ถ้าเชื่อแบบนี้ก็ได้ประโยชน์ จะได้รู้ว่าพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์นี้มีจริงหรือไม่มีจริง จะรู้ต่อเมื่อเราได้ศึกษาได้ปฏิบัติคำสอนของพระพุทธเจ้า อันนี้แหละจะเป็น

วิธีพิสูจน์พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ว่ามีจริงหรือไม่ ผู้ที่ไม่สงสัยในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ก็คือพระอริยบุคคลตั้งแต่พระโสดาบันขึ้นไป ผู้ใดมีดวงตาเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นเราตถาคต ใครบรรลุธรรมขั้นโลกุตระนี้แสดงว่ามีดวงตาเห็นธรรม เห็นธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงสอนให้เข้าถึงนั่นเอง พอเข้าถึงธรรมอันนี้แล้วก็ไม่สงสัยในผู้สอนว่ามีจริงหรือไม่มีจริง ถ้าไม่มีคนสอนเราจะไปรู้ได้ยังไงว่าวิธีจะเข้าถึงธรรมอันนี้เข้าอย่างไร พอเราทำตามคำสอนของพระพุทธเจ้าทรงสอนให้ปฏิบัติ ศีล สมาธิ ปัญญา พอปฏิบัติไปๆ มันก็เข้าไปถึงธรรมอันนี้ เข้าถึงโลกุตรธรรม เห็นทุกข์เกิดขึ้นเพราะตัณหาความอยาก เห็นทุกข์ดับไปเพราะสติปัญญา ศีล สมาธิ ปัญญา พอเห็นอย่างนี้มันก็เลยเชื่อ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ไม่ต้องมีพระธาตุมาให้ดูก็ได้ พระธาตุไม่ต้องเสด็จมาก็ได้ ไม่ต้องไปที่สังเวชนียสถาน ๔ สถานก็ได้ เมื่อวานนี้มีคนเอาหนังสือสังเวชนียสถาน ๔ สถานมาให้ ดูก็ได้ไม่ดูก็ได้ ไม่ต้องไปอินเดีย

นี่แหละวิธีพิสูจน์ที่แท้จริง พิสูจน์พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ว่ามีจริงหรือไม่มีจริงนี้ ต้องพิสูจน์ด้วยการศึกษา

ด้วยการปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้า ยังไม่มีพระอริยบุคคลองค์ไหนสงสัยในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ละวิจิกิจฉาได้ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ อันนี้เป็นกิเลสตัวหนึ่ง หนึ่งในสามตัวของพระโสดาบัน ท่านละ สักกายทิฏฐิ ได้ ท่านละ สีลัพพตปรามาส ได้ ท่านละ วิจิกิจฉา ความลังเลสงสัยในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เพราะท่านได้เห็นธรรมในใจของท่านที่เกิดจากการปฏิบัติ ธรรมที่เห็นก็คือ อริยสัจ ๔ เห็นทุกข์ที่เกิดขึ้น เวลาใจทุกข์กับความแก่ความเจ็บความตาย นี่แหละคือทุกข์ที่ท่านต้องการให้เราเห็น แล้วให้เราค้นหาดูสาเหตุของทุกข์อันนี้ว่ามันเกิดจากอะไร เราก็จะค้นพบว่ามันเกิดจากความอยากไม่แก่ไม่เจ็บไม่ตายนี้เอง แล้วพอใช้สติใช้ปัญญาใช้สมาธิมาพิจารณาดูความจริงว่าร่างกายนี้เป็นอะไร ทำไมถึงต้องไปยึดไปติด ถ้าศึกษาด้วยปัญญาก็จะเห็นว่าร่างกายนี้มันเป็นเพียงธาตุ ๔ ดินน้ำลมไฟ มาจากธาตุ ๔ ของพ่อของแม่ผสมกัน แล้วก็อาศัยธาตุ ๔ จากอาหาร จากอากาศ จากน้ำที่รับประทานที่ดื่มเข้าไป จึงทำให้เกิดเป็นร่างกายมีอวัยวะ ๓๒ แล้วก็เจริญเติบโตจนถึงเข้าสู่วัยชรามันก็ต้องเข้าสู่ความแก่ความเจ็บความตายของมันไป เป็นกระบวนการของร่างกายอันนี้ ของทุกๆ ร่างกาย ถ้าศึกษา

เห็นว่ามันเป็นอย่างนี้ เป็น อนิจจัง ไม่เที่ยง เกิดแก่เจ็บตาย เป็น อนัตตา ไม่มีตัวไม่มีตน ถ้าไม่อยากจะทุกข์ก็อย่าไปยึดว่าเป็นตัวเป็นตน คืออย่าไปยึดว่าเป็นเรา ใครไปยึด ก็ใจนี่แหละผู้รู้ผู้คิดนี่แหละที่มาครอบครองร่างกาย แล้วก็ขาดปัญญา มีแต่อวิชชา

อวิชชา ก็คือการไม่มีปัญญา คือการไม่เห็นความจริงไม่รู้ความจริงว่า ร่างกายนี้มันเป็นเพียงส่วนประกอบของธาตุ ๔ ดินน้ำลมไฟ ที่ไม่เที่ยงแท้แน่นอน ที่มีกระบวนการของการเกิดและมีการดับ มีการเจริญแล้วก็มีการเสื่อมไปเป็นธรรมดา พอมาศึกษาความจริงจนเห็นชัดว่าร่างกายนี้ ไม่ใช่ตัวตน ไม่ใช่เรา เราผู้ที่ไปคิดว่าเป็นเรา มันไม่ได้เป็นร่างกาย เราเป็นผู้รู้ผู้คิด ส่วนร่างกายนี้เป็นเพียงดินน้ำลมไฟ ถ้าไปอยากให้มันไม่แก่ไม่เจ็บไม่ตาย มันก็จะทุกข์ขึ้นมาทันที ถ้าหยุดความอยากไม่แก่ไม่เจ็บไม่ตายได้ด้วยปัญญา ก็จะไม่ทุกข์กับมัน พอเห็นด้วยปัญญาว่าทุกข์เพราะความอยาก เพราะความหลงไปคิดว่าเป็นเรา พอพิจารณาด้วยปัญญาก็เห็นว่าไม่ได้เป็นเรา ก็หยุดความอยากได้ เมื่อมันไม่ได้เป็นเรา เราจะไปอยากทำไม อยากแล้วทุกข์อยากไปทำไม เช่น ร่างกาย

ของคนอื่นนี้ ถ้าเราไม่ไปอยาก เราไม่ทุกข์กับเขาหรอก แต่ถ้าเราไปอยากให้เขาไม่แก่ไม่เจ็บไม่ตาย เราก็ทุกข์ได้ ร่างกายของคนอื่นทำไมบางคนเราทุกข์บางคนไม่ทุกข์ คนที่เราอยากให้เขาไม่แก่ไม่เจ็บไม่ตาย เราจะทุกข์ แต่คนที่เราไม่มีความอยากให้เขาไม่แก่ไม่เจ็บไม่ตาย เราจะไม่ทุกข์ ถ้าพิจารณาแล้วเราจะเห็นว่า ความหลงของเราหลอกให้เราคิดว่าร่างกายเป็นเราเป็นตัวเรา พอเห็นว่าไม่ใช่ตัวเราของเรา เราก็ไม่ไปยุ่งกับมัน มันจะเป็นยังไงก็เรื่องของมัน ห้ามมันไม่ได้ ถึงแม้จะอยากไม่ให้มันแก่มันเจ็บมันตาย มันก็ห้ามมันไม่ได้ มันต้องแก่เจ็บตายอยู่ดี

มันก็มีทางเลือกอยู่สองทางว่าจะให้มันแก่เจ็บตายแบบทุกข์หรือไม่ทุกข์ดี ยังไงมันก็ต้องแก่เจ็บตายอยู่ดี แต่ถ้าไม่ไปอยากให้มันไม่แก่ไม่เจ็บไม่ตาย มันก็จะแก่เจ็บตายแบบไม่ทุกข์ แต่ถ้าไปอยากให้มันไม่แก่ไม่เจ็บไม่ตาย มันก็จะแก่เจ็บตายแบบทุกข์ มันก็มีสองทางเลือก แล้วเราต้องการทางไหนดีทางทุกข์หรือไม่ทุกข์ดี ไม่ทุกข์ก็ปล่อยมันแก่เจ็บตายไปเท่านั้นเอง นี่คือปัญญา ไว้พิจารณาเมื่อมันเจอความทุกข์ที่เกิดจากความแก่ความเจ็บความตายแล้ว มันจะมาพบตรงทางเลือกสองทางนี้ ว่าจะเอาทางไหนดี จะเอาทางทุกข์ดีหรือ

จะเอาทางไม่ทุกข์ดี แต่ทางไม่แก่ไม่เจ็บไม่ตายไม่มี มีแต่แก่เจ็บตายทั้งนั้น แต่จะแก่เจ็บตายแบบไหนดี แก่เจ็บตายแบบไม่ทุกข์ดีหรือแก่เจ็บตายแบบทุกข์ดี ก็เลือกเอา คนที่เลือกแก่เจ็บตายแบบไม่ทุกข์ก็เป็นพระอริยะขึ้นมา พระโสดาบันก็ไม่ทุกข์กับความแก่เจ็บตายของร่างกาย ก็เลยไม่สงสัยว่าคำสอนของพระพุทธเจ้าที่สอนว่า ความทุกข์เกิดจากความอยาก นี้เป็นจริงหรือไม่ และการดับความทุกข์ก็ดับด้วยการละความอยาก เครื่องมือที่จะละความอยากก็คือสติปัญญานี้เอง หรือ ศีล สมาธิ ปัญญา นี้เอง ต้องเห็นไตรลักษณ์ **ปัญญาก็คือเห็นไตรลักษณ์ในสิ่งที่เราไปทุกข์ด้วย** ที่เราทุกข์เพราะเราไม่มีปัญญา ไม่เห็นว่าสิ่งที่เราไปทุกข์ด้วยนั้นเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เรามักจะไปเห็นว่ามันเป็น นิจจัง สุขังอัตตา ก็เลยทุกข์เพราะอยากให้มันเป็น นิจจัง สุขัง อัตตามีใครไม่อยากให้ร่างกายเป็น นิจจัง สุขัง อัตตา บ้าง ทุกคนเวลาพระให้พร สาธุ ท่วมหัวเลย ขอให้อยู่ไปแคล้วคลาดปลอดภัย ใช่ไหม เป็นได้หรือเปล่าล่ะ พระคนให้พรยังต้องแก่เจ็บตายเลย แต่ไปให้พรคนที่จะต้องแก่เจ็บตายว่า อย่าแก่เจ็บตายเลยนะ สาธุกันใหญ่เลย ความจริงควรจะตอบกลับว่าแล้วหลวงพ่อไม่แก่เจ็บตายหรือยังไง

คนไทยเราชาวพุทธเรางมงายหรือเปล่าแบบนี้ ใช่ไหม วันเกิดมาขอพรแล้ว เมื่อเช้านี้ใครบอกว่าวันนี้วันเกิด จะขึ้นมาขอพร นี่มาหรือเปล่าก็ไม่รู้ เมื่อเช้านี้ใส่บาตรมีคนหนึ่ง ขอแล้วมันได้หรือเปล่าล่ะ ขอแล้วมันไม่แก่ไม่เจ็บไม่ตายหรือเปล่าล่ะ มันก็เหมือนเดิม คนที่มีปัญญาแล้วไม่ขอพรจากใคร ขอไปทำไมขอให้โง่เหรอ คนที่ขอพรนี่โง่ แสดงความโง่ให้เขาเห็น ไปขอแล้วได้ที่ไหนล่ะ แคล้วคลาดปลอดภัย มันจะปลอดภัยได้ยังไง เกิดมาแล้วมันหนีไม่พ้นความแก่เจ็บตายด้วยกันทุกคน นี่แหละคือการมีดวงตาเห็นธรรม ต้องเห็นด้วยการปฏิบัติ ต้องเห็นด้วยการเจอความทุกข์ ถ้ายังไม่เจอความทุกข์ ปัญญามันจะไม่เกิด อย่างโบราณท่านพูด **ทุกข์บ่มี ปัญญาบ่เกิด** ฉะนั้นต้องมีความทุกข์ก่อนมันถึงทำให้เราต้องคิดกัน คิดค้นหาวิธีกำจัดความทุกข์เหล่านั้น แต่ถ้ามาคิดตอนที่มันบุกถึงตัวเรานี้ มันจะไม่ทัน เพราะถ้าเราไม่ได้เตรียมเครื่องไม้เครื่องมือ เพราะว่าเราจะต้องมีสติปัญญามีสมาธิมีศีล เราถึงจะสามารถที่จะดับความทุกข์ได้ ฉะนั้นเราต้องทุกข์ก่อนที่มันจะทุกข์จริง คือถ้าเราคิดถึงความแก่ความเจ็บความตาย เราจะรู้สึกทันทีว่าเราไม่ชอบ ใช่ไหม มีใครอยากจะคิดถึงความแก่ความเจ็บความตายบ้าง คนไม่ชอบเพราะมันไม่สบายใจ

นี่มันก็บอกอยู่แล้วเริ่มทุกข์แล้ว เพียงแต่ว่ายังไม่ทุกข์แบบเต็ม ๑๐๐ เท่านั้นเอง เพราะยังเพียงแต่เห็นเงามันเท่านั้นเอง เห็นเงาของความแก่ความเจ็บความตายก็เริ่มทุกข์แล้ว เหมือนกับได้ยินเสือคำรามขึ้นมานี่ก็เริ่มกลัวแล้ว ยังไม่ต้องไปเจอตัวมันหรอก เพียงแต่ได้ยินเสียงคำรามอยู่ห่างไกลหลายร้อยเมตรนี้ เสียงมันคำรามนี่ดังกังวานในป่า ใจเริ่มสั่นแล้วแสดงว่าทุกข์เกิดแล้ว ถ้านักปฏิบัติก็รู้แล้วนี่ว่าต้องมาดับความทุกข์ เพราะตัวที่เป็นปัญหาไม่ใช่ตัวเสียงคำรามของเสือ แต่เป็นความทุกข์ของใจที่เกิดขึ้นตอนนั้น ว่าจะทำยังไงให้ความทุกข์นี้ไม่เกิดได้ไหม ให้มันดับได้ไหม ถ้าได้ศึกษาธรรมะจากครูบาอาจารย์ ท่านก็สอนว่าให้มาใช้สติใช้ปัญญาสอนใจให้จิตสงบให้ปล่อยวางให้ได้ ให้ปล่อยวาง สิ่งที่ต้องปล่อยก็คือร่างกายนี้เอง เพราะสิ่งที่ใจกลัวก็คือกลัวร่างกายจะตาย กลัวจะถูกเสือกัดตาย แต่ก็ต้องให้พิจารณาความจริงของร่างกาย ว่าแล้วมันไม่ตายหรือถ้าเสือมันไม่กัดแล้วจะไม่ตายหรือเปล่า มันก็ต้องตายอยู่ดี ไม่เจอความตายจากเสือมันก็จะต้องไปเจอความตายจากอะไรซักอย่างหนึ่ง หมดลมมันก็ตายเหมือนกัน มันก็จะทุกข์เหมือนกัน ไม่ว่าจะตายแบบไหนถ้าไม่อยากจะทุกข์ก็ต้องพิจารณาร่างกาย พิจารณาว่ามันเป็น

อะไร ก็ต้องเห็นมันเป็นไตรลักษณ์ขึ้นมา เมื่อเห็นไตรลักษณ์ ก็จะได้ปล่อยมันได้ เพราะห้ามมันไม่ได้ อนัตตา นี่ห้ามมัน ไม่ได้ มันจะแก่เจ็บตายนี้ ห้ามมันไม่ได้ มันจะถูกเสือกัดตาย ก็ห้ามมันไม่ได้

แต่ทำให้ใจไม่ทุกข์ได้ กับความตายของร่างกาย ถ้ายอมรับความจริงว่าร่างกายในที่สุดมันก็ต้องตายไป พอปล่อยวางร่างกายยอมตายได้ หายทุกข์เลย ต่อให้เสือมา คำรามอยู่ที่ข้างหน้าก็ไม่กลัวมันเลย เพราะว่าใจไม่ได้ไปยึด ไปติดกับร่างกายแล้ว ใจปล่อยวางร่างกายได้ยอมให้ร่างกาย ตายได้ ก็จะเห็นว่าทุกข์หายไปจากใจ ตรงกับที่พระพุทธเจ้า ทรงสอนทุกอย่าง ทุกข์เกิดเพราะความอยาก ทุกข์ดับเพราะ ความอยากหายไป พอความอยากหายไปความทุกข์ก็หายไป อันนี้ก็เชื่อพระพุทธเจ้า ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ถึงแม้ไม่เคยเจอ พระพุทธเจ้ามาก่อน ก็เชื่อว่าคำสอนของพระพุทธเจ้านี้ เป็นคำสอนที่มาจากปากของพระพุทธเจ้า เพราะเป็นคำสอน ของพระพุทธเจ้าคนเดียวเท่านั้นเอง ไม่มีใครรู้ความจริงอันนี้ **ก่อนที่ไม่มีพระพุทธเจ้านี้ไม่มีใครรู้อริยสัจ ๔ กัน ไม่รู้ว่าทุกข์ เกิดจากความอยาก ไม่รู้ว่าการดับทุกข์เกิดจากการละความ**

อยาก ไม่รู้ว่าเครื่องมือที่จะใช้ในการละความอยากก็คือ ศีล สมาธิ ปัญญา พอได้ปฏิบัติตามที่พระพุทธเจ้าทรงสอน ก็เห็นตามที่ท่านสอนทุกประการ เหมือนกับเปิดหนังสือท่องเที่ยวเขาบอกสถานที่นั้นมีอะไรบ้าง เปิดดูๆ ตอนต้นยังไปไม่ถึงสถานที่นั้นก็ไม่แน่ใจว่าเขาเอารูปที่อื่นมาใส่หรือเปล่า เดี๋ยวถูกหลอกได้ เอารูปสวยๆ ของที่อื่นมาใส่ลงไปว่าเป็นของที่นี่ พอไปถึงที่นี่ อ้าวมีแต่กองขยะนี่ ใช่ไหม เพราะฉะนั้นต้องไปดูพิสูจน์ถึงจะรู้ว่า รูปที่เขาถ่ายนี้เป็นรูปที่ถ่ายตรงนี้หรือเปล่า หรือไปถ่ายจากที่อื่นมาแปะเอาไว้แล้วบอกว่าเป็นที่ตรงนี้ พอไปถึงที่ตรงนั้นเห็นเหมือนกันเป๊ะเลย ภาพที่เขาถ่าย ต้นไม้ที่เขาถ่าย อะไรต่างๆ บ้านที่เขาถ่ายอะไรต่างๆ เหมือนกับในรูปเปี๊ยบเลย อย่างนี้ก็หายสงสัย รับรองได้ว่าไม่ถูกหลอกแล้ว มั่นใจ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ว่าไม่มีใครจะมาหลอกเราได้ เพราะมันเป็นความจริงตามที่เขาพูดทุกประการ ตามที่เขาถ่ายรูปมาให้ดูทุกประการ

นี่จะหายสงสัยในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ และจะรู้ว่านี่คือกระบวนการของการที่จะทำให้กำจัดความทุกข์ต่างๆ ให้หมดสิ้นไป รู้ว่ายังมีความทุกข์ที่ยังหลงเหลืออยู่ภายในใจอยู่

เพราะรู้ว่ายังมีความอยากกับสิ่งนั้นสิ่งนี้อยู่ ที่ยังไม่ได้รับการกำจัดที่จะต้องทำการต่อไป ทีนี้ก็จะเริ่มลุยเข้าหาความอยาก เมื่อก่อนจะรับใช้ความอยาก ความอยากสั่งให้พาไปไหนก็ไป แต่คราวนี้จะสู้กับมันแล้ว เพราะรู้ว่ามันพาให้ไปเวียนว่ายตายเกิดนั่นเอง ถ้าไม่อยากจะไปเวียนว่ายตายเกิดนี้ต้องสู้กับความอยาก ต้องฝืนความอยาก ต้องหยุดความอยาก ไม่ทำตามความอยาก แบบเดียวที่ใช้กับความอยากไม่แก่ไม่เจ็บไม่ตาย เพียงแต่เปลี่ยนเป้าหมายของเป้าของความอยาก ความอยากมันไปอยากอย่างอื่นต่อ อยากหาความสุขจากร่างกายของคนอื่น อยากมีแฟนอยากมีคู่ครอง ก็ต้องเลิกความอยากนี้ให้ได้ วิธีที่จะเลิกก็ต้องมีปัญญาเห็นความจริงของร่างกายนี้ว่า มันน่าอยากได้หรือไม่ ถ้าเห็นแบบผิวเผินก็น่าอยากได้ เห็นร่างกายของคนแบบผิวเผินก็เห็นแล้วก็ว่ามันสวยมันงาม แต่ถ้ามองลึกๆ เข้าไป เข้าไปใต้ผิวหนังมองเข้าไปดูในมิติอื่นในสภาพอื่น ก็จะเห็นว่าต่อไปมันจะไม่สวยไม่งามเหมือนตอนที่เราเห็นตอนนี้ เวลาแก่เป็นยังไงน่าดูไหม เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยน่าดูไหม เวลาตายนี้ไม่มีใครดูเลยใช่ไหม ไปงานศพยังไม่ยอมไปดูเลย ปิดเข้าฝาโลงถ่ายรูปมาให้ดูแทน

นั่นแหละคือร่างกายที่เราหลงรักกัน อยากจะได้มาเป็นแฟนกัน ไม่ดูตอนนั้นกัน ไปดูตอนที่ยังสดอยู่ เหมือนดูดอกไม้ตอนที่มันขายอยู่ในร้านนี้ ดอกไม้สดวันวาเลนไทน์เป็นยังไง แย่งกันซื้อใช่ไหม วันนี้แล้วเป็นยังไง ดูซินี่อยู่ที่กองขยะแล้วนี่ นี่คืออนิจจัง บางคนพิจารณาดอกไม้ก็บรรลุธรรมได้ เพราะพิจารณาร่างกายเปรียบเทียบร่างกายกับดอกไม้ ร่างกายของคนสวยๆ หล่อๆ เหมือนดอกไม้บาน เบ่งบานเต็มที่ พอดอกไม้เฉาดอกไม้เหี่ยว ก็เป็นร่างกายของคนเดียวกันที่แก่ลงไป ที่เจ็บลงไป หรือที่ตายไปนั่นเอง ถ้าเห็นอย่างนี้ก็หายหลงหายอยากหยุดความอยากได้ นี่คือกระบวนการของอริยสัจ ๔ นี้มันจะเป็นเครื่องมือที่จะใช้ในการกำจัดความอยากต่างๆ ที่มีอยู่หลายตัวด้วยกัน ท่านแบ่งเป็น ๓, ๔ ระดับ ระดับแรกก็ระดับร่างกาย ความแก่เจ็บตาย ระดับที่ ๒ ที่ ๓ ก็ความสวยงามของร่างกาย แล้วระดับที่ ๔ หรือที่ ๓ ก็เป็นเรื่องเกี่ยวกับความสุขของจิตใจ จิตใจก็เหมือนกับร่างกายไม่เที่ยงเหมือนกัน ความสุขของจิตใจที่ได้จากจิตใจก็ไม่เที่ยงเหมือนกับร่างกาย มีแก่เจ็บตายเหมือนกัน มีเกิดมีดับเหมือนกัน มีสุขมีทุกข์ในใจเปลี่ยนไปเปลี่ยนมา ถ้าอยากให้ใจสุขอย่างเดียว ใจก็จะทุกข์ เพราะเวลามันทุกข์ ใจก็จะไม่สุข

แต่ถ้ารู้ทันว่าทุกข์เกิดจากความอยาก อยากให้มันสุขอย่างเดียว อยากไม่ให้มันทุกข์ ถ้าไม่อยากจะทุกข์กับความสุขความทุกข์ของใจก็ต้องปล่อยวางความสุขความทุกข์ของใจ เหมือนกับที่เราปล่อยวางความสุขความทุกข์ของทางร่างกาย แบบเดียวกัน ทุกข์ของใจเกิดจากความอยาก อยากให้ความสุขความทุกข์ในใจมันสุขอย่างเดียว แต่มันยังไม่ถึงขั้นนั้น มันยังอยู่ในขั้นที่มีสุขมีทุกข์สลับกันไปอยู่ ก็ต้องรู้ทันและเข้าใจ พอหยุดความอยากให้มันสุขอย่างเดียวได้ มันก็หายไป ทีนี้มันก็เหลือแต่ความสุขอย่างเดียว เพราะความทุกข์ที่เกิดจากความอยากได้รับการกำจัดไปหมดแล้ว

นี่พอเห็นธรรมขั้นที่ ๑ แล้วก็ไม่สงสัยในอริยสัจ ๔ แล้ว ไม่สงสัยว่านี่เป็นทางสู่การหลุดพ้น ถึงแม้ว่ายังไม่หลุดพ้น เพราะว่ายังไม่ได้กำจัดความอยากต่างๆ ที่ยังมีหลงเหลืออยู่ภายในใจ แต่ก็จะกำจัดมันไปตามลำดับ จะช้าหรือจะเร็วก็บางทีก็ขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ บางคนยังไม่พร้อมที่จะไปลุยกับความอยากตัวอื่นอยู่ก็ยังติดแหง็กอยู่ตรงนั้น อย่างพระอานนท์นี้ท่านบรรลุพระโสดาบัน แล้วท่านก็หยุดปฏิบัติ เพราะท่านไปรับใช้พระพุทธเจ้าอยู่ อุปัฏฐากพระพุทธเจ้าอยู่

๒๐ กว่าปีมัง ก็ติดอยู่ตรงนั้น แต่พอพระพุทธเจ้านิพพานแล้ว ทีนี้ก็ว่างแล้ว มีเวลาว่าง ถึงแม้ตอนนั้นจะเป็นนักบวชแต่ไม่ได้ทำหน้าที่ของนักบวชอย่างเต็มที่ ไปทำหน้าที่รับใช้พระพุทธเจ้า ก็เหมือนไปเป็นคนรับใช้ดีๆ นี่เอง ไปเป็นแจ๋วดีๆ นี่เอง แทนที่จะมาเดินจงกรมนั่งสมาธิ ก็มาคอยเตรียมบาตร เตรียมซักจีวร คอยกวาดถูกุฏิอะไรต่างๆ คอยเป็นหน้าห้อง เวลาศรัทธาญาติโยมมาหาก็ถามก่อนว่ามาทำไม มีธุระอะไร ควรจะเข้าไปหาหรือไม่อะไรอย่างไร ก็ทำหน้าที่อย่างนี้ไป ก็เลยไม่ได้ไปปฏิบัติคันถธุระ วิปัสสนาธุระอย่างเต็มที่ ก็ติดอยู่ตรงนั้น แต่พอพระพุทธเจ้านิพพานปั๊บนี่ ก็มีเวลาว่างแล้ว ทีนี้ไม่ต้องทำงานเก่าแล้ว ตกงานแล้วทีนี้ คนจะไปนิพพานนี่ต้องตกงาน พวกมีงานนี้ไปไม่ได้หรอก พวกเป็นแอร์นี้ยังไปไม่ได้ พวกทำงานแบงก์ชาติก็ยังไปไม่ได้เลย ดีแทควันนี้ไม่ได้มา พวกนี้ยังไม่ได้มาทำงานของศาสนายังทำงานของโลกอยู่ ยังทำงาน ก็ได้แค่อย่างมากก็แค่โลกิยธรรม คือได้ทำบุญทำทานได้รักษาศีล ศีล ๕ แต่จะมาเดินจงกรมนั่งสมาธิปลีกวิเวกตลอดชีวิตนี้ ยังทำไม่ได้

ทำได้ก็เป็นแบบมือสมัครเล่น วันไหนว่างๆ อาจจะเอาลองสักพักหนึ่งสัก ๓ วัน สัก ๕ วัน อันนี้ก็ต้องว่างงาน

พอพระอานนท์ว่างงานปั๊บแล้วประกอบกับพระพุทธเจ้ารับประกันด้วยว่า อานนท์อีก ๓ เดือนเธอก็บรรลุ เธอต้องเสร็จงานนี้อย่างแน่นอน ก็เลยมีกำลังใจมาก เพราะพระพุทธเจ้าเวลาพูดอะไรแล้วมักจะไม่ผิด ไม่ผิด ก็พยายามปฏิบัติอย่างเต็มที่เลย ก็ขยับไปทีละขั้นๆ ขึ้นไปจนถึงขั้นสุดท้าย ขั้นเกี่ยวกับสุขความสุขความทุกข์ภายในจิต ก็พอดีถึงคืนสุดท้ายพอดีตอนเช้าก็จะครบ ๓ เดือน แต่ความสุขความทุกข์ของใจมันก็ยังมีอยู่ ความทุกข์ของใจยังไม่หายไป ก็วิตกขึ้นมาซิ มันใกล้แล้วนะนี่ ท่านบอกว่าเราจะต้องบรรลุภายในคืนนี้ แต่ก็ยังไม่บรรลุ ยังรู้ว่าจิตยังไม่หลุด ยังรู้ว่าจิตยังทุกข์อยู่ ก็พยายามเดินจงกรมนั่งสมาธิพิจารณาไปพิจารณามา แต่ก็ไม่ได้พิจารณาตามเหตุผล มัวแต่ไปคิดถึงคำสอนของพระพุทธเจ้ามัวไปคิดถึงคำทำนายของพระพุทธเจ้าว่าจะต้องบรรลุแน่ภายในวันนี้ แทนที่จะมาพิจารณาความฟุ้งซ่านของจิตใจกลับไปคิดถึงเรื่องคำพยากรณ์ คิดถึงเวลาที่ใกล้จะหมดแล้วเลยทำให้จิตเครียดขึ้นมา จิตมันก็เลยไม่บรรลุ แต่พอถึงใกล้สว่างแล้ว รู้แล้วคงจะ คราวนี้พระพุทธเจ้าคงจะพยากรณ์ผิดแน่ๆ ตัวเองก็หมดหวัง ผิดหวัง ยอมรับความจริง ยอมรับว่าไม่บรรลุแน่ๆ ก็เลยเตรียมตัวจะไปนอน ระหว่างอยู่ที่ท่านั่งกับท่านอน

ตอนนั้นจิตไม่กังวลกับเรื่องบรรลุหรือไม่บรรลุแล้ว กังวลแต่เรื่องนอนแล้ว นอนดีกว่า พอปล่อยวางความอยากบรรลุได้มันก็เลยบรรลุขึ้นมา ความอยากให้จิตพ้นทุกข์ มันก็เป็นความอยากที่ขวางกั้นการดับของทุกข์ เพราะความทุกข์ไม่ได้ดับด้วยความอยาก ดับด้วยการไม่อยาก ดับด้วยการหยุดความอยากพ้นทุกข์

เหมือนเวลานั่งสมาธิบางคนเคยนั่งสงบแล้ว วันนี้อยากจะให้มันสงบ นั่งเท่าไรมันก็ไม่สงบ ก็เพราะมันนั่งคิดแต่อยากให้มันสงบ ไม่ได้อยู่กับพุทโธ พุทโธ ไม่ได้อยู่กับลม มันก็เลยไม่สงบสักที มันก็เช่นเดียวกัน อันนี้แหละ ผู้ปฏิบัตินี้แต่ก็จะรู้เอง ปฏิบัติไปเรื่อยๆ เดี๋ยวมันจะรู้ทัน ตอนต้นมันอาจจะฟุ้งไปสักพัก ท่านเรียกว่าเกิดอุทธัจจะขึ้นมา ฟุ้งกับการพิจารณา เพราะพิจารณาด้วยความอยากไม่ได้พิจารณาด้วยเหตุด้วยผล แต่ตอนหลังมานั่งวิเคราะห์ดูอีกที ว่าเรายังอยากอยู่นี่ ถึงแม้จะอยากบรรลุมันก็เป็นกิเลสนะ อยากบรรลุนี่มันก็เป็นตัวขวางกั้นการบรรลุขึ้นมา ฉะนั้นอย่าไปอยากมันมันบรรลุหรือไม่บรรลุก็ช่างหัวมัน พอไม่อยากปั๊บเดี๋ยวมันบรรลุเอง ตัวที่อยากนี่เป็นตัวที่มาขวางการบรรลุ เพราะความ

อยากมันทำให้ใจทุกข์ ใจทุกข์ใจก็ไม่บรรลุ ถ้าอยากให้ใจบรรลุก็ต้องไม่อยาก แม้แต่การอยากบรรลุก็ไม่มี พอถึงขั้นนั้นแล้วต้องหยุดการอยากบรรลุแล้ว แต่ขั้นแรกๆ นี้ต้องอยากบรรลุ ถ้าไม่อยากบรรลุมันจะไม่มาวัดมันไม่มาปฏิบัติ แต่พอถึงขั้นสุดท้ายนี้มันต้องปล่อยไอ้ตัวนี้ ตัวนี้กลับกลายเป็นตัวขวาง

นี่คือเรื่องของความเชื่อ ควรจะเชื่อแบบนี้ เชื่อเพื่อให้เราได้น้อมเอาคำสั่งคำสอนของพระพุทธเจ้ามาปฏิบัติ แล้วก็ปฏิบัติแบบสุดๆ เลยมันถึงจะได้ ถ้าปฏิบัติแบบฆราวาสแบบกั๊กแทงกั๊กไว้ ยังอยากได้สมบัติ ยังอยากได้ความสุขอยู่ ปฏิบัติบ้างพอหอมปากหอมคอ ถ้าอย่างนี้ก็ยังไม่ได้ ต้องปฏิบัติแบบสุดๆ เลย ลาออกจากงานเลย ไม่เอาแล้วงานทางโลก เอางานทางธรรมอย่างเดียว อันนั้นแหละถึงจะได้ นี่คือเรื่องของความเชื่อ ถ้าเราเชื่อว่าพระธาตุนี้เป็นพระธาตุของพระพุทธเจ้าจริง ก็ต้องแสดงว่าคำสอนของพระพุทธเจ้านี้เป็นจริง และผู้ที่นำคำสอนของพระพุทธเจ้าไปปฏิบัติก็บรรลุเป็นพระสาวกขึ้นมาได้ก็เป็นจริงเหมือนกัน ถ้าเราทำแบบนั้นเราก็ต้องเป็นพระสาวกได้เหมือนกัน ให้เชื่อ เชื่อแบบนี้ ไม่ได้เชื่อว่าบรรจุพระธาตุเสร็จก็นั่งดูไป แล้วก็กลับมาอยู่เหมือนเดิม

เคยทำอะไรก็ทำแบบเดิม อย่างนี้ก็ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง เพราะไม่มีการปฏิบัติ การจะเปลี่ยนแปลงนี้ต้องเกิดจากการปฏิบัติ ทำตัวเรา การปฏิบัติก็คือการเปลี่ยนตัวเรานั่นเอง เปลี่ยนตัวเราจากการเดินตามกิเลสมาเดินตามธรรมนั่นแหละ เรียกว่าการปฏิบัติ ไม่ใช่อะไรหรอก เปลี่ยนนิสัยของเรา เปลี่ยนจากการใช้มือที่เราถนัดมาใช้อีกมือที่เราไม่ถนัด เคยใช้มือขวาที่รู้ว่ามือขวานี้มันมีแต่โชคร้ายไม่ใช้มันดีกว่า เขาบอกใช้มือซ้ายแล้วมีแต่โชคดี ลองมาเปลี่ยนใช้มือซ้ายดู เวลาเปลี่ยนใหม่ๆ มันก็ยากเพราะว่ามันไม่เคย เคยถนัดมือขวามันชำนาญมันคล่องแคล่ว พอต้องมาใช้มือซ้ายรู้สึกว่ามันอึดอัด มันรู้สึกว่ามันไม่คล่องแคล่วว่องไว แต่ถ้าลองฝึกใช้ไปเรื่อยๆ เดี๋ยวมันก็ชำนาญขึ้นมาเอง อันนี้ก็เหมือนกัน ถ้าอยากจะให้จิตใจของเราเปลี่ยนไป พลิกหน้ามือเป็นหลังมือนี้ต้องปฏิบัติ ต้องเอาคำสอนของพระพุทธเจ้ามาปฏิบัติ ถ้ายังไม่รู้ก็ต้องไปศึกษาให้รู้ว่าพระพุทธเจ้าสอนให้ทำอย่างไร พอรู้แล้วก็ต้องนำเอาไปปฏิบัติ พอปฏิบัติแล้วเราจะได้รับประโยชน์ เพราะความทุกข์ต่างๆ ที่เราเคยแบกไว้มันจะหายไปหมด จะเหลือแต่ความสุขอยู่ภายในใจเพียงอย่างเดียว ที่เราเรียกว่า บรมสุข ปรมัง สุขังนี้เอง ถ้าเชื่อแบบนี้ เชื่อแบบถูกต้อง แต่ถ้าเชื่อแบบเชื่อแล้ว

ก็เฉยๆ เชื่อแล้วก็จบตรงนั้น เชื่อตรงที่เขาบรรจุธาตุเสร็จก็จบ เดี๋ยวก็ไปเชื่อพระธาตุองค์ใหม่เสด็จมาที่เจดีย์องค์ใหม่ต่อ ยังมีอีกหลายเจดีย์นี่ที่ยังสร้างไม่เสร็จ เดี๋ยวก็ไปบรรจุพระธาตุกันใหม่อีก เดี๋ยวก็ไปบรรจุกันใหม่อีก ไปเชื่อกันใหม่อีก ถ้าเชื่อแบบนี้มันก็ไม่ก้าวหน้า เชื่อแล้วมันต้องไปปฏิบัติไปภาวนาไปบวช อย่างนั้นแหละถึงจะเรียกว่าก้าวหน้าจริงๆ ก็ขอฝากเรื่องของความเชื่อให้ท่านได้เอาไปพิจารณา เพื่อประโยชน์สุขที่จะตามมาต่อไป

วันสำคัญ
ทางพระพุทธศาสนา

๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

วันของพระธรรมคำสอน เป็นวันปรากฏของพระธรรมคำสอนขึ้นมาเป็นครั้งแรก โลกได้ยินได้ฟังธรรม ได้แสงสว่างแห่งธรรมก็คือ วันอาสาฬหบูชานี่เอง และหลังจากที่ได้ทรงแสดงธรรมแสดงอริยสัจ ๔ แสดงมรรค ๘ ให้กับพระปัญจวัคคีย์ หนึ่งในพระปัญจวัคคีย์คือ พระอัญญาโกณฑัญญะก็มีดวงตาเห็นธรรมขึ้นมา ได้บรรลุเป็นพระอริยสงฆ์องค์แรกของพระพุทธศาสนาขึ้นมา เป็นพระอริยสงฆ์องค์แรก ฟัง ๕ คนแต่บรรลุคนเดียวก่อนอีก ๔ คนยังไม่ฉลาด ยังฟังแล้วยังไม่เข้าใจ แต่หลังจากเอาไปพิจารณาถึงจะบรรลุตามมาต่อไป คนเดียวเท่านั้นได้บรรลุในขณะที่ฟังธรรม คือพระอัญญาโกณฑัญญะ คือเห็น อนิจจังทุกขัง อนัตตา นั่นเอง เห็นอนิจจังว่า สิ่งใดมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นย่อมมีการดับไปเป็นธรรมดา คือสังขารร่างกายนี้มีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา ก็ต้องมีการตายไปเป็นธรรมดา มีแก่มีเจ็บมีตายเป็นธรรมดา ผู้ที่เห็นแล้วก็จะปล่อยวางทางร่างกายจะไม่ยึดไม่ถือว่าเป็นตัวเป็นตนเป็นของเรา พอไม่ยึดไม่ถือพอปล่อยวางได้ก็พ้นจากความทุกข์ที่เคยมีกับร่างกาย ไม่ได้ทุกข์กับความแก่ความเจ็บความตายของร่างกายตั้งแต่บัดนั้นไป วันนั้นก็เลยเป็นวันที่มีพระรัตนตรัยปรากฏขึ้นมาพร้อมกัน ๓ องค์มีพระพุทธเจ้าแสดงธรรม มีผู้บรรลุเป็นพระอริยสงฆ์สาวก วันนั้นก็เลยถือว่าเป็นวันเกิดของพระพุทธศาสนา เป็นวันที่มีพระพุทธศาสนาครบองค์

วันสำคัญของพระพุทธศาสนามีอยู่ ๓-๔ วันด้วยกัน แต่ที่สำคัญจริงๆ ก็มีอยู่ ๓ วัน คือ**วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา และวันมาฆบูชา**ที่ผ่านมา เป็นวันที่เกี่ยวกับพระพุทธเจ้า เกี่ยวกับพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าและเกี่ยวกับพระอริยสงฆ์สาวกของพระพุทธเจ้า คือเป็นวันของพระรัตนตรัยนั่นเอง คือพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ **วันเหล่านี้เป็นวันที่มีเหตุการณ์ปรากฏขึ้นมาจริง และเป็นปรากฏการณ์ที่สำคัญที่มีความหมายต่อพระพุทธศาสนา** เพราะพระพุทธศาสนานี้เกิดขึ้นมาได้และตั้งอยู่ได้ ก็จากการมีพระพุทธพระธรรมพระสงฆ์นี่เอง มีพระรัตนตรัย ถ้าไม่มีพระรัตนตรัย พระพุทธศาสนาของพวกเรา ที่พวกเรากราบไหว้บูชาเคารพนับถือเลื่อมใสศรัทธานี้ จะไม่ปรากฏขึ้นมาได้ การที่มีวันสำคัญเหล่านี้เป็นการให้เราได้ศึกษากันนั่นเอง ให้เราได้ศึกษาที่มาของพระพุทธศาสนา ที่มาขององค์ประกอบของพระพุทธศาสนา **องค์ประกอบที่สำคัญองค์แรกก็คือพระพุทธเจ้า เพราะว่าถ้าไม่มีพระพุทธเจ้าพระธรรมคำสอนก็จะไม่มีตามมา พระอริยสงฆ์สาวกก็ไม่มีตามมา พระพุทธศาสนาที่พวกเรามีอยู่กันทุกวันนี้ก็จะไม่มีตามมานั่นเอง** ดังนั้น บุคคลแรกหรือพระรัตนตรัยองค์แรกที่สำคัญที่สุด ก็คือ

การปรากฏของพระพุทธเจ้าขึ้นมา มีพระพุทธเจ้าปรากฏขึ้นมา พระพุทธเจ้านี้คือใคร มาจากไหน เราก็มีประวัติศึกษากัน

พระพุทธเจ้าก็มาจากคนธรรมดาอย่างพวกเรานี่เอง คนที่มีกิเลสตัณหามีความทุกข์อย่างพวกเรานี้ แต่มีความสามารถพิเศษ มีความสามารถที่จะค้นคว้าหาวิธีกำจัดความทุกข์ต่างๆ ให้หมดสิ้นไปจากใจได้ รู้จักวิธียุติการเวียนว่ายตายเกิดได้ พระพุทธเจ้าก่อนที่จะตรัสรู้ท่านก็เป็นเหมือนพวกเราที่มีความทุกข์ต่างๆ ภายในใจ ที่ยังเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในสังสารวัฏ พวกเราอาจจะไม่รู้ว่าพวกเรานี้กำลังเวียนว่ายตายเกิดกัน ถ้าไม่ได้พบกับพระพุทธศาสนาก็จะไม่รู้กันว่ามีการเวียนว่ายตายเกิดกัน แต่พอเราได้มาพบกับพระพุทธศาสนา มาได้ยินได้ฟังคำสอนของพระพุทธเจ้า เราก็จะรู้ว่าเรานี้เป็นผู้ท่องเที่ยวอยู่ในสังสารวัฏหรือวัฏสงสาร คือ

การเวียนว่ายตายเกิดในภพต่างๆ ของสังสารวัฏ ในกามภพ ในรูปภพ และในอรูปภพ ในกามภพ ก็คือภพของผู้ที่เสพกามอย่างพวกเรา คือภพของมนุษย์ ของเทวดา ภพของเดรัจฉาน ภพของเปรต ของอสูรกาย และภพของนรก นี่เป็น

ที่เกิดของผู้ที่ยังเสพกาม **เสพกามคือเสพกามคุณ ๕ กาม** นี้ แปลว่ากามคุณ ๕ **ได้แก่ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ** เมื่อเสพแล้วก็ติดเหมือนคนติดยาเสพติด พอยาเสพติดหมด ก็ต้องไปหาซื้อยาเสพติดใหม่ พอร่างกายนี้ตายไป ใจที่ยังติดยาเสพติดคือยังติดรูปเสียงกลิ่นรส ก็จะกลับมาเกิดในกามภพใหม่ จะเกิดในภพไหน มีภพของเทวดา ของมนุษย์ ของเดรัจฉาน ของเปรต ก็อยู่ที่บุญที่บาปที่ได้ทำเอาไว้

พระพุทธเจ้าของพวกเราก่อนที่จะมาเป็นพระพุทธเจ้า ก็เป็นอย่างนี้ คือท่านจะเวียนว่ายตายเกิดเหมือนพวกเรา ผู้ที่เวียนว่ายตายเกิดนี้ก็ไม่ใช่ร่างกาย ร่างกายนี้เป็นเพียงภพหนึ่งของภพที่เราเวียนว่ายตายเกิดกัน บางทีเราก็ได้ร่างกายของมนุษย์ บางทีเราก็ได้ร่างกายของสัตว์เดรัจฉาน ถ้าเราไปทำบาป อันนี้ผู้ที่มาได้รับร่างกายต่างๆ นี้คือใจ ผู้รู้ ผู้คิด ผู้ที่ไม่ได้ตายไปกับร่างกาย ผู้ที่ยังมีความอยากในการเสพกาม เสพรูปเสียงกลิ่นรสโผฏฐัพพะ ก็จะไปหาร่างกายอันใหม่อยู่เรื่อยๆ เพื่อที่จะได้เสพรูปเสียงกลิ่นรสโผฏฐัพพะกัน แต่การมีร่างกายมันก็เป็นปัญหา เพราะร่างกายไม่ว่าจะเป็นของมนุษย์หรือของเดรัจฉาน มันก็ไม่เที่ยง คือมีเกิดแล้วก็

ต้องมีแก่มีเจ็บมีตาย มีแก่มีเจ็บมีตาย มีเกิดก็มีทุกข์ เพราะว่าเกิดมาแล้วไม่ใช่อยู่ดีๆ อยู่เฉยๆ ก็มีอาหารกิน มีอะไรดูแลรักษา ต้องไปหากัน ต้องดิ้นรนขวนขวายหากัน ต่อสู้กับภัยต่างๆ เพื่อความอยู่รอดของชีวิต พระพุทธเจ้าพอมาเกิดเป็นมนุษย์แล้วได้เป็นราชโอรสของพระเจ้าแผ่นดิน ในเบื้องต้นก็ได้เสพได้สัมผัสความสุขจากรูปเสียงกลิ่นรสโผฏฐัพพะ จากร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ ก็มีแต่ความสุขเป็นส่วนใหญ่ แต่วันหนึ่งพระองค์ก็ได้ทรงไปเห็นความเป็นจริงของร่างกายว่า จะต้องแก่ จะต้องเจ็บจะต้องตายไปในที่สุด เมื่อทรงเห็นว่าถ้าร่างกายแก่ ร่างกายเจ็บร่างกายตาย ความสุขที่เคยได้จากการเสพรูปเสียงกลิ่นรสโผฏฐัพพะก็จะหายไป เพราะจะไม่สามารถเสพได้ ก็จะต้องอยู่กับความทุกข์ ของความแก่ ของความเจ็บของความตาย เหตุนี้เองที่ทำให้พระองค์นี้ มีความไม่พอใจกับการที่จะต้องกลับมาเกิดแก่เจ็บตายอยู่เรื่อยๆ ทรงเห็นนักบวชที่เป็นพวกที่พยายามค้นหาวิธีที่จะไม่ต้องกลับมาเกิดมาแก่มาเจ็บมาตายกัน พระองค์ก็เลยตัดสินใจออกบวช ไปอยู่กับพวกนักบวช เพื่อไปเรียนวิธีที่จะทำให้ไม่ต้องกลับมาเกิดแก่เจ็บตายกันอยู่เรื่อยๆ

แต่ก็ไม่มีใครรู้วิธีนี้ ทุกคนก็กำลังค้นคว้าหากัน พระองค์ก็เลยต้องทรงค้นคว้าหาเอง ไปถามใครก็ไม่มีใครรู้ ถึงแม้ว่าจะเป็นนักบวช ถึงแม้ว่าเป็นผู้ที่กำลังศึกษาค้นหาวิธีที่จะไม่ต้องกลับมาเกิดแก่เจ็บตายอยู่เรื่อยๆ ก็ยังไม่มีใครค้นพบ พระองค์ก็เลยต้องทรงขวนขวายศึกษาค้นคว้าหาด้วยพระองค์เอง ลองผิดลองถูกอยู่ ๖ ปีด้วยกัน จนในที่สุดก็ได้ทรงค้นพบวิธีที่จะไม่ต้องกลับมาเกิดแก่เจ็บตายอีกต่อไป ก็เลยเป็นพระพุทธเจ้าขึ้นมา คำว่าพุทธเจ้าก็คือผู้รู้ **พุทธะ แปลว่าผู้รู้** รู้อะไร รู้ทางสู่การดับทุกข์นั่นเอง **พระพุทธเจ้าก็แปลว่าพระเจ้าที่รู้ทางสู่การดับทุกข์** เรายกย่องคนแบบนี้เป็นพระเจ้าเป็นเจ้า หรืออาจจะเป็นเพราะว่าท่านเคยเป็นกษัตริย์มาก่อน เราก็เลยเรียกท่านเป็นเจ้า **ถ้าพวกฝรั่งเขาแปล เขาก็จะไม่เรียกพระพุทธเจ้า เขาเรียก Buddha อย่างเดียว คือเรียกว่าเป็นผู้รู้อย่างเดียว** แต่เราเป็นชาวไทย เรามีขนบธรรมเนียมมีสังคมของกษัตริย์ เราก็ต้องยกย่องในฐานะที่ท่านเป็นกษัตริย์ก็เลยต้องใช้คำศัพท์ที่เหมาะสมกับกษัตริย์ เราก็เลยเรียกท่านว่าเป็นพระพุทธเจ้า ถ้าเราไปอ่านหนังสืออังกฤษนี้เขาจะเรียกท่านว่า พุทธะ Buddha The Buddha แต่เราอยู่ในสังคมที่มีกษัตริย์ เรายกย่องกษัตริย์ เราใช้ภาษาที่เหมาะสมกับ

กษัตริย์เราก็เลยเรียกว่าพระพุทธเจ้า ถ้าแปลเป็นภาษาอังกฤษเราก็แปลว่า The Lord Buddha มี Lord คำว่า lord ก็แปลว่าพระเจ้าอยู่ข้างหน้า แต่ถ้าฝรั่งเขาแปลเขาจะไม่มี The Lord เขาจะแปล The Buddha

อันนี้คือที่มาของพระพุทธเจ้า ผู้ที่มีความสำคัญต่อสัตว์โลกทั้งปวงอย่างพวกเรา ที่ยังติดอยู่กับการเวียนว่ายตายเกิดอยู่ **ส่วนใหญ่พวกเราจะติดอยู่ในกามภพกัน เพราะเรายังเสพกามกัน พวกที่ไม่ติดอยู่ในกามภพแต่ติดอยู่ในรูปภพกับอรูปภพก็คือพวกนักบวชทั้งหลายนี่เอง** พวกนักบวชนี่เขาจะถือศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ เขาจะละเว้นการเสพกาม **เขาจะเสพความสุขที่ได้จากความสงบ คือการนั่งสมาธิเข้าสู่ฌานขั้นต่างๆ เข้าสู่รูปฌานและอรูปฌาน** ถ้าเขาเข้าสู่ฌานระดับรูปฌานได้ เขาก็จะไปเกิดในรูปภพ เรียกว่าภพของพรหม **พรหมที่มีรูปเรียกว่า รูปภพ** และถ้าเขาเข้าสู่ฌานระดับอรูปฌานได้ เขาก็จะไปเกิดใน **อรูปภพ คือภพของอรูปพรหม พรหมที่ไม่มีรูป แต่ภพเหล่านี้เป็นภพที่ไม่ถาวร** เมื่อเข้าไปถึงแล้วไม่นานก็จะต้องเสื่อมลงมา เข้าไปถึงอรูปภพได้อยู่ได้สักระยะหนึ่ง อาจจะหลายหมื่นปีแล้วก็

ต้องเสื่อมลงมาสู่ขั้นรูปภพ จากขั้นรูปภพก็จะเสื่อมลงมาสู่ขั้นกามภพ ขั้นกามภพที่สูงสุดก็คือภพของเทวดาทั้งหลาย พอจากภพของเทวดาลงมาก็จะมาเกิดเป็นมนุษย์ใหม่ แล้วถ้ามาทำบาปในขณะที่เป็นมนุษย์มากกว่าบุญ เวลาตายไปบาปที่มีมากกว่าบุญก็จะดึงให้ลงไปต่ำกว่ามนุษย์อีก ให้ลงไปเกิดเป็นเดรัจฉาน หรือไม่เช่นนั้นก็ให้เป็นดวงวิญญาณที่มีความทุกข์ที่เรียกว่าเปรตบ้าง อสูรกายบ้าง หรือสัตว์นรกบ้าง

นี่คือสิ่งที่พระพุทธเจ้าได้ทรงค้นพบได้ตรัสรู้ คำว่า ตรัสรู้ก็คือค้นพบนั่นเอง รู้ทางสู่การยุติของการเวียนว่ายตายเกิด เพราะรู้ว่าเหตุที่พาให้มาเวียนว่ายตายเกิดคืออะไรนั่นเอง เหตุที่พาให้สัตว์โลกอย่างพวกเรามาเวียนว่ายตายเกิดกันอยู่อย่างไม่หยุดไม่หย่อน ก็คือ ความอยาก ๓ ข้อด้วยกัน ความอยากข้อที่ ๑ ก็คือ กามตัณหา นี่เอง ความอยากที่จะเสพกาม เสพรูปเสียงกลิ่นรสโผฏฐัพพะ ก็จะพาให้เรามาเกิดในกามภพ ถ้ามี ภวตัณหา ความอยากมีอยากเป็น อยากเป็นรูปพรหมก็จะไปเสพรูปฌานกัน ก็จะไปเป็นรูปพรหมเวลาตายไป และข้อที่ ๓ วิภวตัณหา ความอยากไม่มีอะไรเลย ความไม่มีอะไร ความว่างนี้มีความสุขมาก เรียกว่าพวกนี้อยาก

จะเข้าสู่อรูปฌาน เสพอรูปฌาน ตายไปก็จะไปเกิดในอรูปภพ **กามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา ๓ ตัวนี้เป็นตัวที่พาให้ไปสู่ ๓ ภพ กามตัณหาไปสู่กามภพ ภวตัณหาไปสู่รูปภพ และวิภวตัณหาไปสู่อรูปภพ** นี่คือภพต่างๆ ที่ดวงวิญญาณของสัตว์โลกอย่างพวกเราจะไปกัน สมมุติชาตินี้เรามาพบกับนักบวช แล้วเราไปศึกษากับนักบวช เขาสอน เขารู้จักวิธีเข้ารูปฌาน เราไปฝึกรูปฌานกับเขา เราเลิกเสพกาม เราไปบวชกับเขาเป็นพระเป็นแม่ชี เขาสอนวิธีเข้ารูปฌานมีอยู่ ๔ ขั้น ถ้าเราเข้าได้เวลาตายไป เราก็จะไปเกิดในรูปภพ คือภพของรูปพรหม ถ้าเราไปเจอนักบวชที่เก่งกว่าขั้นรูปพรหม คือสามารถสอนให้เราเข้าสู่ขั้นอรูปพรหมได้ อรูปฌานได้ ตายไปเราก็จะไปเกิดในอรูปภพ ไปเกิดในภพของพรหมที่ไม่มีรูป แต่ก็ยังต้องกลับมาเกิดเป็นมนุษย์ต่อไป หลังจากที่ได้เสื่อมลงจากสวรรค์ชั้นต่างๆ

ถ้าเราได้มาพบกับพระพุทธเจ้า อันนี้เราจะไม่ต้องกลับมาเวียนว่ายตายเกิด เพราะพระพุทธเจ้าจะสอนวิธีที่จะทำให้เรา ไม่ต้องกลับมาเกิดแก่เจ็บตายในไตรภพอีกต่อไป ก็ทรงสอนให้เราตัดความอยากทั้ง ๓ นี้เอง ให้เรา

มาตัด กามตัณหา ภวตัณหา และวิภวตัณหา ถ้าเราสามารถตัดตัณหาทั้ง ๓ นี้ได้ เราก็จะไม่ต้องกลับมาเกิดในไตรภพอีกต่อไป อันนี้คือสิ่งที่พระพุทธเจาทรงตรัสรู้ ในระยะแรกๆ ที่ได้ทรงตรัสรู้นี้ ยังไม่มีความขวนขวายที่อยากจะเอาไปสอนใคร เพราะทรงเห็นว่ามันเป็นวิธีที่ยากมากสำหรับสัตว์โลกทั่วๆ ไปที่จะปฏิบัติตามได้ เพราะทรงเห็นสัตว์โลกทั่วๆ ไปนี้ติดอยู่ในกามสุขกัน ติดอยู่ในการหาความสุขจากการเสพกามกัน เสพรูปเสียงกลิ่นรสโผฏฐัพพะ มองไปที่ไหนก็มีแต่คนเสพกามทั้งนั้น ไปสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ นี้ก็ที่เสพกาม โรงมหรสพก็เป็นที่เสพกาม โรงคอนเสิร์ตต่างๆ มีการแสดงคอนเสิร์ตมีการร้องรำทำเพลงเต้นระบำอะไรต่างๆ ก็เป็นการเสพกาม ร้านอาหารต่างๆ ก็เป็นที่เสพกามกัน บาร์ผับต่างๆ ก็เป็นที่เสพกามกัน โรงแรมต่างๆ ก็เป็นที่เสพกามกัน เมื่อมองไปทิศไหนก็เห็นแต่พวกที่เสพกามทั้งนั้น ก็เลยไม่รู้จะไปสอนเขาอย่างไรไม่ให้เขาเสพกาม ตอนต้นก็เลยทรงท้อพระทัยว่าไม่สอนดีกว่า สอนแล้วเหนื่อย สอนให้พวกบ้ากามให้หยุดบ้ากามนี่มันคงจะยาก พูดง่ายๆ สอนให้พวกที่ติดยาเสพติดให้มันเลิกติดยาเสพติดนี้ มันยาก มันมีแต่บ้ากัน มันมีแต่จะสร้างของพวกนี้มากขึ้น ขนาดเมืองไทยเป็นเมืองพุทธยัง

พยายามอยากจะสร้างบ่อนคาสิโนกัน อยากจะสร้างสถานที่เสพกามกัน

พระพุทธเจ้าในระยะต้นก็เลยไม่เอาดีกว่า เดี๋ยวจะโดนเขาขับไล่ไสส่ง ไปสอนให้กับพวกที่เขาไม่สนใจที่จะฟัง แต่หลังจากที่ได้คิดอย่างนั้น ก็มีท้าวมหาพรหมได้มาขออาราธนาให้ได้โปรดเมตตา โปรดสัตว์โลกที่มีไม่เหมือนกันทุกคน มีพวกที่ไม่บ้าเสพกามก็มีเหมือนกัน แต่อาจจะมีน้อยหายากแต่ยังพอมีอยู่ ขอได้โปรดอย่าเก็บธรรมอันประเสริฐนี้ไว้กับพระองค์เองเลย ขอให้มีความเมตตาต่อสัตว์โลกผู้ที่มีความสามารถที่จะน้อมนำเอาไปปฏิบัติได้เถิด หลังจากที่ได้รับการอาราธนาก็ทรงมีความสงสารต่อสัตว์โลก มีความเมตตาต่อสัตว์โลกก็เลยทรงพิจารณาแยกแยะสัตว์โลกต่างๆ ว่ามีกี่กลุ่มกัน กลุ่มไหนที่พอที่จะสั่งสอนได้ ก็เลยแบ่งไว้เป็น ๔ กลุ่มที่เราเรียกกันว่า บัว ๔ เหล่า นี่เอง บัว ๔ เหล่านี้ก็มีการพัฒนาที่ไม่เท่ากัน บัวที่อยู่เหนือน้ำนี้เป็นบัวที่พัฒนาขึ้นมาได้ไกลที่สุด แต่ยังไม่บาน รอเพียงแต่ให้มีแสงสว่างของดวงอาทิตย์ปรากฏขึ้นมาในยามเช้า บัวที่โผล่เหนือน้ำขึ้นมาก็จะบานขึ้นมาได้ นี่เป็นเป็นบัวกลุ่มแรก บุคคลที่ตรงกับบัวกลุ่มแรกก็คือ

พวกนักบวชทั้งหลายนี่เอง พวกนักบวชที่กำลังค้นหาทางหลุดพ้นอยู่ เหมือนกับที่พระองค์กำลังค้นหานั้น พวกนักบวชนี่เขาเป็นพวกที่มีศักยภาพพร้อมที่จะรับพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าได้ พร้อมที่จะนำเอาไปปฏิบัติเพื่อให้หลุดพ้นได้ เพราะเขามีคุณสมบัติที่พร้อม เหมือนกับบัวที่พร้อมที่จะบานแล้ว บัวที่ยังไม่โผล่เหนือน้ำนี้ไม่มีวันที่จะบานได้ ถึงแม้ว่าจะมีแสงสว่างดวงอาทิตย์ แต่แสงสว่างก็ไม่สามารถทำให้บัวที่ยังอยู่ใต้น้ำให้บานขึ้นมาได้ บัวที่จะบานได้นี้ต้องอยู่เหนือน้ำแล้ว ก็คือพวกนักบวชที่มีศีลบริสุทธิ์และได้ฌานขั้นต่างๆ แล้วได้สมาธิขั้นต่างๆ แล้ว ขาดเพียงขั้นสุดท้ายคือปัญญา **ศีล สมาธิ ปัญญา คือทางสู่การหลุดพ้นจากความทุกข์จากการเวียนว่ายตายเกิด เพราะศีล สมาธิ ปัญญา จะเป็นผู้กำจัดกามตัณหาภวตัณหาและวิภวตัณหาให้หมดสิ้นไปจากใจนั้นเอง** พระพุทธเจ้าก็เลยทรงแยกกลุ่มนี้ไว้เป็นกลุ่มแรก กลุ่มที่พระองค์จะมุ่งไปโปรดเป็นกลุ่มแรกก่อน เพราะพวกนี้จะสอนง่ายบรรลุเร็ว พูดปั๊บก็บรรลุได้เลยไม่ต้องเสียเวลามาก แล้วต่อไปพระองค์จะได้ใช้พวกนี้มาช่วยเผยแผ่สั่งสอนธรรมอีกต่อไป

นี่คือกลุ่มที่ ๑ ที่พระพุทธเจ้าได้ทรงพิจารณา คือพวกที่เป็นนักบวช พวกที่มีศีลบริสุทธิ์แล้วได้ฌานได้สมาธิแล้ว แต่ไม่มีปัญญาไม่มีความรู้ที่จะพาให้ไปสู่การหลุดพ้นจากความทุกข์ ไม่รู้จักอริยสัจ ๔ นั่นเอง ถ้าพระองค์ทรงสอนอริยสัจ ๔ ให้กับเขา เขาก็จะสามารถน้อมนำเอาไปปฏิบัติได้ทันที แล้วก็หลุดพ้นได้ทันที บรรลุธรรมได้ทันที ในยุคแรกๆ พระพุทธเจ้าเลยมุ่งไปสู่พวกนักบวชนี้ก่อน ส่วนอีก ๓ กลุ่มนี้ **กลุ่มรองลงมาก็เป็นพวกนักบวชเหมือนกันมีศีลบริสุทธิ์ แต่ยังไม่ได้ฌานไม่ได้สมาธิ ยังกำลังหัดนั่งสมาธิฝึกสมาธิอยู่ พวกนี้เป็นกลุ่มที่ ๒ ที่จะไปสอนต่อไป ส่วนกลุ่มที่ ๓ นี่ก็เป็นพวกฆราวาสญาติโยมที่มีศรัทธาความเชื่อ ในเรื่องของบุญของบาป ในเรื่องของการเวียนว่ายตายเกิด แล้วมีความปรารถนาที่อยากจะหลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด** แต่ยังไม่สามารถที่จะไปเป็นนักบวชได้ พวกนี้ก็เป็นพวกที่ ๓ ที่พระองค์ทรงพิจารณาว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ยังสอนได้ **ส่วนพวกกลุ่มที่ ๔ นี่เป็นพวกที่เป็นฆราวาสผู้ครองเรือน แต่ไม่มีศรัทธา ไม่มีความเชื่อในเรื่องบุญเรื่องบาป ในเรื่องของการเวียนว่ายตายเกิด คิดว่าตายแล้วสูญ พวกนี้ ก็เลยไม่สนใจที่จะทำบุญทำทานรักษาศีลปฏิบัติธรรม คิดเอาแต่**

ความสุขที่เกิดจากการเสพกาม พวกนี้เป็นกลุ่มสุดท้ายที่พระพุทธเจ้าทรงเห็นว่า เป็นกลุ่มที่แสงสว่างแห่งธรรมนี้ไม่สามารถเข้าไปถึงได้ เพราะถ้าสอนเขา เขาก็จะปฏิเสธ ไม่เชื่อเรื่องเวียนว่ายตายเกิด ไม่เชื่อเรื่องบุญเรื่องบาป เรื่องไตรภพ เรื่องสังสารวัฏ ไม่เชื่อเรื่องของการปฏิบัติเพื่อให้สิ้นสุดแห่งการเวียนว่ายตายเกิดได้ พวกนี้ก็เป็นกลุ่มสุดท้ายที่เป็นพวกที่เรียกว่า บัวที่อยู่กับโคลนตม

บัวที่อยู่กับโคลนตมนี้ มีโอกาสที่จะถูกปูปลากัดกินไปเสียก่อนที่จะโผล่ขึ้นมาได้ ส่วนอีก ๓ พวกนี้เป็นพวกที่เหนือน้ำอีกพวกหนึ่งพวกที่ ๒ เป็นพวกปริ่มน้ำ รอวันสองวันก็จะโผล่เหนือน้ำขึ้นมาได้ ส่วนพวกที่ ๓ เป็นพวกอยู่กลางน้ำ อยู่เหนือโคลนตมแล้ว โอกาสที่ปูปลาจะกินนี้ไม่มีแล้ว พวกนี้ก็เป็น ๓ กลุ่มที่จะมีโอกาสพัฒนาจิตใจของตนให้ก้าวขึ้น สู่ระดับของผู้ที่พร้อมที่จะรับคำสอนของพระพุทธเจ้า เพื่อหลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิดได้ เมื่อได้ทรงแยกแยะคน ๓ กลุ่มออกจากกันแล้ว รู้แล้วว่าควรจะไปโปรดกลุ่มไหนก่อน พระองค์ก็มุ่งไปโปรดพวกบัวเหนือน้ำก่อน พวกที่มีศีลมีสมาธิแล้ว กลุ่มแรกที่นึกถึงก็คือพระปัญจวัคคีย์นี่เอง พระปัญจวัคคีย์นี้เคยติดตาม

เคยปฏิบัติกับพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้ารู้สถานภาพของเขา รู้ว่าพวกนี้มีศีลบริสุทธิ์ รู้ว่าพวกนี้มีฌานมีสมาธิขั้นต่างๆ ถ้าบอกเรื่องปัญญาให้เขานี้ เขาจะได้บรรลุทันที แต่ก่อนที่จะคิดถึงปัญจวัคคีย์ก็ทรงคิดถึงพระอาจารย์ ๒ รูป ที่พระองค์ได้เคยไปศึกษามาก่อน พอสอบถามดูว่าพระอาจารย์ ๒ รูปนี้อยู่หรือเปล่า ก็ได้ข่าวไม่ดีว่ารูปหนึ่งนี้ตายไปเดือนหนึ่งแล้วมั้ง อีกรูปหนึ่งเพิ่งตายไปไม่กี่วันนี้เอง พระองค์ก็ทรงมีความรู้สึกเสียใจ เพราะว่าเสียดายโอกาสอันประเสริฐอันเลิศโลก สำหรับครูบาอาจารย์ ๒ รูปนี้ ท่านก็ต้องไปเกิดอยู่ในรูปภพอรูปภพแล้วพอกลับมาเกิดเป็นมนุษย์ก็อาจจะไม่ได้เจอพระพุทธ-ศาสนาอีกแล้ว เพราะการไปอยู่เป็นพรหมนี้ ท่านบอกอยู่เป็นหมื่นปี ศาสนาพุทธนี้มีอายุแค่ ๕,๐๐๐ ปี เดี๋ยวพอท่านกลับมาเกิดเป็นมนุษย์ใหม่ ศาสนาพุทธก็หายไปแล้ว ไม่มีอีกแล้ว ต้องรอไปพบกับศาสนาพุทธของพระพุทธเจ้าองค์ใหม่ ถ้ามีโอกาสมีจังหวะที่จะได้พบกัน ก็จะได้รับประโยชน์ ถ้ายังไม่ได้ ก็ยังต้องเวียนว่ายตายเกิดแบบเดิมอยู่ต่อไป แต่อย่างน้อยพวกนี้เขาจะเวียนว่ายตายเกิดในสุคติ ถ้าเคยเข้าสมาธิได้เข้าฌานได้ เวลากลับมาเกิดเป็นมนุษย์ใหม่ก็จะไปบวชใหม่ไปเข้าฌานเข้าสมาธิใหม่ จะไม่ไปเสพกาม พวกนี้ ในเมื่อครูบา-

อาจารย์ ๒ รูปที่พร้อมที่จะรับพระธรรมอันประเสริฐที่ได้ทรงตรัสรู้แล้ว ตายไปแล้ว ก็เลยคิดถึงพระปัญจวัคคีย์ ๕ รูปที่เคยติดตามรับใช้พระองค์มา แต่ต้องแยกทางกันเมื่อพระองค์ได้ทรงหยุดการอดพระกระยาหาร เนื่องจากทรงเห็นว่าไม่ใช่ทางสู่การหลุดพ้น แต่พระปัญจวัคคีย์กลับไปมองในทางว่าพระพุทธเจ้าเป็นผู้แพ้ กลัวตาย ต้องกลับมารับประทานอาหาร เขาก็เลยเสื่อมศรัทธาในตัวของพระพุทธเจ้า ตีตัวออกห่างแยกทางกันไป ไปอยู่อีกที่หนึ่ง

พอพระพุทธเจ้าทรงตัดสินพระทัยที่จะสอน ก็เลยคิดถึงพวกพระปัญจวัคคีย์ก่อนเพื่อน เมื่อทรงทราบว่าอยู่ที่ไหนก็เลยออกเดินทางไปหาพระปัญจวัคคีย์ ก็เป็นระยะเวลา ๒ เดือนหลังจากที่ได้ทรงตรัสรู้ **วันวิสาขบูชานี้ เป็นวันที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้ธรรม วันประสูติกับวันนิพพานนี้ไม่สำคัญเท่ากับวันตรัสรู้ เพราะวันตรัสรู้นี้ทำให้เป็นพระพุทธเจ้าขึ้นมา แต่พอดีความวิเศษของพระพุทธเจ้าทำให้พระองค์นี้ มีวันเกิด วันตรัสรู้ วันตายเป็นวันเดียวกัน คือวันเพ็ญเดือน ๖ วันขึ้น ๑๕ ค่ำ**เดือน ๖ ที่เราเรียกว่าเดือนวิสาขะ เราจึงเรียกเหตุการณ์ในเดือนวิสาขะว่า วิสาขบูชา

อันนี้คือวันของพระพุทธเจ้า วันปรากฏของพระพุทธเจ้าขึ้นมา ทีนี้พอสองเดือนต่อมา พอพระพุทธเจ้าได้ทรงพร้อมที่จะสั่งสอนเผยแผ่พระธรรม พระองค์ก็เลยเดินทางมาหาพระปัญจวัคคีย์ ก็ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ พอดี ที่เรียกว่าวันอาสาฬหบูชา พอได้เจอกับพระปัญจวัคคีย์ ในเบื้องต้นตอนที่ทรงเดินเข้าหาพวกนี้ เขาไม่รู้จะทำยังไงดี เพราะไม่ได้ศรัทธาในตัวพระพุทธเจ้าแล้ว เพราะได้แยกทางออกจากกันแล้ว เหมือนสามีภรรยาหย่ากันแล้ว แล้วอยู่ดีๆ มาเจอกันใหม่ ไม่รู้ว่าจะทำตัวอย่างไรดี จะทักทายเขาดีหรือจะเดินหนี แต่พอพระพุทธเจ้าทรงเดินเข้าไปใกล้ เห็นบารมีของพระพุทธเจ้า ทำให้เขานี้รีบเข้าไปกราบทันที รีบเข้าไปต้อนรับ รับของที่ทรงได้ถือมา นิมนต์ให้ท่านไปนั่งตามที่สมควร จัดน้ำจัดอะไรมาต้อนรับ เมื่อพระพุทธเจ้าทรงเห็นว่าเขายังมีศรัทธาอยู่ ก็เลยได้ทรงแสดงธรรมเป็นครั้งแรก ให้แก่พระปัญจวัคคีย์นี่เอง

นี่เรียกว่าวันของพระธรรมคำสอน เป็นวันปรากฏของพระธรรมคำสอนขึ้นมาเป็นครั้งแรก โลกได้ยินได้ฟังธรรม ได้แสงสว่างแห่งธรรม ก็คือ วันอาสาฬหบูชานี่เอง และ

หลังจากที่ได้ทรงแสดงธรรม แสดงอริยสัจ ๔ แสดงมรรค ๘ ให้กับพระปัญจวัคคีย์ หนึ่งในพระปัญจวัคคีย์คือพระอัญญาโกณฑัญญะก็มีดวงตาเห็นธรรมขึ้นมา ได้บรรลุเป็นพระอริยสงฆ์องค์แรกของพระพุทธศาสนาขึ้นมา เป็นพระอริยสงฆ์องค์แรก ฟัง ๕ คนแต่บรรลุคนเดียวก่อน อีก ๔ คนยังไม่ฉลาด ยังฟังแล้วยังไม่เข้าใจ แต่หลังจากเอาไปพิจารณาถึงจะบรรลุตามมาต่อไป คนเดียวเท่านั้นได้บรรลุในขณะที่ฟังธรรม คือพระอัญญาโกณฑัญญะ **คือเห็น อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา** นั่นเอง เห็นอนิจจังว่า **สิ่งใดมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นย่อมมีการดับไปเป็นธรรมดา** คือสังขารร่างกายนี้ มีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา ก็ต้องมีการตายไปเป็นธรรมดา มีแก่มีเจ็บมีตายเป็นธรรมดา ผู้ที่เห็นแล้วก็จะปล่อยวางทางร่างกาย จะไม่ยึดไม่ถือว่าเป็นตัวเป็นตนเป็นของเรา พอไม่ยึดไม่ถือพอปล่อยวางได้ก็พ้นจากความทุกข์ที่เคยมีกับร่างกาย ไม่ได้ทุกข์กับความแก่ความเจ็บความตายของร่างกายตั้งแต่บัดนั้นไป **วันนั้นก็เลยเป็นวันที่มีพระรัตนตรัยปรากฏขึ้นมาพร้อมกัน ๓ องค์ มีพระพุทธเจ้าแสดงธรรม มีผู้บรรลุเป็นพระอริยสงฆ์สาวก วันนั้นก็เลยถือว่าเป็นวันเกิดของพระพุทธศาสนา เป็นวันที่มีพระพุทธศาสนา**

ครบองค์ ถ้าเป็นเด็กก็มีอาการ ๓๒ ครบอยู่ในท้องแม่ ถึงเวลาที่คลอดออกมาได้แล้ว ๙ เดือน หลังจากที่ตั้งครรภ์อยู่ ๙ เดือนก็คลอดออกมา ศาสนาพุทธหลังจากที่ตั้งครรภ์อยู่ ๒ เดือน คือตั้งแต่วันที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้พระธรรม จนถึงวันที่ทรงประกาศพระธรรมคำสอน ก็เป็นระยะเวลา ๒ เดือน พอ ๒ เดือนพระพุทธเจ้าก็ทรงพร้อมที่จะแสดงธรรม ผู้ฟังก็พร้อมที่จะบรรลุธรรม บรรลุเป็นพระอริยสงฆ์สาวกขึ้นมา **แต่วันอาสาฬหบูชานี้เราถือว่าเป็นวันธรรมะ** เพราะว่าเราจะมีอีกวันที่เราจะถือว่าเป็นวันของพระสงฆ์ของพระสังฆะ

คือหลังจากที่พระพุทธเจ้าได้ทรงโปรดพระปัญจวัคคีย์ด้วยการที่ทรงเทศนาพระธรรมอยู่ ๒, ๓ ครั้ง พระปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ รูปก็บรรลุเป็นพระอรหันต์ ยุติการเวียนว่ายตายเกิดได้ พอบรรลุแล้วเขาก็ขอกล่าว ขอบวชกับพระพุทธเจ้าใหม่ ขอบวชในศาสนาพุทธ พระที่เป็นพระรุ่นแรกในศาสนาพุทธก็คือพระปัญจวัคคีย์นี่เอง การบวชสมัยนั้นก็ง่ายมาก เพียงแต่ให้นุ่งห่มแล้วก็โกนศีรษะ นุ่งห่มผ้าเหลืองโกนศีรษะแล้วก็ไปขออนุญาตจากพระพุทธเจ้า ขอบวช พระพุทธเจ้าก็ทรงบอก **เอหิภิกขุ แปลว่าจงมาเป็นภิกษุเถิด** พูดแค่นี้ก็ถือว่าได้เป็น

พระภิกษุในพระพุทธศาสนาแล้ว **คำว่า ภิกษุ ก็แปลว่า ผู้เห็นภัยในวัฏสงสารนี่เอง ผู้เห็นภัยในการเวียนว่ายตายเกิด** พอเขาได้บวชเป็นพระในพระพุทธศาสนาแล้ว พระพุทธเจ้าก็สั่งให้เขาแยกทางกันไปเผยแผ่ธรรม ไม่ให้ไปด้วยกัน ให้แยกกันไปทิศละคน เพื่อที่จะได้เอาคำสอนไปเผยแผ่ได้กว้างขวาง ถ้าไปเป็นกลุ่มมันจะกระจุกอยู่ที่เดียว เพราะว่ารู้ด้วยกัน ๕ คน ถ้าไปจุดเดียวก็สอนคนกลุ่มเดียวกัน แต่ถ้าแยกไป ๕ กลุ่ม ๕ ทางก็จะไปสอนคนได้อีก ๕ กลุ่มด้วยกัน ทุกครั้งที่มีคนได้บรรลุธรรมและขอบวช พระพุทธเจ้าก็ทรงบอกให้ไปแสดง ไปเอาธรรมอันประเสริฐนี้ไปสอนผู้อื่นด้วยการให้แยกไปคนละทิศคนละทาง พอสอนพระปัญจวัคคีย์เสร็จ ท่านก็มุ่งไปสู่สำนักของนักบวชต่างๆ พอไปแสดงธรรมให้ผู้ที่อยู่ในสำนักนั้น ก็บรรลุเป็นพระอรหันต์พร้อมกันทั้งสำนักเลย มีสำนักหนึ่งมีอยู่ ๕๐๐ รูปด้วยกัน พอแสดงธรรมเสร็จ นักบวชที่ฟังอยู่ ๕๐๐ รูปนั้นก็บรรลุเป็นพระอรหันต์ทั้งหมด พอบรรลุก็ขอบวชจากพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าก็ทรงบอก **เอหิภิกขุอุปสัมปทา แปลว่าการบวชด้วยการกล่าววาจาว่า จงมาเป็นภิกษุเถิด**

นี่คือการบวชในระยะแรกๆของพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าทรงเป็นผู้บวชให้ แล้วก็บวชง่ายไม่ได้ยุ่งยาก ไม่ต้องมาสวดให้เหมือนสมัยนี้ สมัยนี้กว่าจะบวชได้นี่ ต้องสวดไม่รู้กี่รอบกี่จบ ต้องมีพระอย่างน้อย ๑๐ รูปขึ้นไป ถึงจะสามารถบวชพระได้ แต่สมัยยุคบุกเบิกนี่ง่ายมาก มีพระพุทธเจ้าเป็นผู้บวชให้ พระพุทธเจ้าก็ทรงบอกว่า มาเป็นภิกษุเถิด เพราะพวกที่บวชนี้เป็นพวกที่บรรลุเป็นพระอรหันต์แล้วทั้งนั้น ก็เลยไม่รู้จะต้องสอนอะไรอีก เพราะเขารู้หมดแล้ว ก็เลยไม่ต้องสอนอะไรเพียงแต่บอกว่าให้มาเป็นภิกษุเถิด พอเป็นแล้วก็ให้แยกกระจายกันไป อย่าอยู่ที่เดียวกัน ให้กระจายกันออกไปตามทิศต่างๆ เพื่อจะได้เอาธรรมะนี้ไปเผยแผ่สั่งสอน พอพวกนี้ไปเขาก็ไปสั่งสอนพวกนักบวชตามสำนักต่างๆ ตามสถานที่ต่างๆ กันก่อน ก็ปรากฏมีพวกนักบวชเหล่านั้นก็บรรลุเป็นพระอรหันต์กันขึ้นมาเป็นจำนวนมากเลย พอถึงวันมาฆบูชาที่ผ่านมานี้ **วันเพ็ญเดือน ๓ ก็รวมเวลา ๗ เดือนด้วยกัน นับตั้งแต่วันที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมครั้งแรกคือวันเพ็ญเดือน ๘** จากเดือน ๘ มาถึงเดือน ๓ ก็ ๗ เดือน ๘ ถึง ๑๒ ก็ ๔ เดือน บวกกับอีก ๓ ก็เป็น ๗ **ก็มาถึงวันมาฆบูชา วันที่พระสาวกเหล่านี้ที่ไปเผยแผ่ธรรมะตามสารทิศต่างๆ เกิดมีความศรัทธาอยากจะมาเฝ้าพระพุทธเจ้ากันโดยไม่ได้**

นัดหมายกัน ก็มีมาเฝ้ากันถึงอย่างน้อยก็ ๑,๒๕๐ รูป พวกนี้ก็เป็นพระที่พระพุทธเจ้าบวชให้ทั้งนั้น ที่เรียกว่า เอหิภิกขุ แล้วก็เป็นพระอรหันต์ทั้งนั้น วันมาฆะเราเลยถือว่าเป็นวันที่เกี่ยวกับพระสงฆ์ เกี่ยวกับพระสังฆรัตนะ เพราะเป็นวันที่เราได้เรียนรู้ว่ามีพระอรหันต์อย่างน้อยตั้ง ๑,๒๕๐ รูป ไม่ใช่หาง่ายนะพระอรหันต์ ๑,๒๕๐ รูป สมัยนี้หาได้สักสามรูปสี่รูป หายาก แต่สมัยนั้นเพียง ๗ เดือนเท่านั้นเองของการประกาศเผยแผ่ธรรมะของพระพุทธเจ้า ก็ปรากฏมีพระอรหันต์อย่างน้อย ๑,๒๕๐ รูป มาชุมนุมกัน มาเฝ้าพระพุทธเจ้า

นี่คือเรื่องราวที่เป็นสาระ ที่จะทำให้พวกเราได้รู้ความเป็นมาของพระพุทธศาสนา ว่าเป็นมาได้อย่างไร เกี่ยวข้องกันอย่างไร วันวิสาขะเกี่ยวข้องกับวันอาสาฬหบูชาเกี่ยวข้องกับวันมาฆบูชาอย่างไร ถ้าเราไปศึกษาประวัติเราก็จะรู้ว่ามันเป็นประวัติศาสตร์ เป็นช่วงแต่ละช่วงของการปรากฏขึ้นมาของพระพุทธศาสนานั่นเอง วันเพ็ญเดือน ๖ ก็ปรากฏพระพุทธเจ้าขึ้นมา วันเพ็ญเดือน ๘ ก็ปรากฏพระธรรมคำสอนและพระอริยสงฆ์สาวกขึ้นมา วันมาฆบูชาก็เป็นวันที่พระอริย-

สงฆ์สาวก พระอรหันตสาวก ๑,๒๕๐ รูป มาชุมนุมกัน อันนี้ถ้าได้ศึกษาแล้วจะทำให้ผู้ที่ลังเลสงสัยเกี่ยวกับพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์นี้ จะหายสงสัย ไม่ต้องไปที่ประเทศอินเดีย ถ้าได้ศึกษาประวัติแล้ว เข้าใจความเป็นมาของพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์แล้ว จะไม่สงสัย จะมีศรัทธามีความเลื่อมใส จะมีความยินดีที่อยากจะบวชกัน พอเห็นว่าการบวชการบรรลุธรรมในพระพุทธศาสนานี้ มันไม่ใช่ของยากเย็นอะไรเลย พวกที่บรรลุ ๑,๒๕๐ รูป นี้ถือว่าเป็นพวกที่จบภายในไม่เกิน ๗ เดือน เพราะภายใน ๗ เดือนนี้มีพระอรหันต์ ๑,๒๕๐ รูปแล้ว แสดงว่าพวกนี้ต้องจบภายใน ๗ เดือน ตามหลักที่พระพุทธเจ้าได้ทรงรับประกันไว้ ทรงรับประกันว่าถ้าใครปฏิบัติตามคำสอนของพระองค์แล้วนี้ ถ้าไม่ ๗ วันก็ ๗ เดือน ถ้าไม่ ๗ เดือนก็ ๗ ปี แต่พวกนี้อยู่ในกลุ่มของ ๗ เดือนบรรลุก่อน ๗ เดือนทั้งนั้น บางพวกก่อน ๗ วันเสียด้วยซ้ำไป พอฟังครั้งเดียวก็บรรลุกันเลย ถ้าเราได้ยินได้ฟังอย่างนี้แล้ว มันจะทำให้เรารู้สึกมีหวังมีความหวัง มีกระจิตกระใจ ถ้าเราไม่ศึกษาเราจะไปคิดว่า การเป็นพระอรหันต์นี้ มันไม่ใช่เป็นของง่าย สมัยนี้หายาก ไม่มีแล้วที่จะมาเป็นพระอรหันต์กันก็เพราะว่าไม่ศึกษาความจริง

ถ้าศึกษาความจริงมันจะรู้ว่าไม่ยากหรอก ขอให้มีสิ่งที่จะทำให้เป็นพระอรหันต์ได้นั้นเอง ไม่มีก็สร้างขึ้นมาได้ ไม่มีใครห้าม ไม่ใช่เป็นของที่ต้องเสียเงินซื้อเสียด้วยซ้ำไป ของพวกนี้เป็นของฟรี ไม่มีศีลก็สร้างมันขึ้นมาได้ ไม่มีสมาธิก็สร้างมันขึ้นมาได้ ไม่มีปัญญาก็สร้างขึ้นมาได้ เพราะมันมีคำสอนอยู่ในพระไตรปิฎก มีคำสอนของครูบาอาจารย์พระอรหันต์ทั้งหลายอยู่แล้ว มันเป็นไปได้ เพราะทางสู่การหลุดพ้นก็คือ ศีล สมาธิ ปัญญา **ถ้ามี ศีล สมาธิ ปัญญา ก็ตัด กามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา ได้ มันไม่ได้เป็นของลึกลับของยากเย็นตรงไหนเลย** ถ้าลองได้ศึกษาแล้ว ผู้ที่บอกว่ายากผู้ที่บอกว่าสุดวิสัย เป็นพวกที่ไม่ได้ศึกษากัน เป็นพวกที่คิดกันเอาไปเองว่ามันยากเหลือเกินอย่างนู้นอย่างนี้ เพราะว่าไม่ได้ศึกษาไม่ได้รู้ว่าวิธีที่จะทำให้บรรลุนั้นทำอย่างไร และวิธีที่จะสร้างเหตุที่จะทำให้บรรลุนั้น สร้างกันได้หรือไม่อย่างไร สร้างได้ไม่ใช่แต่ต้องมีพระพุทธเจ้ามาคอยสอนเท่านั้น บางคนก็อ้างว่าถ้าไม่มีพระพุทธเจ้าสอนก็ไม่มีทางที่จะบรรลุได้ ไม่จริง พระพุทธเจ้าก็ทรงบอกแล้วว่า ถ้าเราตายไปแล้ว คำสอนที่เราได้สอนไว้ ที่พวกเราได้บันทึกกันได้จดจำกันไว้นี้จะเป็นอาจารย์ของพวกเธอต่อไป จะเป็นศาสดาที่จะสอนให้

พวกเธอบรรลุเป็นพระอรหันต์กันต่อไป ที่จะสอนให้พวกเธอยุติการเวียนว่ายตายเกิดได้ ดังนั้น ถึงแม้ว่าเราจะไม่อยู่แล้วก็ตาม แต่เรามีตัวแทนของเราที่จะมาคอยสอนคอยบอกพวกเธอ ขอให้พวกเธอมีความขวนขวายเท่านั้นแหละ ขอให้ขยันศึกษากัน

แต่พวกที่บอกว่ามันยากก็เพราะไม่อยากจะศึกษากัน ไม่ยอมศึกษา ไม่ศึกษาก็จะไม่รู้วิธีปฏิบัติ ก็เลยคิดว่ามันยาก แต่พอมาศึกษาจริงๆ เข้าแล้ว ไม่เห็นมันยากเลย มีแค่ ๓ วิชาเท่านั้นเองที่ต้องเรียน ที่เรียกว่า ไตรสิกขา คำว่า สิกขา ก็คือวิชานี่เอง ศึกษา คำว่าสิกขาก็คือการศึกษา ไตร ก็แปลว่าสามการศึกษา ๓ วิชาด้วยกัน วิชาศีลมันยากตรงไหน ศีล ๕ นี้ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ ไปเปิดหนังสืออ่านได้ เด็กยังทำได้เลย สามเณรยังทำได้เลย แล้วเราเป็นผู้ใหญ่มีระดับปริญญาตรี โท เอก กันทำไมมันจะรักษาศีลเหล่านี้ไม่ได้หรือ ง่ายจะตายไป ตอนนี้นั่งเฉยๆ ก็มีศีลทุกศีลทุกข้อแล้วนี่ เวลาเรานั่งเฉยๆ ไม่ทำอะไรไม่พูดอะไรนี่เรามีศีลบริสุทธิ์แล้ว แต่จะบริสุทธิ์ได้กี่ชั่วโมงเท่านั้นเอง เพราะแหกปากขึ้นมาเอ่ยปากขึ้นมาก็โกหกกันแล้ว พอเคลื่อนไหวทางร่างกายเดี๋ยวก็ไปคว้าขนมของ

คนอื่นมากินแล้ว แต่ถ้าเราสามารถควบคุมกายวาจาของเราให้อยู่เฉยๆ ได้ ศีลก็มีขึ้นมา รักษาศีลนี่ง่ายกว่าการไม่รักษาศีลนะ การไม่รักษาศีลนี่ต้องมีการเคลื่อนไหว ถึงจะทำได้ จะขโมยของนี่ต้องไปดูก่อนว่าของอยู่ตรงไหน เจ้าของอยู่ตรงไหน ใช่ไหม การไม่ลักขโมยนี่ง่ายกว่าไหม ไม่ต้องทำอะไรเลย อยู่เฉยๆ เท่านั้นเอง แต่ทำไมกลายเป็นของยากไปก็เพราะใจของเรามันมีตัณหาความอยากนี่เอง อยากได้ของๆ คนอื่นมันเลยต้องทำให้เราต้องไปขโมย ใช่ไหม อยากได้ภรรยา อยากได้สามีของคนอื่นเขา ก็ต้องไปประพฤติผิดประเวณี

ปัญหาของเราอยู่ที่ตัณหาความอยากเท่านั้นเอง ที่ทำให้เรารักษาศีลกันไม่ค่อยได้ ถ้าเรามีตัณหาความอยากแล้วสบายนี่ตอนนี้ไม่มีความอยากชั่วคราวเป็นยังไง ตอนนี้ไม่คิดฆ่าใคร ไม่คิดลักทรัพย์ของใคร ไม่คิดไปยุ่งเกี่ยวกับสามีภรรยาของใคร ไม่คิดที่จะไปโกหกหลอกลวงใคร ไม่คิดที่จะไปดื่มสุรายาเมา ก็พยายามทำอย่างนี้ไปให้มันครบ ๒๔ ชั่วโมงซิ พยายามรักษาไปเรื่อยๆ อย่าให้มันไปคิดเท่านั้นเอง ถ้าไม่คิดมันก็ไม่อยาก ถ้าไม่อยากมันก็จะไม่ทำผิด ถ้ามาศึกษาจริงๆ วิเคราะห์จริงๆ แล้ว รักษาศีลง่ายจะตายไป ก็ทำกายวาจาให้สงบ

เท่านั้นเอง อย่าไปพูดอะไร ร่างกายก็อย่าไปเคลื่อนไหว ถ้าจะทำอะไรก็ทำแต่สิ่งที่มีประโยชน์ เท่านั้นเอง เช่น ทำอะไรที่เกี่ยวกับการเลี้ยงดูร่างกายเรา ก็ทำไป ทำงานทำการไป จะมีอาชีพสุจริตมันก็ไม่เห็นต้องไปทำบาปกับใคร สิ่งที่พระพุทธเจ้าสอนนี่ ๓ อย่างนี้มันไม่อยู่เหนือวิสัยของมนุษย์อย่างพวกเราที่จะทำกัน สิ่งที่ยากกว่านี้ยังทำกันได้ใช่ไหม บางคนปีนภูเขาหิมาลัย บางคนนั่งจรวดออกไปนอกโลก ยังทำได้เลย แล้วให้นั่งเฉยๆ ไม่ให้พูดไม่ให้ทำอะไรที่เสียหายต่อผู้อื่นแค่นี้ ทำไมทำไม่ได้ล่ะ ถ้าตั้งใจจะทำจริงๆ แล้วรับรองได้ว่าทำได้ ปัญหาคือเราไม่ยอมตั้งใจกัน ยังไม่อยากจะควบคุมบังคับตัวเอง นี่คือปัญหาของพวกเราไม่ชอบถูกบังคับ ยิ่งเฉพาะตัวเองบังคับตัวเองนี่บังคับไม่ได้เลย ถึงต้องอาศัยโรงเรียนเป็นที่บังคับเห็นไหม เวลาอยู่บ้านอยู่กับพ่อกับแม่นี่บังคับไม่ได้ ตัวเองก็บังคับไม่ได้ พ่อแม่ก็บังคับไม่ได้ พ่อแม่เลยต้องส่งไปโรงเรียนให้เขาบังคับถึงจะบังคับได้ พอไปโรงเรียนครูบอกให้นั่งก็ต้องนั่ง บอกให้เดินก็ต้องเดิน บอกให้ทำอะไรก็ต้องทำตามที่ครูบอก แต่พอกลับมาบ้านนี่อยากจะทำอะไรก็ทำ พ่อแม่บอกอย่าทำก็ไม่ฟัง ดื้อไหม ดื้อ

นี่แหละอำนาจของความอยาก มันเลยต้องอาศัยอุบายวิธีต่างๆ เพื่อที่จะมาคอยควบคุมมัน ถ้ารักษาศีลเองไม่ได้ก็ไปบวชเสีย ไปอยู่วัดกัน เช่น มาอยู่วัดครั้งละ ๓ วัน ๕ วันนี้ ก็จะมีคนมีสถานที่เขาคอยบังคับเราเอง เราก็จะไม่กล้าทำ เพราะถ้าทำเขาก็ไม่ให้เราอยู่ ดังนั้นถ้าเราไม่สามารถควบคุมกายวาจาของเราได้ เราก็ต้องไปให้เขาคนอื่นให้ช่วยดัดสันดานให้กับเรา ต้องไปอยู่วัด ไปอยู่โรงเรียนกินนอน เด็กกินนอนนี่ดีกว่าเด็กที่อยู่บ้านนะ เด็กกินนอนมีระเบียบมีวินัยมีศีล ไม่ได้ทำอะไรตามอำเภอใจทำตามความอยาก ทำตามเหตุผลทำตามเวลา แต่พออยู่บ้านไม่มีใครควบคุมบังคับ พ่อแม่ก็ไม่กล้าควบคุมบังคับกลัวลูกจะโกรธ กลัวลูกจะไม่รักพ่อแม่กลัวจะไม่เคารพพ่อแม่ ก็เลยควบคุมบังคับไม่ได้ เลยต้องส่งไปโรงเรียนส่งไปอยู่กินนอน ไปดัดสันดาน บางทีก็ส่งไปบวชสมัยโบราณนี้จะส่งลูกไปบวชกันเยอะ ส่งเด็กไปบวชเณรกันเพราะเวลาสึกออกมาแล้วนิสัยดีกว่าเก่าเยอะแยะเลยพลิกหน้ามือเป็นหลังมือ มีระเบียบมีวินัยมีความเรียบร้อยมันไม่ยากนะ ศีล สมาธิ ปัญญา ขอให้มีคนสอนเท่านั้นเองมีคนคอยควบคุมบังคับ ถ้าเราควบคุมบังคับตัวเราเองไม่ได้ก็ต้องไปหาที่ๆ เขามีการควบคุมบังคับ วิชาไตรสิกขานี่ก็อยู่

ที่วัด ไปบวชกัน คนไทยเราจึงนิยมบวชกันถึงแม้ว่าจะบวชไม่นาน อย่างน้อยก็ยังได้ไปศึกษา ได้ไปดัดสันดานบ้าง เพราะพวกที่หลังจากบวชมาแล้วรู้สึกว่าจะดีกว่าก่อนบวช ใช่ไหม เขาถึงเรียกว่า บัณฑิต ไง **คำว่า ทิด ก็มาจากคำว่าบัณฑิต** ทีนี้ตัว ฑ นี้ภาษาไทยเราออกเสียงเป็น ท มันก็เลยเป็นบัณฑิต ไป ทีนี้บัณฑิตมันยาวก็เลยเรียกว่า ทิด ไป แต่ทางบาลีนี้เขาอ่าน ฑ นี่ว่าเป็น ด เขาจะอ่านว่าเป็น บัณดิต บัณฑิตก็คือผู้ที่มีความรู้นั่นเอง ผู้ที่ได้จบวิชาต่างๆ จบไตรสิกขาบวชมา ๓ เดือนก็รู้แล้วว่า ศีล สมาธิ เป็นอย่างไร เหมือนกับบัณฑิตที่จบปริญญาตรี โท เอก แล้วเราก็เรียกว่า บัณฑิต แต่ทำไมเราไม่เรียกว่า ทิด นะ พวกที่จบปริญญาตรีนี้ต้องเรียก ทิด ทิดตรี ทิดโท ทิดเอกนะ

นี่คือการที่เราได้มีวันสำคัญเหล่านี้ มันจะทำให้เรานี้ได้มีโอกาสเรียนรู้เรื่องราวของพระพุทธศาสนาที่มันจะมีคุณมีประโยชน์กับตัวเรานั่นเอง แต่ถ้าเราไม่สนใจจะศึกษา สมัยนี้ถามว่า วันมาฆะเป็นวันอะไร ไม่รู้ วันวิสาขะเป็นวันอะไร ไม่รู้ วันอาสาฬหบูชาเป็นวันอะไร ไม่รู้ ไม่รู้ก็ช่วยไม่ได้ ไม่รู้ก็ไม่มีวันรู้ จะไม่มีวันรู้ต่อไป จะไม่รู้ว่าตนเองได้ถูกลอตเตอรี่รางวัล

ที่ ๑ การที่ได้มาพบกับวันวิสาขะ วันมาฆะ วันอาสาฬหะนี้ เหมือนกับวันที่เราถูกลอตเตอรี่รางวัลที่ ๑ กัน ถ้าเราไม่รู้ว่าเราถูกลอตเตอรี่ ซื้อลอตเตอรี่มาแล้วก็ไม่ไปตรวจ ตอนนี้มีรางวัลที่ ๑ ของอเมริกาอยู่รางวัลหนึ่ง หนึ่งพันกว่าล้านเหรียญมัง ยังไม่มีใครมาเคลม ยังไม่มีใครมาขึ้นรางวัล เขาว่าถ้าภายในเดือนเมษาไม่มาขึ้นก็จบ ไอ้คนซื้อมันอาจจะลืมไปว่ามันซื้อ หรือซื้อแล้วไม่รู้ไปทิ้งไว้ที่ไหน หรือตายไปแล้วก็ไม่รู้ ก็ไม่มีโอกาสที่จะได้เงินรางวัล พวกที่ไม่รู้เรื่องวันวิสาขะ วันอาสาฬหะ วันมาฆะ ก็เหมือนพวกที่ถูกลอตเตอรี่แต่ไม่รู้ว่าเอาลอตเตอรี่ไปทิ้งไว้ที่ไหน ซื้อมาแล้วก็ลืม เอาไปบางทีเผลอไปใส่กระเป๋าหรือใส่ตู้ ใส่ไว้ตรงไหนแล้วก็ลืมไป มีนะมีคนบางคนเขา พอได้ข่าวว่ามีลอตเตอรี่รางวัลที่ ๑ ยังไม่มีใครไปเคลม บางคนนี้รีบกลับไปค้นบ้านกันเลย กลัวว่าลืมไว้ตรงไหนหรือเปล่า วันนี้เรามาได้ฟังแล้วรีบกลับไปค้นกันนะ พวกเราถูกลอตเตอรี่รางวัลที่ ๑ กันแล้วรู้หรือเปล่า ไปค้นหาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์กันให้เจอ แล้วเราจะได้ไปรับรางวัลได้ วิธีรับรางวัลก็ให้ไปปฏิบัติ ศีล สมาธิ ปัญญา นี่เองไตรสิกขา ถ้าปฏิบัติ ศีล สมาธิ ปัญญา ได้ เดี๋ยวก็ไปรับรางวัลได้ บรรลุมรรคผลนิพพานได้ เพราะผู้ที่บรรลุมรรคผลนิพพาน

บรรลุเป็นพระอรหันต์ก็เป็นพวกที่มี ศีล สมาธิ ปัญญา ทั้งนั้นแหละ วันอาสาฬหบูชาพระปัญจวัคคีย์ก็มี ศีล สมาธิ พอพระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมก็มีปัญญาขึ้นมา

มีเท่านี้เองศาสนาพุทธง่ายๆ ไม่ยุ่งยาก พวกเราไปทำให้มันยุ่งยากเอง ไปทำเรื่องที่ไม่น่าจะทำกัน ไปสร้างโบสถ์ สร้างเจดีย์ไปสวดไปเป่าไปอะไรกัน ไปอาบน้ำมนต์อาบอะไรกันวุ่นวายไปหมด ไม่ใช่เรื่องของพุทธเลย พุทธมีแค่ ๓ ข้อนี้เองที่ให้ทำกัน ไม่ทำกัน ก็คือให้ปฏิบัติ ศีล สมาธิ ปัญญาเท่านั้นเอง ง่ายจะตายไปของง่ายๆ ของตรงไปตรงมา กลับถูกความโง่เง่าความงมงายมาครอบงำ ของง่ายๆ นี่คนไม่อยากจะเข้าวัดกัน เขาบอกขั้นตอนมันเยอะเหลือเกิน ต้องสวดกันไม่รู้กี่ชั่วโมงกว่าจะเข้าถึงพิธี ต้องสวดต้องอะไรกัน วุ่นวายไปหมด เพราะว่าคนที่รู้ทางของศาสนาจริงๆ มันไม่มีแล้ว มีก็น้อย มีแต่คนที่ไม่รู้ทางของศาสนามาสอนกัน ก็เลยสอนออกนอกลู่นอกทางอย่างที่เราเห็นกันอยู่ทุกวันนี้ ก็เลยไปไม่ถึงไหนกัน ดังนั้น ถ้าเราอยากจะได้รางวัลที่ ๑ รีบไปค้นหาลอตเตอรี่นะ พวกเราถูกลอตเตอรี่กันนี่ อยู่ที่วันวิสาขะ อยู่ที่วันอาสาฬหะ อยู่ที่วันมาฆบูชานี้ ไปศึกษาความเป็นมาของ

วันเหล่านี้ แล้วเราจะได้เกิดปัญญาขึ้นมา เราจะได้รู้ว่าวิธีที่เราจะทำให้เราได้รับ**ลอตเตอรี่รางวัลที่ ๑ คือ นิพพานัง ปรมัง สุขัง** นี้ทำอย่างไร ความสุขของพระนิพพานนี้เรียกว่าบรมสุข เป็นความสุขที่สุดยอด เป็นความสุขที่เหนือกว่าความสุขทั้งปวง **เกิดจากการปฏิบัติ ศีล สมาธิ ปัญญา นี่เอง** นี่คือเรื่องของวันสำคัญต่างๆ ของทางพระพุทธศาสนาที่พวกเราควรจะอนุรักษ์รักษากันไว้ กลัวว่าต่อไปทางราชการจะไม่ส่งเสริมแล้ว ต่อไปอาจจะไม่มีวันหยุดในวันสำคัญเหล่านี้ก็ได้ เพราะเริ่มมีการรับศาสนาอื่นเข้ามาในประเทศ ก็ต้องให้ความเสมอภาคกัน ก็อาจจะถูกกล่าวหาว่าไปเข้าข้างศาสนาพุทธ ไม่เอื้อเฟื้อต่อศาสนาอื่น ถ้ามีวันหยุดราชการของศาสนาพุทธ ต่อไปก็ต้องมีวันหยุดราชการของศาสนาอื่นนะ ต้องมีวันของอิสลาม ต้องมีวันของคริสต์ เดี๋ยวต่อไปวันหยุดก็เต็มบ้านเต็มเมืองไปหมด แต่หยุดแล้วก็ไม่มีประโยชน์อะไร เพราะความจริงเขาหยุดเพื่อให้เรามาศึกษา ให้เรามาหาความสำคัญของวันหยุดเหล่านี้ว่าเป็นวันอะไร แต่ก็แล้วแต่เป็นเรื่องของบุญกรรมไป **เรื่องของอนิจจัง ความไม่เที่ยงแท้แน่นอนของโลก ยุคมันเปลี่ยนไป ความเจริญทางวัตถุมันมากขึ้น มันก็มาทำลายความเจริญทางด้านจิตใจทางด้านศาสนา**

ก็ขอให้เราอย่าให้เหตุการณ์เหล่านี้มาทำลายความศรัทธาในพระพุทธศาสนาของพวกเราก็แล้วกัน เขาจะไม่สนับสนุนก็เรื่องของเขา แต่ขอให้เราสนับสนุนของเราไป **เพราะผู้ที่จะได้รับประโยชน์ก็คือเรานั่นแหละไม่ใช่ใคร** ศาสนาไม่ได้รับประโยชน์อะไรจากการที่พวกเราไปสนับสนุนศาสนา ศาสนามีไว้สำหรับเป็นที่พึ่งของพวกเรา ถ้าพวกเราไม่สนับสนุนที่พึ่งต่อไปเราก็จะไม่มีที่พึ่งเท่านั้นเอง

การบูชา
ของพระพุทธศาสนา

๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

ทำไมเราจึงมามีร่างกาย แล้วก็มาหลงคิดว่าเราเป็นร่างกาย แล้วก็มายึดติดกับร่างกาย เพราะเราคิดว่าเราเป็นร่างกาย เราก็เลยไม่อยากให้ร่างกายนี้เป็นอะไรไป แต่ร่างกายของทุกคนมันมีวัฏจักรของมัน มันมีวงจรของมัน วงจรของร่างกายก็คือเกิดแก่เจ็บตายนี้เอง ไม่ว่าจะเป็นร่างกายของใครก็ตาม เมื่อเกิดมาแล้วมันจะต้องมีการแก่มีการเจ็บมีการตายไปในที่สุด แต่ใจนี้ไม่ได้แก่ไม่ได้เจ็บไม่ได้ตายไปกับร่างกาย แต่ความหลงที่ไปคิดว่าใจเป็นร่างกาย เลยทำให้ใจทุกข์ไปกับความแก่ความเจ็บความตายของร่างกาย ความทุกข์ของใจเกิดจากความอยากนี่เอง พระพุทธเจ้าเป็นผู้ทรงค้นพบว่าทำไมใจเราถึงต้องมาทุกข์กัน ทุกข์กับเรื่องนั้นทุกข์กับเรื่องนี้ ทุกข์กับสิ่งนั้นทุกข์กับสิ่งนี้ ทุกข์กับคนนั้นทุกข์กับคนนี้ ที่ทุกข์ก็เพราะว่าเราไปอยากกับสิ่งนั้นสิ่งนี้นั่นเอง

การบูชาของพระพุทธศาสนามีอยู่ ๒ วิธีด้วยกัน คือ **๑. อามิสบูชา ๒. ปฏิบัติบูชา** การบูชาทั้ง ๒ นี้ **พระพุทธเจ้าทรงยกย่องการปฏิบัติบูชา ว่าเป็นการบูชาที่แท้จริง** เป็นการบูชาที่เป็นคุณเป็นประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติบูชาอย่างยิ่ง อามิสบูชาก็เป็นการบูชาที่ยังไม่ได้มีผลประโยชน์มาก ถ้าอยากได้ผลประโยชน์มากจากการบูชาควรจะบูชาด้วยการปฏิบัติบูชา อามิสบูชา คือการบูชาด้วยสิ่งสักการะต่างๆ เช่น ดอกไม้ธูปเทียน หรือผ้าที่เรามาห่มองค์พระ หรือการสร้างพระพุทธรูป เหล่านี้ถือว่าเป็นอามิสบูชา ยังไม่ได้ผลประโยชน์มากเท่ากับการปฏิบัติบูชา เพราะการปฏิบัติบูชาจะทำให้ผู้ปฏิบัตินั้นได้รับความสุขและได้กำจัดความทุกข์ต่างๆ ให้หมดสิ้นไปจากจิตจากใจ เราจึงควรที่จะให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติบูชามากกว่าอามิสบูชา อย่าให้อามิสบูชามากกว่าการปฏิบัติบูชา อย่าเอาแต่จุดธูปเทียน ๓ ดอก แล้วก็กล่าวสวดคำนมัสการพระรัตนตรัย เช่น อรหังสัมมาสัมพุทโธ แล้วก็ถือว่าได้บูชาแล้ว บูชาแบบนี้เป็นบูชาแบบผิวเผิน ยังไม่ถึงเนื้อถึงหนัง ถ้ากินผลไม้ก็กินที่เปลือก ยังไม่ได้กินที่เนื้อของผลไม้ ถ้าอยากได้เนื้อของผลไม้นี้ต้องปฏิบัติบูชา เราถึงจะได้รสแห่งธรรมที่ชนะรสทั้งปวง รสแห่งธรรมก็คือรสแห่งการหลุดพ้นจากความทุกข์

ทั้งหลาย รสของความสุขที่เหนือกว่าความสุขทั้งปวงนั่นเอง นี่คือผลที่จะเกิดจากการปฏิบัติบูชา ไม่เกิดจากอามิสบูชา แต่อามิสบูชาก็ไม่ใช่เป็นสิ่งที่เสียหาย ถ้าทำถูกกาลเทศะ ก็ทำให้ดูสวยงาม ไม่มีพิษมีภัยเรื่องอามิสบูชา แต่ก็ไม่ได้ผลเท่าที่ควร ถ้าอยากได้ความสุขทางใจ อยากได้กำจัดความทุกข์ใจต่างๆ ที่มีอยู่ในใจของพวกเราในขณะนี้ ต้องใช้การปฏิบัติบูชาถึงจะสำเร็จ ถ้าใช้อามิสบูชานี้จะไม่สำเร็จ ทุกข์ที่มีอยู่ในใจที่มีอยู่เท่าไหร่ก็ยังจะมีต่อไป ความสุขในใจที่ยังไม่เคยเกิดก็ยังจะไม่เกิดขึ้นมา

ดังนั้น ขอให้ชาวพุทธเราเข้าใจเรื่องของการบูชาทั้ง ๒ รูปแบบ ซึ่งก็เป็นสิ่งที่ควรจะกระทำแต่ควรทำให้เหมาะสมกับเหตุการณ์กับกาลเทศะ เช่น เราไปวัดเข้าไปในโบสถ์ ไปกราบพระพุทธรูป เอาดอกไม้ธูปเทียนไปบูชา อันนี้ก็เป็นการกระทำที่เหมาะสม แต่ต้องเข้าใจว่าเป็นการเริ่มต้นเหมือนกับเป็นการไหว้ครู เวลาที่นักมวยเขาจะต่อยกันนี้บนเวทีเขาจะมีการไหว้ครูก่อน แต่พอไหว้ครูเสร็จ ขั้นต่อไปก็คือเขาก็ต้องต่อยกัน ถึงจะรู้ว่าใครแพ้ใครชนะ พวกเราก็เหมือนกัน พวกเราเป็นเหมือนนักมวย เราต้องไหว้ครูก่อน คือ

พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แล้วเราค่อยไปต่อยกับคู่ต่อสู้ของพวกเรา คู่ต่อสู้ของพวกเราคือใคร ก็คือกิเลสตัณหานี่เอง ความโลภความโกรธความหลงความอยากต่างๆ ความอยากในรูปเสียงกลิ่นรสโผฏฐัพพะ ความอยากมีอยากเป็น ความอยากไม่มีอยากไม่เป็น นี่แหละคือคู่ต่อสู้ของพวกเราที่พวกเราจะต้องกำจัดมันให้ได้ เอาชนะมันให้ได้ เพราะว่ามันนี่แหละเป็นตัวที่สร้างความทุกข์ให้กับเรามาอย่างโชกโชน ทุกข์ต่างๆ ที่เราแบกกัน ที่เราประสบนี้เกิดจากกิเลสตัณหาทั้งนั้น การที่เราต้องมาเกิดมาแก่มาเจ็บมาตายกันอย่างนี้ก็เพราะกิเลสตัณหานี่ คือความโลภความโกรธความหลงความอยากต่างๆ นั่นเป็นตัวที่พาให้เราต้องมาเวียนว่ายตายเกิด เกิดแล้วก็ให้มาทำบาปกันทำบุญกันบ้าง แล้วตายไปก็ต้องไปรับผลบุญผลบาป แล้วเสร็จจากการไปรับผลบุญผลบาปแล้ว เราก็ยังต้องกลับมาเกิดใหม่อีก กลับมาเกิดก็จะทำแบบเดิมกันอีก จะหาอะไรตามความอยากต่างๆ บางทีถ้าหาโดยวิธีถูกต้องไม่ได้ สุจริตไม่ได้ ก็ต้องไปหาโดยวิธีทุจริตก็ไปสร้างบาปสร้างกรรมสร้างเวร ที่จะต้องไปรับผลต่อไปแต่พวกเราอาจจะไม่รู้กัน เพราะว่าพวกเรานี่เป็นเหมือนเด็กเด็กนี้จะไม่รู้เหมือนกับผู้ใหญ่รู้ เด็กเขาไม่รู้ว่าผู้ใหญ่นี้ต้องไป

ดิ้นรนทำมาหากินหาเงินหาทอง ทำอะไรต่างๆ เพื่อดำรงชีพ เด็กนี้ไม่ต้องทำอะไรเพราะมีพ่อแม่คอยเลี้ยงดู ไม่ต้องไปดิ้นรน ไม่ต้องไปต่อสู้กับอุปสรรคต่างๆ ในการดำรงชีพ เด็กจะไม่รู้เรื่อง เด็กก็จะไม่สนใจ สนใจแต่การเล่นการอะไรของเด็กไป เท่านั้นเอง พวกเราก็เหมือนกัน

พวกเรานี้เป็นเหมือนเด็กที่ไม่รู้ว่า เรานี้เป็นใคร เป็นอะไร เราคิดว่าเราเป็นร่างกายกัน แต่ความจริงแล้วเราไม่ได้เป็นร่างกาย ผู้ใหญ่ที่รู้ว่าเราไม่ได้เป็นร่างกาย ก็คือพระพุทธเจ้ากับพระอริยสงฆ์ทั้งหลายนี้เอง ท่านเป็นเหมือนผู้ใหญ่ท่านโต ท่านได้ศึกษาได้เรียนรู้ความจริง เกี่ยวกับตัวของพวกเรา ว่าเรานี้ไม่ได้เป็นร่างกาย ร่างกายไม่ได้เป็นเรา เรานี้เป็นผู้รู้ผู้คิด ที่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของร่างกาย แยกกันเป็นคนละส่วน เป็นเหมือนฝาแฝด ฝาแฝดที่ติดอยู่ด้วยกันเหมือนแฝดสยาม สมัยก่อนนี้มีแฝดสยาม คือเด็กสองคนคลอดออกมาแล้ว ติดกันร่างติดกัน สมัยก่อนไม่มีวิธีแยกร่าง ผ่าตัด อินกับจันนี่ อินกับจันนี้เป็นแฝดสยามโด่งดังไปทั่วโลก ทำให้ชาวโลก รู้จักประเทศสยามเพราะเขาเรียกแฝดคู่นี้ว่า แฝดสยาม สมัยก่อนหมอไม่มีความรู้ความสามารถที่จะแยกร่างกาย

ของเด็ก แฝดที่ติดกันที่คลอดออกมาแล้วติดกัน คลอดออกมาแล้วติดกัน ถ้าไม่ตายก็ต้องอยู่ด้วยกันไปอย่างนั้น ไปไหนก็ต้องไปด้วยกัน เราก็เหมือนกัน เรามาติดกับร่างกาย เราเป็นใจเป็นผู้รู้ผู้คิดที่มาติดกับร่างกาย ตอนที่เวลาพ่อแม่มีการสร้างร่างกายขึ้นมา เมื่อมีการผสมพันธุ์ระหว่างพันธุ์ของพ่อกับพันธุ์ของแม่ ก็จะมีร่างกายของทารกปรากฏขึ้นมา พอเมื่อมีร่างกายก็จะมีจิตใจที่ตอนนั้นไม่มีร่างกาย ตอนนั้นจิตใจสูญเสียร่างกายอันเก่าไป กำลังหาร่างกายอันใหม่ พอมาพบกับร่างกายอันใหม่ที่พ่อแม่คนใหม่กำลังสร้างขึ้นมา ก็จะมาเกาะติดกับร่างกายอันใหม่นี้เลย ก็จะเป็นแฝดกัน ออกมาพ่อแม่ไม่รู้ว่าได้ลูกแฝดเพราะเห็นเพียงครึ่งเดียว เห็นร่างกายแต่ใจนี้มองไม่เห็น เพราะใจไม่มีรูปร่างหน้าตา แต่ใจเป็นผู้รู้ผู้คิด ร่างกายนี้ไม่รู้อะไร ร่างกายไม่รู้ว่ามันเห็นอะไรมันได้ยินอะไร อะไรมากระทบกับร่างกาย จะหนาวจะเย็นจะร้อนร่างกายไม่มีความรับรู้ ผู้ที่รับรู้อาการต่างๆ เหล่านี้คือใจใจผู้ที่มาเกาะติดอยู่กับร่างกาย โดยส่งกระแสมาติดอยู่ที่ตาหูจมูกลิ้นกาย เวลาตาเห็นรูป ใจนี้แหละเป็นผู้รู้รูป รู้ว่ากำลังเห็นรูปอะไร แต่ร่างกายนี้ไม่รู้ ร่างกายนี้เหมือนกับกล้องถ่ายรูปที่เราถ่ายกันอยู่นี่ เราเอากล้องไปถ่ายรูปนี้ มันไม่รู้ว่ามันถ่ายรูป

อะไร แต่คนถ่ายนี้รู้ว่าเป็นรูปอะไร เป็นรูปของคนนั้นรูปของคนนี้ ไมโครโฟนที่รับเสียงก็ไม่รู้ว่ามันรับเสียงอะไร เสียงใครจะด่าใส่กล้อง กล้องมันก็ไม่รู้สึกอะไร ใครจะชมใส่กล้องๆ มันก็ไม่รู้สึกอะไร คือใส่ไมโครโฟน ใครจะไปด่าที่ไมโครโฟนหรือใครจะไปชมที่ไมโครโฟนๆ มันก็ทำหน้าที่รับเสียงอย่างเดียว ไม่มีความรับรู้ว่าเป็นเสียงอะไร เสียงชมหรือเสียงด่า มันไม่รู้

นี่คือร่างกายของพวกเราทุกคน มันเป็นวัตถุเหมือนกับกล้องนี่ เหมือนกับโทรศัพท์มือถือ มันไม่มีความรู้สึกไม่มีการรับรู้ ผู้ที่มารับรู้ความรู้สึกที่มาสัมผัสกับร่างกายคือใจนี่ คือผู้รู้ผู้คิด ที่คิดว่าเราเป็นร่างกาย ผู้นี้แหละ เป็นผู้มาคิดว่าเราเป็นร่างกาย เรามีพ่อคนนั้นมีแม่คนนี้พี่มีน้อง มีชื่ออย่างนั้นมีชื่ออย่างนี้ มีนามสกุลอย่างนั้นมีนามสกุลอย่างนี้ ร่างกายมันไม่รู้ มันไม่รู้เรื่อง ร่างกาย มันเหมือนโทรศัพท์มือถือ มันไม่รู้เรื่องว่ามันพูดได้มันออกเสียงได้ มันถ่ายรูปได้มันไม่รู้ **ผู้ที่รู้ก็คือใจนี่ ใจที่มาติดกับร่างกายตอนที่มีการตั้งครรภ์ มีการก่อร่างสร้างตัวของร่างกายในท้องแม่นี่ ตอนนั้นแหละที่เรามาเกาะติดกับร่างกาย แล้วพอเราคลอดออกมา เราก็คิดว่าเราเป็นร่างกาย เพราะเราไม่เห็นตัวเรานั่นเอง ตัวเรา**

เป็นตัวที่ไม่มีรูปร่างหน้าตา จึงไปคิดว่าร่างกายนี้เป็นเรา แล้วเราก็ไปใช้ร่างกายไปหาอะไรต่างๆ ที่เราอยากได้กัน การที่เรามาเกิดกัน การที่เรามาเกาะติดกับร่างกายก็เพราะว่า เรามีความต้องการสิ่งที่ร่างกายสามารถหามาให้กับเราได้นั่นเอง สิ่งที่เราต้องการที่ร่างกายหามาให้เราได้คืออะไร ก็คือความสุขทางตาหูจมูกลิ้นกายนี่เอง รูปเสียงกลิ่นรส รูปที่เราใช้ตาดู เสียงที่เราใช้หูฟัง กลิ่นที่เราใช้จมูกรับกลิ่น แล้วรสใช้ลิ้นรับรส ส่วนสัมผัสนี้เราก็ใช้ร่างกายเป็นผู้รับสัมผัสหนาวเย็นแข็งนุ่มอย่างนี้ เราต้องการสิ่งเหล่านี้ เพราะว่าเวลาเราได้สัมผัสกับรูปเสียงกลิ่นรสที่เราชอบ เราจะเกิดความสุขขึ้นมา เราจึงเลือกอยู่กับคนนั้นคนนี้เพราะอยู่กับคนที่เรามีความสุขนั่นเอง ถ้าเราไปเจอคนที่เราไม่ชอบเราก็จะไม่อยากอยู่กับเขา

นี่คือทำไมเราจึงมามีร่างกาย แล้วก็มาหลงคิดว่าเราเป็นร่างกาย แล้วก็มายึดติดกับร่างกาย เพราะเราคิดว่าเราเป็นร่างกาย เราก็เลยไม่อยากให้ร่างกายนี้เป็นอะไรไป แต่ร่างกายของทุกคนมันมีวัฏจักรของมัน มันมีวงจรของมัน วงจรของร่างกายก็คือเกิดแก่เจ็บตายนี่เอง ไม่ว่าจะเป็นร่างกายของใคร

ก็ตาม เมื่อเกิดมาแล้วมันจะต้องมีการแก่มีการเจ็บมีการตาย ไปในที่สุด แต่ใจนี้ไม่ได้แก่ไม่ได้เจ็บไม่ได้ตายไปกับร่างกาย แต่ความหลงที่ไปคิดว่าใจเป็นร่างกาย เลยทำให้ใจทุกข์ไปกับความแก่ความเจ็บความตายของร่างกาย ความทุกข์ของใจเกิดจากความอยากนี่เอง พระพุทธเจ้าเป็นผู้ทรงค้นพบว่าทำไมใจเราถึงต้องมาทุกข์กัน ทุกข์กับเรื่องนั้นทุกข์กับเรื่องนี้ ทุกข์กับสิ่งนั้นทุกข์กับสิ่งนี้ ทุกข์กับคนนั้นทุกข์กับคนนี้ ที่ทุกข์ก็เพราะว่าเราไปอยากกับสิ่งนั้นสิ่งนี้นั่นเอง พออยากได้อะไรปั๊บนี้ใจจะเริ่มทุกข์ขึ้นมาทันที ตอนนี้กำลังอยากเป็น ส.ส. กันตอนนี้อยู่เฉยๆ ไม่ติดแล้ว อยู่ไม่ติดบ้านแล้ว ต้องออกหาเสียงกันเพราะว่าอยากเป็น ส.ส. แล้วพอไม่ได้เป็นก็เสียใจ ถ้าได้เป็นก็ดีใจไปสักพักหนึ่ง แล้วเดี๋ยวก็ต้องไปวุ่นวายกับการเป็น ส.ส. แล้วไม่ช้าก็เร็วเดี๋ยวก็หมดวาระ ก็เสียใจอีก เกิดความไม่สบายใจ ความไม่สบายใจของพวกเรานี้ พระพุทธเจ้าเป็นคนค้นพบว่ามันเกิดจากกิเลสตัณหา ความโลภความโกรธความหลงความอยากของพวกเรานี่เอง

ชีวิตของพวกเราจึงมักจะไม่ค่อยมีความสุขกัน ถึงแม้จะมีอะไรมากมายก่ายกองก็ตาม มีมากมีน้อยมีความไม่สบายใจ

เหมือนกัน ขอทานก็มีความไม่สบายใจ มหาเศรษฐีก็มีความไม่สบายใจ เพราะมีความอยากเหมือนกัน ต่อให้มีอะไรมากน้อยเพียงไร ความอยากมันไม่มีวันพอไม่มีวันอิ่ม พอมันได้อย่างนี้แล้ว มันก็อยากจะได้อย่างนั้นต่อ อย่างโบราณที่เขาพูดได้คืบแล้วก็อยากจะได้ศอก ได้ศอกแล้วก็อยากจะได้วา อยากจะได้ไปเรื่อยๆ ไม่มีวันสิ้นสุด แล้วขณะที่อยากนี้ใจก็ไม่สบายแล้ว ใจก็หงุดหงิดรำคาญใจ มีอารมณ์ไม่ดี เวลาอยากได้อะไรอยากทำอะไรแล้วยังไม่ได้ทำนี้ มันจะรู้สึกหงุดหงิดไม่สบายใจ มันต้องไปทำมันถึงจะสบายใจ ทีนี้ บางทีเวลาจะไปทำก็อาจจะทำแบบวิธีถูกต้องไม่ได้ ก็อาจจะต้องไปทำโดยวิธีไม่ถูกต้อง เช่น อยากได้เงินไปเที่ยวอย่างนี้ แต่ไม่มีงานทำไม่มีรายได้ก็อาจจะต้องไปลักขโมยเงินของคนอื่นเพื่อเอาไปเที่ยว หรือเอาไปซื้อของที่เราอยากจะซื้อกัน มันก็เลยทำให้เราทำบาปโดยไม่รู้สึกตัว แล้วเราก็ไม่คิดว่าการทำบาปนี้จะมีโทษอะไรตามมา นอกจากถ้าถูกเขาจับได้ก็อาจจะถูกจับไปติดคุกติดตะราง แต่คิดว่าพอร่างกายนี้ตายไปแล้ว บาปทั้งหลายที่เราทำอยู่นี้มันก็จะหมดไป หรือบุญที่เราทำกันนี้เราก็คิดว่ามันจะส่งผลเฉพาะตอนที่ร่างกายมีชีวิตอยู่ ทำบุญทำความดีก็อาจจะได้รับผลตอบแทน ได้รางวัลได้เลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง

ได้อะไร แต่พอตายไปแล้วเราเลยไม่รู้ว่ามีใครไปรับผลบุญผลบาปต่อไป เพราะเราไปผูกตัวเราไว้กับร่างกายนั่นเอง

ความจริงตอนที่ร่างกายตายนี้ เป็นตอนที่เรากับร่างกายแยกทางกัน จากการที่เป็นฝาแฝดเราก็จะกลายเป็นลูกโดดลูกเดี่ยว แยกออกจากร่างกายไป เราไม่มีร่างกายเราก็เปลี่ยนชื่อเป็น ดวงวิญญาณ เวลาคนตายเราบอกว่าดวงวิญญาณได้ออกจากร่างแล้ว ดวงวิญญาณของพ่อของแม่ของปู่ของย่า ของเพื่อนของสามีของภรรยาของลูก ไม่ได้ตายไปกับร่างกาย **ดวงวิญญาณนี่แหละ เป็นผู้จะไปรับผลบุญผลบาปต่อไป การรับผลบุญผลบาปของดวงวิญญาณก็มีชื่อต่างๆ ผลบุญผลบาปนี้มันไม่ได้เป็นสถานที่ที่ใจไปรับนะ เช่น สวรรค์หรือนรกนี้มันไม่ได้เป็นสถานที่ แต่มันเป็นสถานภาพของใจของดวงวิญญาณเอง** ดวงวิญญาณที่มีบุญก็จะสุข เราก็เรียกดวงวิญญาณนั้นว่าเป็นเทวดาอยู่ในสวรรค์ แต่ความจริงเป็นดวงวิญญาณที่มีความสุข เราก็เลยตั้งชื่อว่าเป็นเทวดาอยู่ในสวรรค์ แล้วเราก็ไปวาดภาพขึ้นมาว่าสวรรค์เป็นอย่างนั้นเป็นอย่างนี้ แต่ความจริงมันเป็นดวงวิญญาณที่มีความสุข ที่มีมโนภาพดีๆ ปรากฏขึ้นมาในใจนั่น ใจเรานี้

เวลาไม่มีร่างกายนี้ เหมือนกับตอนที่เรานอนหลับ ตอนที่เรานอนหลับใจกับร่างกายจะแยกทางชั่วคราว แยกออกจากกันชั่วคราว ร่างกายจะนอนเฉยๆ แต่ใจของเราจะมีมโนภาพต่างๆ ปรากฏขึ้นมาในใจ เราเรียกมโนภาพเหล่านี้ว่า ฝัน นั่นเอง เวลาเรามีมโนภาพดีเราก็เรียกว่า ฝันดี เวลาเรามีมโนภาพไม่ดีเราก็เรียกว่า ฝันร้าย เวลาที่เรามีมโนภาพอยู่นั้นเราคิดว่าเรากำลังอยู่ในเหตุการณ์จริง เหมือนกับตอนที่เราอยู่กันตอนนี้ เพราะมโนภาพที่เราเห็นในใจนี้เหมือนกับเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ในขณะนี้เลย เหมือนกับว่าเราได้มาฟังเทศน์ฟังธรรมกับเพื่อนฝูงกับคนนั้นกับคนนี้ มันเป็นภาพที่เราสร้างขึ้นมาในใจ อาศัยการกระทำของเราในขณะที่เราตื่น เวลาเราตื่นเราก็จะไปทำกิจกรรมต่างๆ กัน เช่น วันนี้เรามาทำบุญกัน เราทำบุญแล้วใจก็จะบันทึกภาพของการทำบุญเหล่านี้ไว้ในใจของเรา ถ้าเราไปทำบาปมันก็จะบันทึกภาพของการทำบาปนี้ไว้ในใจของเรา แล้วพอเวลาเรานอนหลับมันก็จะสร้างมโนภาพเหล่านี้กลับขึ้นมาใหม่

ถ้าเราทำบุญมันก็จะสร้างมโนภาพที่ดีที่ให้ความสุขกับเรา ถ้าเราไปทำบาปมันก็จะสร้างมโนภาพอันไม่ดีให้

กับเรา นี่แหละคือผู้ที่กำลังรับผลบุญผลบาปอยู่ ตั้งแต่ยังไม่ตายนี้เราก็เริ่มรับผลบุญผลบาปกันแล้ว ดูตอนที่เรานอนหลับเวลาที่เราฝันไม่ดีนี่แสดงว่าเรากำลังรับผลบาปที่เรากำลังทำกันอยู่ ถ้าเราฝันดีนี่แสดงว่าเรากำลังรับผลของบุญแล้วก็จะรับอย่างนี้ไปเรื่อยๆ จนเวลาร่างกายตายไปนี้มันก็จะรับผลบุญผลบาปต่อไป จนกว่ามันจะไปได้ร่างกายอันใหม่แล้วก็มาเกิดใหม่เป็นทารกใหม่ มาเป็นฝาแฝดกับร่างกายใหม่ **นี่คือเรื่องของจิตใจของพวกเราทุกคน ที่เวียนว่ายตายเกิดกันคือจิตใจไม่ใช่ร่างกาย เราจึงต้องมีผู้รู้มาสั่งมาสอนพวกเราผู้ที่รู้เรื่องราวเหล่านี้ก็คือ พระพุทธเจ้าและพระอริยสงฆ์สาวกทั้งหลาย ท่านรู้ว่าการกระทำอะไรต่างๆ ของเรานี้เป็นตัวที่จะทำให้เรามีสุขมีทุกข์กัน แล้วท่านก็รู้ว่าพวกเราทุกคนไม่ต้องการความทุกข์กัน ทุกคนต้องการความสุขกัน** ทุกวันนี้เราหาอะไรกัน ตั้งแต่ตื่นมาจนนอนหลับนี้ เราหาความสุขกัน **เพียงแต่ว่าเราไม่รู้ความสุขของเรานั้น อยู่ที่ตรงไหนเกิดจากอะไรนั่นเอง ความสุขที่เราหากันมันมักจะกลายเป็นความทุกข์กันเสียเป็นส่วนใหญ่ เพราะเราไปหาสิ่งที่มันไม่แน่นอนมันไม่ถาวร** ได้อะไรมาแล้วเดี๋ยวก็สูญเสียมันไป พอเวลาได้มาก็ดีใจ พอเสียไปก็ร้องห่มร้องไห้ เพราะเราไม่ฉลาดเราไม่รู้ว่าความสุขที่ไม่สูญเสียไม่หายไปนี้เป็นอย่างไรนั่นเอง

เราจึงต้องมาอาศัยผู้รู้ คือพระพุทธเจ้าและพระอริยสงฆ์ทั้งหลาย ให้มาสั่งมาสอนให้พวกเรารู้จักวิธีสร้างความสุขที่แท้จริงที่ถาวร และการที่เราปฏิบัติตามคำสั่งคำสอนของพระพุทธเจ้าก็ดี หรือของพระอริยสงฆ์สาวกก็ดี นี่แหละเรียกว่าเป็นการบูชาพระคุณของผู้ที่มีพระคุณกับเรา พระพุทธเจ้านั้นท่านไม่ได้ต้องการอะไรจากพวกเรา ท่านต้องการให้พวกเรามีความสุขกัน ท่านต้องการให้พวกเราหลุดพ้นจากความทุกข์ต่างๆ การที่เราจะมีความสุขได้ หลุดพ้นจากความทุกข์ต่างๆ ได้ เราต้องเชื่อฟังคำสั่งคำสอนของพระพุทธเจ้า แล้วน้อมนำเอาไปปฏิบัติ ต้องปฏิบัติบูชานี่เอง การปฏิบัติบูชาก็ปฏิบัติตามคำสั่งคำสอนของพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าตรัสว่า **ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ผู้นั้นคือผู้บูชาเราตถาคต** พระพุทธเจ้าทรงมีชื่อของตัวเองว่า ตถาคต เวลาพระองค์ทรงตรัสถึงตัวพระองค์ท่าน พระองค์จะเรียกว่าเราตถาคต ผู้ใดที่ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรมเหมาะสมกับธรรม คือปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ คือผู้บูชาเราตถาคต เพราะว่าถ้าเราปฏิบัติดีปฏิบัติชอบแล้ว เราก็จะได้ความสุข เราก็จะกำจัดความทุกข์ต่างๆ ที่เรามีอยู่กันนี้ให้หมดสิ้นไปได้ นี่แหละคือหัวใจของการบูชา บูชาด้วยการปฏิบัติบูชาเพื่อให้เราได้

หลุดพ้นจากความทุกข์ต่างๆ ได้พบกับความสุขที่ไม่มีวันสิ้นสุด ไม่มีวันหมด **ความสุขที่พระพุทธเจ้าและพระอริยสงฆ์สาวกที่ท่านได้กันนี้ ไม่มีวันหมด ยังมีอยู่ถึงขณะนี้ ใจของพระพุทธเจ้าตอนนี้ก็ยังอยู่ อยู่ในสภาพของดวงวิญญาณที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความสุข ดวงวิญญาณของพระพุทธเจ้านี้เราเรียกว่า นิพพาน ดวงวิญญาณของพระอริยสงฆ์สาวกนี้เราเรียกว่า นิพพาน** เป็นดวงวิญญาณที่มีแต่ความสุขไม่มีความทุกข์ เพราะไม่มีความอยากความโลภความโกรธความหลง เป็นดวงวิญญาณที่ไม่ต้องมาเวียนว่ายตายเกิดเหมือนพวกดวงวิญญาณของพวกเรา ถ้าพวกเรายังไม่ได้ปฏิบัติบูชา ยังไม่ได้บรรลุถึงพระนิพพาน พวกเราก็ยังจะต้องเวียนว่ายตายเกิดกันต่อไป

นี่แหละคือการบูชาของพุทธศาสนา ท่านเน้นการบูชาด้วยการปฏิบัติ อามิสบูชา นี้ก็เป็นการแสดงความเคารพนับถือยกย่อง แต่ยังไม่ได้เป็นการบูชาที่จะได้ผลประโยชน์กับผู้บูชา พระพุทธเจ้าทรงต้องการให้เราได้รับผลประโยชน์จากการบูชาของเรา เราก็ต้องบูชาด้วยการปฏิบัติบูชา คือปฏิบัติตามคำสั่งคำสอนของพระพุทธเจ้านั้นเอง **พระพุทธเจ้าทรงสอนให้**

พวกเราปฏิบัติอะไรกันบ้าง ท่านก็ทรงสอนให้พวกเราปฏิบัติทาน ปฏิบัติศีล ปฏิบัติภาวนานี้เอง ทาน ศีล ภาวนา คือทางสู่พระนิพพานนั่นเอง ทางสู่การหลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด ทางสู่การหลุดพ้นจากความทุกข์ทั้งปวง จะไปถึงพระนิพพานได้ จะหลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิดได้ ต้องเดินทางบนทางสายนี้ คือทางของทาน ของศีลและของการภาวนา ถ้าไม่เดินบนทางนี้ก็จะไปไม่ถึง เหมือนญาติโยมจะมาที่นี่ได้ต้องเดินทางขึ้นเขามา มาเส้นเดียวไม่มีเส้นอื่น ถ้าไปเส้นอื่นก็จะมาไม่ถึงที่นี่ มีญาติโยมหลายคนบอกว่ามาที่นี่หลงทางเรื่อย มาไม่ถึงที่นี่เพราะไม่รู้ทาง เลี้ยวผิด แทนที่จะมาเส้นทางที่จะพาให้ขึ้นเขา ไปเลี้ยวไปอีกเส้นทางหนึ่ง ก็เลยมาไม่ถึงที่นี่เสียที ฉันใด พระนิพพานก็อย่างนั้น พระนิพพานก็เป็นเหมือนจุดหมายปลายทางของจิตใจของพวกเรา ถ้าพวกเราอยากให้จิตใจของพวกเราพ้นทุกข์ มีความสุขตลอดเวลา ไม่ต้องมาเวียนว่ายตายเกิด เราต้องไปบนทางของทาน ของศีล ของภาวนา

ดังนั้น เราต้องมาศึกษาก่อน ให้รู้ว่าทานเป็นอย่างไร ศีลเป็นอย่างไร ภาวนาเป็นอย่างไร ถ้าเราไม่ศึกษาเราก็จะทำ

ไม่ถูกนั่นเอง เหมือนถ้าเราอยากจะทำกับข้าวทำแกงอะไรสักอย่างหนึ่ง เราไม่เคยทำมาก่อน ถ้าเราไปทำเองมันก็ทำไม่ได้ ไม่รู้ว่าต้องใส่อะไรบ้าง อะไรก่อนอะไรหลัง ต้องไปถามแม่ครัว แม่ค้าที่เขาขายแกง ไปขอสมัครเป็นลูกจ้างเขาก่อน ไปช่วยทำแกงก็จะเห็นวิธีที่เขาทำแกงว่าเขาต้องไปซื้ออะไรมาบ้าง ซื้อกะทิซื้อเนื้อซื้ออะไรต่างๆ แล้วเวลาจะทำก็มีขั้นมีตอน ไม่ใช่จะอยู่ๆ จะเอารวมไปทีเดียวให้เป็นแกงขึ้นมา อันนี้ก็เหมือนกัน ก่อนที่เราจะมาปฏิบัติบูชาได้ ก่อนที่เราจะทำทานรักษาศีล ภาวนาได้ เราก็ต้องเรียนก่อน เรียนให้รู้วิธีทำทานที่ถูกต้องนั้นทำอย่างไร รักษาศีลที่ถูกต้องนั้นรักษาอย่างไร ภาวนาที่ถูกต้องนั้นภาวนาอย่างไร เพราะการทำทานนี้ รักษาศีลนี้ และการภาวนานี้ มีวิธีที่ถูกกับวิธีที่ไม่ถูก ถ้าทำแบบวิธีที่ไม่ถูกก็จะไม่สำเร็จผล ต้องทำวิธีที่ถูกถึงจะสำเร็จ ถึงจะได้ผลที่เราต้องการคือพระนิพพาน **การทำทานรักษาศีลการภาวนาที่พระพุทธเจ้าทรงสอนให้พวกเราทำกันนี้มีเป้าหมายอยู่ที่การกำจัดความโลภความโกรธความหลง กำจัดความอยากต่างๆ** นี้คือเป้าหมาย เช่น ทำไมให้เราทำทานกัน ทำทานกันอย่างวันนี้ ญาติโยมเอาข้าวของซื้อของเอาเงินทองมาซื้อของต่างๆ เหล่านี้ พระพุทธเจ้าทรงต้องการ

ให้เราเอาเงินที่เราจะเอาไปใช้กับความอยากต่างๆ นี้มาทำบุญแทน เพราะว่าเราต้องการกำจัดความอยาก เพราะความอยากไม่มีแล้วใจเราจะมีความสุข ถ้ามีความอยากแล้วใจเราจะไม่สุข พออยากแล้วใจมันจะหงุดหงิดรำคาญกระวนกระวายกระสับกระส่าย พอไม่มีความอยากแล้วใจจะเย็นจะสบาย

ดังนั้นการทำบุญทำทานนี้ ก็เพื่อกำจัดความอยากที่เราจะเอาเงินเป็นเครื่องสนับสนุนนั่นเอง เช่นเราอยากจะไปซื้อกระเป๋าใบใหม่ เรามีกระเป๋าตั้งหลายใบแล้ว จำเป็นต้องซื้อไหม ไม่จำเป็นหรอก แต่มันอยาก เห็นเขาโฆษณาเห็นภาพแล้วมันสวยมันชอบ มันอยากได้ขึ้นมาอย่างนี้ พระพุทธเจ้าทรงบอกว่า นั่นแหละ เอาเงินที่จะไปซื้อกระเป๋านั่นแหละไปซื้อของทำบุญดีกว่า แล้วทำบุญนี้ทำกับใครก็ได้ ไม่จำเป็นจะต้องมาทำกับวัดอย่างเดียว เพียงแต่ว่าชาวพุทธเรานี้ให้ความสำคัญกับวัดเป็นอันดับแรก เพราะเราต้องสนับสนุนวัดก่อน เพราะวัดเป็นที่พึ่งของเรา แต่ถ้าวัดมีความพอเพียงแล้วเราจะไปทำที่อื่นก็ได้ ไปช่วยเหลือสถานที่ๆ เราอยากจะช่วยเหลือก็ได้ เช่น โรงพยาบาล โรงเรียน หรือกองการ

สาธารณกุศลต่างๆ สภากาชาดไทยอะไรก็ได้ ทำให้เกิดประโยชน์กับส่วนรวม การทำแบบนี้เราจะได้ความสุขมากกว่าการไปซื้อกระเป๋า ๑ ใบ เช่น กระเป๋าใบละ ๕,๐๐๐ นี่เอาไปทำบุญ ไปเลี้ยงเด็กกำพร้านี่เลี้ยงได้ตั้งหลายคน มื้อหนึ่งนี้เลี้ยงอาหารกลางวัน เด็ก ๑๐๐ คนนี่ ๕,๐๐๐ บาทก็เลี้ยงได้แล้ว ถ้าซื้อกระเป๋ามาใบเดียวก็ไม่มีใครได้กินอะไรเลย กระเป๋าใบเดียวเราก็ดีใจเดี๋ยวเดียวเท่านั้น ดีใจตอนที่ได้มาใหม่ๆ พอเสร็จแล้วพอกลับไปในบ้านแล้วมันก็ไม่มีความหมายแล้ว เดี๋ยวไปเห็นกระเป๋าใบใหม่ออกมาอีกอยากขึ้นมาอีกแล้ว กระเป๋าใบเก่าไม่มีความหมายอีกต่อไป

นี่มันจะหลอกเราอยู่เรื่อยถ้าเราทำตามความอยาก บางคนมีรองเท้าเป็น ๑,๐๐๐ คู่ เคยได้ยินข่าวไหม เมียประธานาธิบดีของฟิลิปปินส์นี่ สมัยที่มีอำนาจนี่ มีเงินเยอะชอบรองเท้า ชอบซื้อรองเท้า เห็นรองเท้าที่ไหนแล้วอดซื้อไม่ได้ ซื้อแล้วก็ไม่ได้เอามาใส่หรอก ซื้อมาแล้วก็มานั่งดูเฉยๆ แล้วก็มาเก็บไว้ **อันนี้ความอยากมันเป็นอย่างนี้ มันจะหลอกให้เราคิดว่าเวลาที่เราได้ของที่เราอยากได้แล้ว เราจะมีความสุข แต่มันไม่บอกว่าเป็นความสุขเดี๋ยวเดียวนะ** พอได้มาแล้วมันหมดนะ ถ้าอยากจะได้ความสุขแบบนี้อีกก็ต้องไป

ซื้อคู่ใหม่มาอีก มันก็จะหลอกให้เรานี้ไปวุ่นวายกับการหาเงิน หาทองมาใช้กับความอยากต่างๆ เราก็เลยจะไม่มีเวลาไป ทำบุญ ไม่มีเวลาที่จะไปปฏิบัติรักษาศีลไปภาวนาได้นั่นเอง **ดังนั้นขั้นแรกนี้พระพุทธเจ้าทรงต้องการให้เราหยุดใช้เงิน ตามความอยาก ให้ใช้เงินตามความจำเป็น เรามีความ จำเป็นต้องใช้ คือปัจจัย ๔** นี่ใช้ไป อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย จำเป็นจะต้องมี **แต่ก็ให้มีพอเพียง ก็พอ** ไม่ต้องให้มีมากเกินไปหรือหรูหราเกินไป อย่างในหลวง ร. ๙ ท่านก็ทรงสอน เศรษฐกิจพอเพียง นั่นแหละคือการกำจัด ตัณหาความอยากของในหลวง ท่านบอกว่าให้มี เศรษฐกิจ พอเพียง พออยู่ได้ก็พอเพราะว่าถ้ามีมากกว่านั้นมันก็อยู่ได้ เหมือนกัน มันก็ไม่แตกต่างกัน มันไม่ได้มีความสุขมากขึ้นไป เสียเงินไปเปล่าๆ เสียเงินซื้อของแพงๆ มาใช้ กับซื้อของที่ ไม่แพงมาใช้ มันก็ได้ผลอันเดียวกัน แล้วดูเสื้อผ้าซิ เสื้อผ้า ตัวละ ๑๐๐ กับตัวละ ๑,๐๐๐ นี่ มันต่างกันตรงไหน มันก็ เป็นเสื้อผ้าเท่านั้นเอง มันก็ปกปิดหุ้มห่อร่างกายได้เหมือนกัน ทำไมต้องไปเสียเงินตั้งเยอะแยะซื้อของที่มันไม่จำเป็น เราไป ติดชื่อมันบ้าง เขาติดป้ายว่าชื่อนั่นชื่อนี่ก็เลยกลายเป็นของที่ เราอยากได้กันขึ้นมา อันนี้ก็ซื้อตามความอยากแล้ว

ฉะนั้น บางทีใช้เงินกับสิ่งที่จำเป็นก็ต้องระมัดระวัง อย่าให้ไปถูกความอยากมันดึงไป เราต้องใช้แบบเหตุผล ใช้ตามความจำเป็น เสื้อผ้าก็มีไว้หุ้มห่อร่างกายปกปิดร่างกาย จะชุดละพันชุดละหมื่นมันก็เหมือนกัน มันทำหน้าที่ได้เหมือนกัน เรื่องอะไรจะต้องไปเสียเงินให้มากมาย เพราะเงินทองมันเป็นของหายาก ถ้าใช้มากมันก็ต้องหามาก มันก็จะเหนื่อยมาก แล้วมันจะไม่มีเวลาไปทำอะไรอย่างอื่นนั่นเอง จะไม่มีเวลาไปวัดกัน ไม่มีเวลาไปฟังเทศน์ฟังธรรมกัน ไม่มีเวลาไปรักษาศีลไปภาวนากันนั่นเอง ดังนั้น ขั้นที่หนึ่ง พระพุทธเจ้าเลยต้องสอนให้พวกเรากำจัดวงจรอันนี้ วงจรการใช้เงินตามความอยาก เพราะว่าถ้าใช้เงินตามความอยาก แล้วเงินมันจะหมดเร็ว หมดเร็วมันก็ต้องไปหาใหม่ มันก็ต้องเสียเวลากับการหาเงินหาทอง พอได้เงินได้ทองมาก็เอามาใช้ตามความอยาก มันก็จะทำให้ไม่มีเวลาที่จะมาวัด มาเรียนรู้วิธีที่เราควรปฏิบัติกันว่าปฏิบัติกันอย่างไรนั่นเอง แต่ถ้าเราใช้เงินตามความจำเป็น ความอยากต่างๆ เราจะไม่ใช้มัน เช่น อยากได้กระเป๋าใบใหม่ ก็ดูซิตอนนี้กระเป๋าใบเก่าเรายังใช้ได้อยู่หรือเปล่า ถ้าใช้ได้ไม่มีอะไรเสียหายก็อย่าเอาเงินนี้ไปใช้เลย ถ้าอยากจะใช้ก็เอาไปทำบุญ ถ้าไม่อยากจะใช้ก็เก็บไว้ใช้กับ

สิ่งจำเป็นก็ได้ สิ่งจำเป็น เราก็จะมีเงินเหลือเฟือ เราก็อาจจะไม่ต้องทำงานมากก็ได้ เพราะเมื่อเราไม่ได้ใช้มากเงินทองมันก็จะเหลือมาก เมื่อมีเหลือมากเราก็ไม่ต้องไปหามาก เราก็จะเริ่มมีเวลาว่างมาทำบุญกันมาวัดกัน มารับฟังธรรมะอันประเสริฐของพระพุทธเจ้า **ไม่มีอะไรในโลกนี้ที่มีคุณค่าวิเศษเท่ากับคำสั่งคำสอนของพระพุทธเจ้า เพราะไม่มีอะไรในโลกนี้จะกำจัดความทุกข์ต่างๆ ที่เรามีอยู่กันนี้ให้หมดไปได้ ไม่มีอะไรจะให้ความสุขแบบไม่มีความเสื่อมไม่มีวันหมดได้ มีคำสั่งคำสอนของพระพุทธเจ้าเท่านั้นที่จะทำได้**

ดังนั้น เราจึงควรที่จะหาเวลาเข้าหาพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าให้ได้ เราจะมีเวลาได้ก็ต่อเมื่อเราเลิกใช้เงินตามความอยากต่างๆ เมื่อเราไม่ใช้เงินตามความอยากเราก็ไม่ต้องหาเงินมาก เพราะจะมีเงินเหลือใช้นั่นเอง ถ้าเราใช้ตามความจำเป็น เราก็จะได้มีเวลาว่างไม่ต้องทำงานมาก เราก็จะได้มีเวลามาวัดได้ พอมาวัดเราก็จะได้ยินได้ฟังเรื่องการทำทาน เรื่องการรักษาศีล เรื่องการภาวนา เราก็จะอยากจะรักษาศีลขึ้นมา พอเราทำทานได้เราก็อยากจะรักษาศีลขึ้นมา การรักษาศีลก็จะง่ายสำหรับผู้ที่ทำทานได้ เพราะอะไร ผู้ที่

ทำทานแล้วนี้จะไม่มีความอยากได้เงินได้ทองมากนั่นเอง ก็ไม่ต้องหาเงินแบบทำบาปกัน คนที่อยากใช้เงินตามความอยากนี้มักจะต้องทำบาป เพราะว่าเงินทองที่หามาได้จากเงินเดือนหรือจากความสุจริตนี้มันไม่พอใช้ จึงมักจะมีข่าวเรื่องคอรัปชั่นกันอยู่เรื่อย ที่คอรัปชั่นกันก็เพราะว่าเงินเดือนไม่พอใช้ ความอยากมันมีมากกว่าเงินเดือนก็เลยต้องไปหามาเสริมด้วยการทำคอรัปชั่นต่างๆ ฉ้อโกงบ้างหลอกลวงบ้างก็จะทำให้รักษาศีลไม่ได้ ปฏิบัติธรรมตามคำสอนของพระพุทธเจ้าไม่ได้ แต่ถ้าเราทำทานอยู่เรื่อยๆ เราจะไม่ค่อยอยากจะได้อะไรมาก เราก็จะไม่ต้องดิ้นรนหาเงินหาทองมาก เราก็ไม่จำเป็นที่จะต้องทำบาป ใช้เงินตามที่เราหามาได้ เราก็จะรักษาศีลกันได้

นี่คืออุบายวิธีของพระพุทธเจ้า ที่ท่านทรงรู้วิธีที่จะทำให้เรานี้ สามารถสร้างประโยชน์สร้างความสุขให้แก่จิตใจของพวกเรา กำจัดความทุกข์ต่างๆ ที่มีอยู่ในใจของพวกเราให้หมดสิ้นไปได้ เพราะพระพุทธเจ้าทรงรู้ว่าอะไรเป็นตัวที่สร้างความทุกข์ให้กับพวกเรา อะไรเป็นตัวที่ทำให้เรามีความสุขกัน ตัวที่ทำให้เรามีความทุกข์ก็คือกิเลสตัณหานี่เอง คือความโลภ

ความโกรธความหลงความอยากต่างๆ อะไรที่ทำให้ใจเรามีความสุขกัน ก็คือความไม่โลภความไม่อยากนี่เอง เวลาไม่โลภไม่อยากนี้ใจเราสบายอยู่เฉยๆ ได้ ตอนนี้เราไม่ได้อยากเป็น ส.ส. เราไม่ต้องไปหาเสียงกัน ถ้าตอนนี้อยากเป็น ส.ส. รับรองได้ว่าไม่มีเวลามาฟังเทศน์ฟังธรรมกันตอนนี้ ตอนนี้จะต้องไปหาเสียงหาอะไรกัน แต่พอเราไม่โลภไม่อยากเป็น ส.ส. ไม่อยากได้ตำแหน่งอะไร เราก็สบาย จะทำอะไรของเราก็ทำได้อย่างสบาย นี่คือทำไมเราจึงควรทำทานกัน ทำทานเพื่อกำจัดความโลภความอยากในของที่ไม่จำเป็น ในสิ่งที่ไม่จำเป็นจะต้องมี แล้วจะทำให้เรานี้ไม่มีความอยากมาก เมื่อไม่มีความอยากมาก ก็ไม่ต้องหาเงินมากเพราะไม่ต้องใช้เงินมากนั่นเอง แล้วเราก็จะได้มีเวลาเข้าวัดกัน มีเวลามาฟังเทศน์ฟังธรรมกัน มีเวลามารักษาศีลกันได้ พอเราทำทานได้เราก็จะเริ่มรักษาศีลกันได้ ศีลก็มีหลายระดับนะ มีตั้งแต่ศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ ทำไมต้องมีเยอะ เพราะว่าศีลมันก็เป็นเหมือนน้ำมัน น้ำมันก็มีหลายชนิด น้ำมัน ๙๑ น้ำมัน ๙๕ มันมีความแรงมันต่างกันที่ความแรงของน้ำมัน รถที่ต้องการพลังเยอะเขามักจะใช้น้ำมัน ๙๕ รถที่ไม่ต้องใช้พลังมากเขาใช้ ๙๑ ประหยัด

อันนี้ก็เหมือนกัน **ศีลก็เป็นเครื่องสนับสนุนในการเอาไปฆ่ากิเลสนั่นเอง** ถ้าเราถือศีล๕ ก็ฆ่าได้ไม่มากเท่ากับถือศีล ๘ ถ้าถือศีล ๘ ก็จะฆ่ากิเลสได้มากกว่าศีล ๕ ถ้าถือศีล ๑๐ ก็ได้มากกว่าศีล ๘ ถ้าถือศีล ๒๒๗ ก็จะฆ่าได้มากกว่า ถึง**มีศีลระดับต่างๆ กัน แล้วแต่ความต้องการของผู้ปฏิบัติว่าต้องการจะกำจัดกิเลสมากน้อยเพียงไร ผู้ที่ปฏิบัติแล้วจะเริ่มเห็นโทษของกิเลส เห็นโทษของตัณหาความอยากก็อยากที่จะกำจัดมัน ก็จะเริ่มเพิ่มศีลขึ้นไปเรื่อยๆ** ตอนต้นก็รักษาศีล ๕ รักษาศีล ๕ กิเลสก็ตายไปบางส่วน รู้สึกทำให้ใจเราสบายขึ้น คนที่มีศีลกับคนที่ไม่มีศีลนี้ใครจะสบายใจกว่ากัน คนที่คอยโกหกสามีภรรยาอยู่เรื่อยๆ กับคนที่ไม่โกหกนี้ใครจะสบายใจกว่ากัน เวลาคุยกับสามีภรรยานี้ต้องระวังว่าพูดเรื่องอะไรไปหรือเปล่า พูดผิดพูดถูกเดี๋ยวเขาจับได้ไม่สบายหรอก ถ้าทำบาปแล้วใจจะไม่สบาย ไปลักทรัพย์ของคนนั้นคนนี้จะไม่สบายใจ ไปโกหกหลอกลวงเขาแล้วจะทำให้เราไม่สบายใจ นี่คือผลที่จะเกิดขึ้น ถ้าเราปฏิบัติแล้วเราจะเริ่มเห็นความสบายใจ ความสุขใจจะมีเพิ่มมากขึ้น ความทุกข์ใจความกังวลใจความหวาดกลัวอะไรต่างๆ นี้จะน้อยลงไปเรื่อยๆ ก็จะเห็นคุณค่าของการรักษาศีล ก็อยากจะเพิ่ม ตอนต้น

ก็ถือศีล ๕ พอถือศีล ๕ ได้นี้อยากจะลองศีล ๘ เห็นคนเขาถือศีล ๘ เห็นเขานุ่งขาวห่มขาว เขามีความสุขอย่างไร ก็ลองไปถือดู ก็จะเห็นว่าการที่เราถือศีล ๘ ได้ เรากำจัดความอยากได้อีกหลายตัว ความอยากกินอาหารแบบไม่มีเวล่ำเวลาเราก็กำจัดได้ แก้ปัญหาเรื่องน้ำหนักเกินได้ มีปัญหาเกี่ยวกับน้ำหนักเกินนี่ ไม่ต้องไปเข้าฟิตเนสหรอก มาถือศีล ๘ ดีกว่า ศีล ๘ รับรองได้ว่าน้ำหนักลด คนที่มาอยู่วัดนี้ ๓ เดือน น้ำหนักลดเป็น ๑๐ กิโลเลย ไม่ต้องไปเสียเงิน สมัครสมาชิก ไปวิ่งออกกำลังกายให้เหนื่อย วิ่งมันเหนื่อยแล้วมันก็หิวอีก หิวมันก็กินอีก มาถือศีล ๘ ดีกว่า เวลาหิวมานั่งสมาธิกัน มาทำใจให้สงบ พอใจสงบแล้วมันจะหายหิว มันจะไม่หิว ความหิวส่วนใหญ่มันไม่ได้หิวที่ร่างกาย มันหิวที่ใจ ใจไปคิดถึงอาหารปั๊บนี่ มันหิวแล้ว ขนาดกินไปเสร็จใหม่ๆ ลองไปคิดถึงขนมคิดถึงอาหารดู อยากจะกินขึ้นมาทันที ความหิวส่วนใหญ่จึงไม่ได้หิวที่ร่างกาย หิวที่ใจ เพราะเราไม่ควบคุมใจกัน เราไม่ใช้ศีลคอยควบคุม ศีล ๘ นี้จะคอยควบคุมความคิดที่จะไปกินอาหารแบบพร่ำเพรื่อ ให้กินได้ไม่เกินเที่ยงวันเป็นต้น ใครมาถือศีล ๘ แล้วหลังจากเที่ยงวันห้ามกิน จะคิดอย่างไรก็ไม่ได้กินมันก็หยุดคิดเอง เพราะรู้ว่าเราถือศีล ๘

ศีลมันจะช่วยให้เรากำจัดความอยากให้น้อยลงไป พอความอยากน้อยลงไปมันก็มีความสุขมากขึ้น อยู่เฉยๆ ก็มีความสุข ไม่ต้องดิ้นหาขนมมากิน ไม่ต้องไปดิ้นหาอาหารมากินอยู่เรื่อยๆ เพราะหมดเวลากินแล้ว จะกินก็ต้องรอวันพรุ่งนี้ถึงจะได้กิน แล้วก็กำจัดความอยากไปเที่ยวที่โน่นที่นี่ ความอยากที่จะแต่งเนื้อแต่งตัวด้วยชุดนั้นชุดนี้ เห็นไหม เวลาจะเที่ยวก็ต้องมีชุดเที่ยวชุดอะไร ก็ต้องคอยเปลี่ยนอยู่เรื่อยๆ คอยหาซื้อมาใหม่อยู่เรื่อยๆ เพราะชุดเก่าใส่แล้วมันไม่สวยเหมือนชุดใหม่แล้ว มันก็มีความวิตกกังวลกับเรื่องการหาเสื้อผ้า เรื่องการเสริมสวยความงาม ต้องเลือกหาสถานที่เที่ยวอีก จะไปเที่ยวที่ไหนดี อะไรร้อยแปดพันประการ พอถือศีล ๘ ได้ กำจัดพวกนี้ได้หมดเลย ไม่ต้องไปเที่ยวที่ไหนแล้ว อยู่บ้านอยู่วัดดีกว่า มาเที่ยวในใจดีกว่า มาทำใจให้สงบมาภาวนา คนที่ถือศีล ๘ ได้ก็จะมีเวลามาภาวนาได้ ถ้าถือศีล ๕ นี้ยังไปเที่ยวได้ ยังไปกินเลี้ยงได้ ยังไปทำอะไรได้ มันก็จะไม่มีเวลามาหัดภาวนากัน ดังนั้นคนที่อยากจะก้าวขึ้นสู่ธรรมขั้นสูงต่อไปก็ต้องเพิ่มจากศีล ๕ ไปสู่ศีล ๘ หรือศีล ๑๐ หรือศีล ๒๒๗ เพราะยิ่งรักษาศีลมากยิ่งจะมีเวลาว่างมาก เพราะศีลนี้คอยห้ามกิจกรรมต่างๆ ที่เราไม่ควรทำกัน

หรือทำแล้วไม่เกิดประโยชน์ ก็อย่าไปทำให้เสียเวลา เช่น นั่งดูทีวีดูละคร ร้องรำทำเพลงอะไรกัน มันไม่มีคุณประโยชน์เกี่ยวกับจิตใจของเรามากนัก ไม่กำจัดความทุกข์ต่างๆ ที่มีอยู่ ไม่ได้สร้างความสุขให้ดีมากกว่าเก่าได้ สู้เอาเวลามาหัดภาวนาดีกว่า เราก็จะสามารถเข้าสู่ธรรมระดับขั้นที่ ๓ ได้ คนที่จะมาภาวนาได้นี้ต้องถือศีล ๘ ขึ้นไป ศีล ๕ ก็ภาวนาได้ แต่จะภาวนาได้น้อยกว่า เวลามันจะน้อยกว่า เวลาจะถูกดึงไปทำอย่างอื่นหมด ไปกินข้าวเย็นบ้างไปดูหนังฟังเพลงบ้าง ไปร่วมหลับนอนกับแฟนบ้าง มันก็จะไม่มีเวลามาฝึกสมาธิมาภาวนากัน ถ้าถือศีล ๘ แล้วมันไม่มีกิจกรรมอะไรจะดึงเราไป หลังจากเที่ยงวันนี้เราก็ภาวนาได้เลย ภาวนาไปถึงเวลาเรานอน

ภาวนาคืออะไร ก็คือการฝึกสมาธิและการฝึกปัญญานี่เอง แบ่งเป็น ๒ ขั้น ขั้นสมาธิเราเรียกว่า สมถภาวนา ทำใจให้สงบ ขั้นที่ ๒ เราเรียกว่า วิปัสสนาภาวนา สอนใจให้ฉลาด สอนใจให้เห็นความจริงเพื่อจะได้กำจัดความอยากต่างๆ ให้หมดไป ความอยากมันเกิดจากความหลง การที่เราไม่เห็นความจริง เราไม่เห็นว่าสิ่งที่เราอยากได้นี้มันไม่ได้เป็นความสุข

ที่แท้จริง มันเป็นความสุขปลอม เป็นความสุขเดี๋ยวเดียว แล้วมันจะกลายเป็นความทุกข์ต่อไป เพราะมันจะต้องมีการสิ้นสุดลง มีการพลัดพรากจากกัน นี่คือปัญญา แต่ก่อนที่เราเข้าสู่ขั้นปัญญาได้เราต้องผ่านขั้นสมถะก่อน ขั้นสมาธิก่อน เพราะถ้าใจไม่สงบใจมันจะไม่ยอมคิดทางปัญญานั่นเอง ใจมันจะคิดไปในทางกิเลสตัณหาอยู่เรื่อยๆ เพราะมันเคยถูกฝึกให้คิดไปในทางกิเลสตัณหาอยู่ตลอดเวลา เราเลยต้องมาหยุดความคิดที่จะคิดไปในทางกิเลสตัณหาก่อน ด้วยการทำสมาธิ ทำสมาธิก็หยุดความคิดนี่เอง วิธีหยุดก็ใช้สติ สติที่เราไม่มีเราก็ต้องสร้างขึ้นมาด้วยการระลึกถึงพุทโธ พุทโธ ท่องพุทโธ พุทโธ ไป เราก็จะไม่คิดถึงคนนั้นคนนี้สิ่งนั้นสิ่งนี้ที่นั่นที่นี่ ถ้าเราอยู่กับพุทโธไปได้เรื่อยๆ เดี๋ยวใจมันก็จะลืมทุกเรื่องไป ใจมันก็จะสงบเย็นสบาย เกิดความสุขขึ้นมาจากการเจริญสติ คือพุทโธ พุทโธ นี้ พอใจสงบแล้วกิเลสตัณหามันก็หยุดทำงานชั่วคราว ความอยากต่างๆ หายไปหมด ความโลภความโกรธความหลงหายไปหมด ใจก็เบาเย็นสบายมีความสุขก็จะพบกับความสุขอีกรูปแบบหนึ่งที่เราไม่เคยพบมาก่อน เป็นความสุขที่พระพุทธเจ้าทรงบอกว่า เหนือกว่าความสุขทั้งปวง ไม่มีความสุขอันใดในโลกนี้ที่จะเหนือกว่าความสุข

ที่เกิดจากความสงบ **ฉะนั้นให้มาฝึกสมาธิกันเพื่อให้เข้าถึงความสงบนี้ เข้าถึงความสุขอันนี้ เมื่อเรามีความสุขอันนี้แล้วเราก็จะได้ปล่อยวางความสุขอันเก่าได้** ตอนนี้เราหาความสุขจากอะไรกัน เราก็หาความสุขจากสิ่งนั้นสิ่งนี้คนนั้นคนนี้กัน แต่พอเรามาได้ความสุขที่เราได้จากสมาธิแล้ว เราจะเห็นว่ามันเป็นความสุขที่ดีกว่าความสุขที่เราได้จากคนนั้นคนนี้ เพราะเป็นความสุขที่แน่นอน เป็นความสุขที่ไม่มีวันจากเราไป

แต่ความสุขต่างๆ ที่เราได้กันขณะนี้มีกันอยู่ขณะนี้เดี๋ยวไม่ช้าก็เร็วเราก็ต้องจากกัน พอเวลาจากกันก็กลายเป็นความทุกข์กัน ร้องห่มร้องไห้กัน นี่คือปัญญา **หลังจากที่เราได้สมาธิแล้วเราก็สอนใจให้เห็น เปรียบเทียบระหว่างความสุขเก่ากับความสุขใหม่ อันไหนจะดีกว่ากัน เราก็จะเห็นว่าความสุขใหม่นี้ดีกว่า เพราะไม่ต้องพึ่งอะไรไม่ต้องมีอะไร** ไม่ต้องพึ่งคนนั้นคนนี้มาให้ความสุข ไม่ต้องพึ่งกระเป๋ารองเท้า ไม่ต้องพึ่งเงินทองมาให้ความสุข อันนี้ ความสุขของเรานี้ไม่ต้องไปพึ่งอะไร เราสามารถมีได้ตลอดเวลา เพียงแต่ขอให้เรามีสติหยุดความคิดของเราให้ได้เท่านั้นเอง พอเรารู้อย่างนี้แล้วต่อไปเราก็ไม่ต้องการอะไรแล้ว ต้องการความสงบ

เราก็อยากจะไปหาที่สงบเพื่อไปฝึกสติฝึกสมาธิทำใจให้สงบ พอเราสามารถทำใจให้สงบ ต่อไปเราก็จะมีความสุขไปตลอด ไม่ว่าเราจะสูญเสียอะไรไป มันจะไม่ทำให้เราเสียใจ ไม่ทำให้เราทุกข์ เสียครอบครัวเสียเพื่อนเสียบิดามารดา เสียญาติพี่น้อง เสียแฟนเสียภรรยาสามี เสียลูกเสียอะไรไป เราจะไม่รู้สึกเสียใจแต่อย่างใด เพราะเราไม่ได้พึ่งเขาให้ความสุขกับเรานั่นเอง เรามีความสุขอีกแบบหนึ่งที่เราไม่ต้องพึ่ง ไม่ต้องใช้อะไรเป็นที่พึ่ง **นี่แหละคือการปฏิบัติบูชาที่พระพุทธเจ้าต้องการให้พวกเราปฏิบัติกัน** ให้เราได้เข้าถึงความสุขที่แท้จริง ความสุขที่ถาวร ให้เราได้หลุดพ้นจากความทุกข์ทั้งปวง ให้เราไม่ต้องกลับมาเวียนว่ายตายเกิดกันอีกต่อไป จึงขอให้ท่านจงนำเอาการบูชาทั้ง ๒ รูปแบบนี้ไปพินิจพิจารณาเพื่อประโยชน์สุขที่แท้จริงที่จะตามมาต่อไป

คำถาม - คำตอบ

ถาม: ตอนนี้โยมเข้าใจว่าไม่มีเราอยู่ในขันธ์ ๕ รูปนาม แต่ไม่แน่ใจว่ามีเราผู้รู้ อยู่นอกขันธ์ ๕ หรือในโลกทิพย์ หรือที่ไหนหรือไม่

ตอบ: นี่ก็ยังไม่ได้แยกตัวผู้รู้ออกจากขันธ์ ๕ ถ้าแยกได้แล้วก็จะรู้ว่า ตัวผู้รู้นี้ไม่ได้อยู่ในร่างกาย ต้องแยกด้วยสมาธิ แยกด้วยปัญญา อันนี้ปัญญาที่เราใช้อยู่ตอนนี้เป็นปัญญาระดับต้นคือระดับสุตตมยปัญญากับจินตามยปัญญา เป็นเพียงความคิดอยู่ ต้องแยกจริงๆ วิธีแยกจริงๆ ก็ต้องทิ้งร่างกาย อะไรมันจะเกิดขึ้นกับร่างกายก็ทิ้งมันได้ เช่น ต้องไปหาเสือหาผีแล้วเวลาเสือผีมาก็บังคับทิ้งร่างกายให้มันอยู่ของมัน ส่วนใจก็เข้าสมาธิไป แยกกันออกอย่างนี้ ถ้าทำอย่างนี้ได้ก็จะรู้ว่า ร่างกายกับใจนี้เป็นคนละคนกัน ร่างกายอยู่ในโลกธาตุ ส่วนใจนี้อยู่ในโลกทิพย์

ถาม: มีเพื่อนถามมาว่าปฏิบัติธรรมเพื่อนิพพานกัน แล้วรู้ไหมว่านิพพานเป็นอย่างไร แล้วจะรู้ได้อย่างไรว่ามีความรู้สึกนิพพาน

ตอบ: นิพพานก็คือการทำใจให้สะอาดบริสุทธิ์เท่านั้นเอง การกำจัดข้าศึกศัตรูของใจที่สร้างความทุกข์ความวุ่นวายใจ คือกิเลสตัณหานี้ **ผู้สิ้นกิเลสก็คือผู้ที่ไปถึงนิพพาน** คำว่า **นิพพานก็คือใจที่ปราศจากกิเลสตัณหาความโลภความอยากต่างๆ เท่านั้นเอง** คำว่านิพพาน มันไม่ไปอ่านคำแปลกัน ไปนั่งวาดภาพกันว่าเป็นนู่นเป็นนี่ เป็นอะไรกันไปหมด ฉะนั้นนิยามของนิพพานก็คือจิตที่สะอาดบริสุทธิ์ ปราศจากความโลภความโกรธความหลงความอยากต่างๆ นี้เท่านั้นเอง

(ธรรมะบนเขา วันที่ ๒๘ ก.พ. ๒๕๖๒)

ถาม: พระอรหันต์ท่านใช้ความคิดอย่างไร เมื่อท่านไม่เป็นความคิด ความคิดไม่เป็นท่านแล้ว

ตอบ: ไม่ใช่อย่างนั้น **คำว่าความคิดนี้ ก็เป็นความคิดที่มันอยู่คู่มากับใจ พระอรหันต์ พระพุทธเจ้าท่านก็มีความคิด ท่านรู้ทันว่ามันไม่ได้เป็นท่าน แต่ท่านใช้มันได้** เข้าใจไหม **ความคิดนี้ คนที่ไม่ได้เป็นพระอรหันต์นี้หลงคิดว่าเป็นของตน**

เป็นความคิดของเรา แต่พระอรหันต์นี้กลับไปมองเห็นว่า ความคิดเป็นของธรรมชาติ เป็นส่วนหนึ่งของจิตใจของธาตุรู้ ที่ท่านสามารถเอามาใช้ประโยชน์ก็ได้ เอามาใช้ให้เกิดโทษกับตนเองก็ได้กับผู้อื่นก็ได้ แต่พระอรหันต์**ท่านจะรู้จักวิธีใช้ความคิด ที่ให้เป็นประโยชน์กับผู้อื่นและกับตนเอง** จะไม่เอาความคิดมาใช้ให้เกิดโทษกับตนเองหรือกับผู้อื่นเหมือนพวกคนที่มีกิเลส พวกที่มีกิเลสมักจะเอาความคิดนี้มาทำให้เกิดโทษกับตัวเอง เช่น เวลาโกรธนี้ เวลาโกรธใครนี้ตัวเองก็ทุกข์ แล้วก็ไปทำร้ายผู้อื่นให้เขาทุกข์อีก นี่ก็ใช้ความคิด แต่พระอรหันต์นี้จะไม่ใช้ความคิดไปกับความโกรธ จะใช้ความเมตตาแทน ใครทำให้ท่านไม่พอใจ ท่านก็เมตตาให้อภัยเขาไป ไม่ถือโทษโกรธเคือง ท่านก็ใช้ความคิดไปในทางที่ดี **ความคิดมันเป็นธรรมชาติ ไม่มีเป็นของใคร มันมากับใจ**

ใจก็เป็นธรรมชาติอันหนึ่งเรียกว่าธาตุรู้ แต่ธาตุรู้ของปุถุชนนี้ถูกความหลงโมหะอวิชชาครอบงำอยู่ ที่ไปสร้างความรู้สึกนึกคิดว่ามีตัวตนในความคิด ซึ่งความจริงตัวตนไม่มีในความคิด ความคิดก็เป็นความคิดเหมือนกับเสียงลมนี่ เสียงลมพัดนี่ก็ไม่มีตัวตน แต่เราอาจไปแต่งว่าเทวดาเป่าลมมาแล้วหรือว่าอะไรก็ว่าไป เป็นการปรุงแต่งของใจที่ไม่มีความคิด

ไม่มีปัญญา เราชอบปรุงแต่งไปกับเสียงผีมาแล้ว พอได้ยินเสียงก็ผีมาแล้ว เสียงมันก็เสียงแหละ ไปว่ามันเป็นผีได้ยังไง แต่เรามันบ้ากัน โง่กัน คิดไม่เป็น คิดไปตามความหลง ชอบหลอกตัวเอง พระอรหันต์ท่านศึกษาดูจริงๆ ว่า เสียงมันเป็นอะไรกันแน่ เสียงมันก็เป็นเสียง จะเป็นอะไร มันเกิดจากอะไรก็ไปดู บางทีมันก็เป็นกิ่งไม้มาขูดกับหลังคา มันก็มีเสียงขึ้นมา มันเป็นผีที่ไหนกัน ใช่ไหม มันพวกกระต่ายตื่นตูม กระต่ายนอนอยู่ใต้ต้นตาล พอลูกตาลหล่นมาใกล้ๆ กับตัวเอง ตกใจตื่นคิดว่าแผ่นดินไหว ทีนี้ พอคิดว่าเป็นแผ่นดินไหวก็วิ่ง วิ่งแบบเอาจริงเอาจังเลย พอสัตว์อื่นเห็นก็ตกใจถามว่าไปทำอะไรมา บอกแผ่นดินไหว พอตัวอื่นได้ยิน ไม่ทันเห็นก็วิ่งตามเข้าไปแล้ว

นี่พวกนี้เป็นอย่างนี้ จิตใจของปุถุชนจะเป็นอย่างนี้ เป็นจิตใจที่ชอบคิดปรุงแต่งขึ้นมาเอง เหมาไปเองว่าเป็นอย่างนู้นเป็นอย่างนี้ โดยที่ไม่ไปวิเคราะห์ดู ไม่พิจารณาดูว่ามันเป็นอะไรกันแน่ **พระพุทธเจ้าพระอรหันต์นี่ท่านวิเคราะห์ดูความคิด ท่านก็เห็นว่ามันเป็นธรรมชาติที่มากับใจ ใจผู้รู้นี้มีความคิดมีความจำ มีความรู้สึก มีความรับรู้สิ่งต่างๆ ผ่านทางตาหูจมูกลิ้นกาย แต่มันเป็นสิ่งที่มันไม่มีใครเป็นเจ้าของ** มันก็เป็นไปเหมือนกับดินฟ้าอากาศ ไม่มีใครเป็น

เจ้าของ แต่เห็นไหม ศาสนาอื่นตุตะขึ้นมามีพระเจ้าสร้างกันขึ้นมา พระเจ้าสร้างดวงอาทิตย์ดวงจันทร์ สร้างโลกสร้างอะไรขึ้นมา สร้างน้ำสร้างอะไรขึ้นมา แล้วก็เชื่อกัน เห็นไหม เชื่อกันเป็นไม่รู้กี่หมื่นล้านคนแล้ว เชื่อว่ามีพระเจ้าสร้างโลกสร้างอะไรกันขึ้นมากัน ความจริงมันเป็นธรรมชาติ ธรรมชาติมันสร้างของมันมา มันเป็นอย่างนี้มาตั้งแต่ไหนก็ไม่รู้ละ มันไม่มีจุดเริ่มต้นของธรรมชาติ ธรรมชาติมีเกิดมีดับ มีเปลี่ยนแปลงกันไป แต่โลกนี้เกิดแล้วเดี๋ยวก็ดับ ดับแล้วเดี๋ยวมันก็ไปเกิดใหม่ มันก็ไปปรากฏขึ้นมาใหม่

เรื่องของธรรมชาติเป็นอย่างนี้ จักรวาลแต่ละจักรวาลเพราะว่ามีการขยายตัวมีการหดตัว มันจะดูดเข้าหากันจนกระทั่งเป็นเหมือนกับเป็นก้อนๆ หนึ่ง พอมารวมกันอัดกันเข้ามาแล้วเดี๋ยวมันก็ระเบิดออกไปอีก กระจายเป็นดวงดาวดวงเดือน เป็นโลกใหม่อีก มันก็เป็นอย่างนี้มา ดังนั้น คนที่วิเคราะห์ก็จะเห็นว่ามันไม่มีตัวตนในสิ่งต่างๆ แต่ก็รู้ว่า เช่นความคิดนี้เราสามารถที่จะสั่งให้มันคิดได้ สั่งให้มันหยุดได้ถ้าเรารู้จักวิธี ดังนั้น เราสามารถสั่งให้หยุดความคิดได้ถ้าเรามีสติ เราสามารถสั่งให้มันคิดไปอีกเรื่องหนึ่งได้ ถ้ามันคิดในเรื่องนี้ แล้วเราไม่อยากให้มันคิดเราก็สั่งให้มันหยุดคิดได้ **ถ้าเรารู้จักฝึกมัน สอนมัน** แต่ถ้าเราไม่รู้จักฝึกมันก็สอนมัน

ไม่ได้ มันคิดอยู่เรื่องนี้มันก็จะคิดแต่เรื่องนี้ ร้องห่มร้องไห้เป็นตายยังไงมันก็ไม่ยอมไปคิดเรื่องอื่น มันจะคิดอยู่แต่เรื่องนี้จนกว่ามันจะหมดแรงแหละ พอหมดแรงมันก็เลิกคิดไปเอง

ฉะนั้น เรื่องของความคิดถึงแม้ว่ามันจะเป็นธรรมชาติ เราก็ยังสามารถที่จะควบคุมบังคับได้ในระดับหนึ่ง ไม่ใช่ทุกระดับ เหมือนกับดินฟ้าอากาศเราก็สามารถควบคุมมันได้บ้าง เห็นไหม ฝนเรายังทำฝนเทียมได้ น้ำนี้เรายังกักให้มันอยู่ในอ่างในบึงในสระได้ อันนี้ก็เป็นธรรมชาติเหมือนกันที่เราสามารถทำได้ในระดับหนึ่ง **แต่เราจะทำให้มันหายไปทำไม่ได้** ทำให้น้ำหายไปจากโลกนี้เป็นไปไม่ได้ ฉันใด เราก็ทำลายความคิดให้มันหายไปไม่ได้ แต่เราหยุดมันได้เป็นพักๆ หรือเราเปลี่ยนความคิดได้ ถ้ามันคิดไปในทางที่ไม่ดี เราก็ให้มันคิดไปในทางที่ดีได้ อันนี้เป็นเรื่องของผู้ที่เขาค้นคว้าวิจัยศึกษาเกี่ยวกับเรื่องจิตใจ เขาก็จะรู้ว่าวิธีที่จะทำอะไรกับจิตใจนี้ก็ทำได้ มีอะไรทำได้ก็มี สิ่งที่ทำไม่ได้ก็มี เช่น จะทำให้จิตใจหายไปนี่ทำไม่ได้ แต่จะทำให้ความคิดหยุดหายไปเป็นพักๆ นี่หายได้ ถ้าให้มันคิดไปอีกทางหนึ่งทำได้ แต่จะให้มันหยุดคิดเลย ให้ความคิดหายไปเลยนี่ทำไม่ได้

(ธรรมะบนเขา วันที่ ๒๘ ก.พ. ๒๕๖๒)

ถาม: นิพพานไม่ใช่สถานที่ ไม่มีตัวไม่ใช่ตน พระท่านสอนว่าทำใจให้สะอาดจากกิเลสแล้วเข้านิพพาน แสดงว่าใจนั่นแหละคือนิพพาน นิพพานคือใจใช่หรือไม่

ตอบ: นิพพานคือใจที่สะอาด ที่ปราศจากกิเลสตัณหา ไม่ใช่ใจที่ยังมีกิเลสตัณหาอยู่เป็นนิพพานไม่ได้ เหมือนเสื้อผ้าที่สะอาดกับเสื้อผ้าที่สกปรก เสื้อผ้าที่สะอาดเราไม่เรียกว่าเสื้อผ้าสกปรก เราเรียกว่าเสื้อผ้าสะอาด การที่จะทำให้เสื้อผ้าสะอาดก็ต้องเข้าเครื่องซักฟอก พอซักเสร็จมันก็สะอาด ใจเราก็เหมือนกัน ตอนนี้มันสกปรกด้วยกิเลสตัณหา เราก็ต้องซักฟอกด้วยการปฏิบัติธรรม พอเราปฏิบัติธรรมไปเดี๋ยวใจเราก็จะสะอาดปราศจากกิเลสตัณหา เขาเรียกว่านิพพาน

(ธรรมะบนเขา วันที่ ๑๕ ก.พ. ๒๕๖๒)

ถาม: จิตที่นิพพานแล้วยังมีสังขาร ความปรุงแต่งและขันธ์ทั้ง ๔ อยู่เช่นเดิมหรือไม่

ตอบ: มี **ขันธ์ยังมีอยู่เหมือนเดิม** แม้แต่รูปขันธ์ก็ยังมีอยู่ **ตอนที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้นั้นยังมีขันธ์ ๕ อยู่บริบูรณ์** ตอนที่

ตรัสรู้ใต้โคนต้นโพธิ์ ตอนนั้นกิเลสหมดไปจากพระทัยของพระพุทธเจ้า พระทัยของพระพุทธเจ้าสะอาดบริสุทธิ์เป็นนิพพานขึ้นมา แต่ตอนนั้น**รูปขันธ์ก็ยังมีอยู่ นามขันธ์ก็ยังมีอยู่** พระพุทธเจ้าก็เลยใช้รูปขันธ์กับนามขันธ์นี้เป็นเครื่องมือแสดงธรรม อยู่มาอีก ๔๕ ปีด้วยกัน ใช้ขันธ์ ๕ นี้เป็นเครื่องมือแสดงธรรม แสดงวันละ ๓ – ๔ รอบด้วยกัน ตอนบ่ายสอนญาติโยม ตอนค่ำสอนภิกษุสามเณร ตอนดึกสอนเทวดา ตอนสว่างก่อนจะออกบิณฑบาตก็เล็งญาณดูว่า จะไปสอนใครเป็นกรณีพิเศษในวันนั้น แล้วพอ**ตอนที่พระองค์ทรงสิ้นพระชนมายุ ตอนนั้นรูปขันธ์ก็หมดไป แต่นามขันธ์นี้คือเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ไม่หมด เพราะอยู่กับใจ เป็นส่วนหนึ่งของใจ** ตราบใดมีใจตราบนั้นยังต้องมีเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณอยู่ เพียงแต่ว่ามันไม่ได้ทำงานเหมือนของคนที่มีชีวิตอยู่ของคนที่มีกิเลส คนมีกิเลสร่างกายตายไปแล้ว รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ก็ยังทำงานอยู่ ที่เป็นเทวดา เทวดาก็ยังใช้เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ปรุงแต่งให้เกิดได้รับรู้เรื่องรูป เสียง กลิ่น รสต่างๆ ผ่านเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้เอง **แต่สำหรับพระอรหันต์พระพุทธเจ้านี่ท่านหยุด มีอยู่แต่ไม่ใช้** เหมือนมีโทรศัพท์มือถือ แต่ปิดเครื่อง ไม่เปิดเครื่อง

ไม่ดูไม่รับสาย แต่ถ้ายังมีกิเลส ยังอยากรู้เรื่องคนนั้นคนนี้ ก็อดไม่ได้ มีเครื่องก็ยังอดที่จะเปิดมาดูไม่ได้ ยังอดที่จะโทรหาคนนั้นคนนี้ไม่ได้ เพราะยังมีความอยากอยู่ แต่**สำหรับพระพุทธเจ้า พระอรหันต์นี้ไม่มีความอยากจะติดต่อกับใคร เพราะเห็นว่าเป็นไตรลักษณ์ไปหมด เห็นเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ไปหมด ปิดเครื่องดีกว่า ปิดเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ อยู่กับความสงบเพียงอย่างเดียว สักแต่ว่ารู้ไป** นี่คือจิตของพระอรหันต์ จิตของพระพุทธเจ้า เป็นอย่างนี้

(ธรรมะบนเขา วันที่ ๓ ก.พ. ๒๕๖๒)

ถาม: ผู้ที่บรรลุธรรมขั้นสูงสุด จะดำรงจิตอยู่อย่างไรในการใช้ชีวิตประจำวัน

ตอบ: ก็อยู่อย่างปกติ ไม่รักไม่ชังไม่กลัวไม่หลง พวกเรามันพวกผิดปกติกัน เดี๋ยวก็รั กเดี๋ยวก็ชังเดี๋ยวก็กลัวเดี๋ยวก็หลง ผู้ที่เขาบรรลุธรรมสูงสุดเขาก็สักแต่ว่าไป เห็นอะไรก็สักแต่ว่าไป ได้ยินอะไรก็สักแต่ว่าได้ยินไป ไม่ได้รักไม่ได้ชังไม่ได้กลัว ไม่ได้หลง แต่ไม่ได้อยู่เฉยๆ ถ้ายังต้องทำอะไรก็ทำด้วยเหตุด้วยผล ใครมาหาทักทายก็คุยกับเขา ไม่ใช่เฉยไปหมด ใครเดือดร้อนพอจะช่วยเหลือเขาได้ก็ช่วยเขาไป ก็ยังทำอะไรอยู่

แต่ไม่ได้ทำด้วยความอยาก ทำด้วยเหตุผล เขาเรียกว่าทำแบบธรรมะจัดสรร จัดสรรให้ทำอะไรตอนนั้นก็ทำไป คำว่าธรรม ก็คือเหตุผล เหตุการณ์ เหตุการณ์ให้ทำอะไรก็ทำไป ทำได้ก็ทำ ทำไม่ได้ก็เฉย ถ้ามีเหตุการณ์ให้ช่วยคนนี้ ช่วยได้ก็ช่วย ช่วยไม่ได้ก็เฉยไป

(ธรรมะบนเขา วันที่ ๗ ก.พ. ๒๕๖๒)

ถาม: คนเราจะพุทโธได้ตลอดเวลาถึงตายได้เลยหรือ

ตอบ: ไม่ต้องถึงตายหรอก พอให้กิเลสตายเราก็หยุดได้ พุทโธให้กิเลสตายเท่านั้นเอง พุทโธให้ความอยากมันตาย พอความอยาก ความคิดมันหยุด เราก็ไม่ต้องพุทโธแล้ว ไม่ต้องรอวันตายหรอก ความจริงทำวันเดียว ถ้าทำทั้งวัน กิเลสตายวันนี้ มันก็จบวันนี้แล้ว ไม่ต้องไปทำทั้งปีทั้งชาติ ฉะนั้นไม่ต้องกลัวว่าจะต้องไปทำตลอดปีตลอดชาติหรอก ที่ต้องทำมาตลอดปีตลอดชาติเพราะมันทำทีวันละนาทีสองนาทีนั่นเอง พุทโธได้สองคำหายไปแล้ว แล้วเดี๋ยวก็มาต่ออีกสองคำแล้วก็หายไปอีกแล้ว ถ้าทำอย่างนี้ทำไปทั้งชาติมันก็ไม่จบ ถ้าอยากทำให้มันจบทำมันต่อเนื่องซิ ให้มันต่อเนื่องซักชั่วโมงดู รับรองได้ว่าจะเห็นผลแตกต่างกันเลย ระหว่างที่มีพุทโธกับระหว่าง

ไม่มีพุทโธเป็นอย่างไร เวลามีพุทโธนี้ใจเบาแสนเบาสุขแสนสุข เพราะไม่มีเรื่องวุ่นวายใจหลงเหลืออยู่ พอหยุดพุทโธปั๊บ เรื่องนั้นก็เข้ามาเรื่องนี้ก็เข้ามา ปวดหัว ฉะนั้นใหม่ๆ ต้องขยันหน่อย แต่พอเราสามารถควบคุมความคิดความอยากได้แล้ว เราก็ไม่ต้อง พอมันหยุดคิดหยุดอยากเราก็ไม่ต้องพุทโธ เหมือนรถ ถ้ามันไม่วิ่ง มันจอดเฉยๆ ก็ไม่ต้องเหยียบเบรก เราจะเหยียบมันเฉพาะตอนที่มันวิ่งเท่านั้นเอง

(ธรรมะบนเขา วันที่ ๑๙ ม.ค. ๒๕๖๒)

ถาม: จิตเกิดขึ้นเมื่อไหร่

ตอบ: จิตเป็นสิ่งที่ไม่เกิดไม่ดับ **เป็นหนึ่งในธาตุ ๖ ที่ไม่เกิดไม่ดับ ที่มีอยู่ตลอดเวลา** ธาตุทั้ง ๖ คือธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุลม ธาตุไฟ ธาตุรู้คือจิต และอวกาศธาตุหรืออากาศธาตุ เป็นธาตุที่ ๖ สิ่งเหล่านี้มีอยู่มาตลอดเวลา ไม่มีเกิดไม่มีดับ

(ธรรมะบนเขา วันที่ ๑๐ มี.ค. ๒๕๖๒)

ถาม: ระหว่างรู้และคิด มีขั้นตอนของจิตใดอยู่ระหว่างนั้นหรือไม่ หรือเป็นเหมือนสิ่งที่สลับกันเหมือนเหรียญ ๒ หน้า

ตอบ: มันหน้าเดียวแหละ มันไปพร้อมกัน คิดกับรู้ มันรู้ตลอดเวลา แต่คิดมันคิดบ้าง ไม่คิดบ้าง หยุดบ้างไม่คิดบ้าง คิดดีบ้างคิดไม่ดีบ้าง **ถ้าไม่มีตัวรู้ มันก็จะไม่รู้ว่าคิด**ละซิ ฉะนั้น **ตัวรู้เป็นตัวที่รู้ว่ามีความคิด** ถ้าไม่มีตัวรู้ก็เหมือนร่างกายนี้ เหมือนเสานี้มันไม่มีตัวรู้ มันก็จะไม่รู้ว่ามันมีความคิดหรือไม่มีความคิด

(ธรรมะบนเขา วันที่ ๒๘ ก.พ. ๒๕๖๒)

ถาม: ระหว่างความจำไม่ดีกับไม่มีสติมันต่างกันหรือไม่

ตอบ: ต่างกัน ความจำก็คือลืมเรื่องนั้นเรื่องนี้เรียกว่าความจำ เมื่อกี้ถามคนนั้นว่าชื่ออะไร เดี๋ยวพออีกแป๊บหนึ่งลืมแล้วว่าชื่ออะไร อย่างนี้เรียกว่าความจำ **ส่วนสตินี้คือการรู้ว่ากำลังทำอะไร** รู้ว่ากำลังถามชื่อเขา ชื่ออะไร แต่ตอนนี้รู้แล้วว่าลืมชื่อเขาแล้ว เรียกว่ามีสติ แต่ไม่มีความจำ ความจำไม่มี แต่รู้ว่าได้ถามเขาแล้วว่าเขาชื่ออะไร **เวลาทำอะไรรู้อยู่ตลอดเวลา เรียกว่ามีสติ** กำลังขับรถรู้ว่ากำลังขับรถ ใจไม่ได้ลอยไปคิดถึงคนนั้นคนนี้เรื่องนั้นเรื่องนี้ อยู่กับการขับรถเรียกว่ามีสติ ถ้าขับรถไปแล้วไม่รู้ว่าขับไปถึงไหนแล้ว มัวแต่คิดถึงปัญหาทางด้านอื่น อย่างนี้เรียกว่าขับรถแบบไม่มีสติ

(ธรรมะบนเขา วันที่ ๘ มี.ค. ๒๕๖๒)

ถาม: รอยต่อของอุปจารสมาธิกับอัปปนาสมาธิต่างกันอย่างไร

ตอบ: การที่จะเข้าสู่อุปจาระได้ต้องผ่านอัปปนาสมาธิก่อน เวลาจิตรวมสงบแล้วนิ่งไม่คิดปรุงแต่งเป็นอุเบกขา แต่นิ่งไม่นานก็ออกไปรับรู้เรื่องราวต่างๆ ต่อไปทางโลกทิพย์ ออกไปรับรู้เรื่องกายทิพย์ติดต่อกับเทวดา ติดต่อกับผู้ตายได้ ดวงวิญญาณต่างๆ ได้ อันนี้เรียกว่าเป็น อุปจารสมาธิ แต่ต้องผ่านอัปปนาสมาธิก่อน จิตต้องรวมจนสงบก่อน อาจจะไม่ใช่เป็นอัปปนา ผ่านขณิกะก่อน จิตสงบรวมเป็นหนึ่งแล้วก็ออกไปรับรู้เรื่องราวต่างๆ เลย ถ้าอยู่ในอัปปนาก็จะไม่ออกไป จะสงบนิ่งเฉยๆ สักแต่ว่ารู้ไป

(ธรรมะบนเขา วันที่ ๕ มี.ค. ๒๕๖๒)

ถาม: ได้ทำการบริกรรมภาวนาเป็นพื้น แล้วปฏิบัติมาเรื่อยๆ กระทั่งเห็นตัวเองหมดลมหายใจ จิตวิญญาณออกจากร่าง เห็นกายทุรนทุรายแต่ไม่รู้สึกอะไร เฉยอยู่อย่างนั้น อาการต่างๆ เช่นนั้นเป็นเหตุให้เกิดความรู้เช่นไร พึงกระทำสิ่งใดต่อจากนั้น คือส่วนตัวหลงติดยึดเอาจริงเอาจัง

ในช่วงนั้นๆ จึงขอทราบคำตอบเป็นแนวทางกับท่านอื่นๆ ด้วยเพื่อให้ถูกทางอันสมควร

ตอบ: คือการเห็นอะไรเหล่านั้น มันเป็นการเห็นเหมือนกับเห็นหนังตัวอย่าง เช่น เห็นว่าเรานอนตาย เห็นขาดลมหายใจ ดวงวิญญาณเราออกจากร่างไป มันเป็นเพียงจินตนาการของจิตเราคิดไปเท่านั้นเอง **ฉะนั้น ถ้าเราคิดว่าต่อไปเวลาตายเป็นอย่างนี้ เราก็สอนใจให้ยอมรับความจริงอันนี้**ไปว่าต่อไปร่างกายมันก็จะหยุดหายใจ แล้วเราก็จะออกจากร่างกายนี้ไป ก็ไม่เห็นมีอะไรที่เราจะต้องกลัวตาย เพราะในที่สุดมันก็ต้องเป็นอย่างนี้ มันจะต้องมีการแยกจากกันไป เราก็ไม่ได้ตาย ที่ตายก็เป็นเพียงร่างกาย ร่างกายมันก็ไม่ได้ตาย ร่างกายมันก็เปลี่ยนเป็นดินน้ำลมไฟไป ต่างคนต่างไปต่างคนต่างแยกทางกันไป เหมือนเรามารวมกันที่ศาลานี้ เดี๋ยวพอถึงเวลาเลิกเราก็แยกกันไปคนละทาง อันนี้ก็เหมือนกัน ร่างกายกับจิตใจมันก็มารวมกัน ร่างกายมันก็มีธาตุ ๔ ดินน้ำลมไฟมารวม ใจก็คือธาตุรู้ก็มารวมเป็น ๕ พอถึงเวลาที่มันต้องแยกทางกัน มันก็ไปคนละทิศคนละทาง **ถ้าเห็นแล้วทำให้เราไม่กลัวตายได้ก็ดี เห็นแล้วทำให้เราตายอย่างสงบก็ดี อยู่อย่างสงบก็ดี ถ้าเห็นแล้วเรายังวุ่นวายอยู่ก็ไม่ดี ไม่เป็นประโยชน์แต่**

อย่างใด ดังนั้น ทุกครั้งที่เราวุ่นวายกับเรื่องนั้นเรื่องนี้คนนั้นคนนี้ ก็ให้นึกถึงภาพอันนี้ว่า เดี๋ยวต่อไปเราก็ต้องแยกทางกันไป จะวุ่นวายยังไงก็เปลี่ยนแปลงอะไรไม่ได้อยู่ดี

(ธรรมะบนเขา วันที่ ๑๔ มี.ค. ๒๕๖๒)

ถาม: จำเป็นหรือไม่ที่จะภาวนาบริกรรมคำว่าพุทโธ ถ้าใช้วิธีเห็นภาพพระพุทธรูปที่พอใจทุกครั้งที่มีโอกาส เรียกการเห็นภาพพระนี้ว่าอย่างไร

ตอบ: ก็เป็นนิมิต **เป็นนิมิต เป็นกสิณ ใช้ภาพเป็นอารมณ์แทนคำบริกรรม พุทโธ** ก็ได้ หลับตาแล้วก็นึกถึงภาพพระแล้วก็พยายามให้ภาพพระนั้นตั้งอยู่ไม่ให้หายไป ใจก็ไปคิดเรื่องนั้นเรื่องนี้ไม่ได้เพราะใจจะต้องมาคอยสร้างภาพพระอยู่ในใจ เมื่อมันมีสร้างแต่ภาพพระ มันก็ไม่ไปคิดเรื่องนั้นเรื่องนี้มันก็สงบได้

(ธรรมะบนเขา วันที่ ๒๐ มี.ค. ๒๕๖๒)

ถาม: เราเจริญสติโดยจะตามเห็นความคิดเกิดขึ้นและรู้ทัน ความคิดดับ อย่างนี้ดูไปเรื่อย ๆ หรืออย่างไร

ตอบ: ต้องให้มันดับแบบไม่คิดเลย ถ้าคิดแล้วดับ ดับแล้วคิดก็ยังไม่ดีพอ ต้องให้มันไม่คิดเลย ถึงจะเรียกว่าเป็นสมาธิได้ ถ้ามันยังดูปั๊บ พอดูปั๊บมันก็หยุดคิด พอเราไม่ดูปั๊บมันก็กลับมาคิดใหม่ อย่างนี้ก็ได้ประโยชน์นิดเดียว ต้องเอามันหยุดคิดอย่างต่อเนื่องเลย ให้มันไม่คิดทีละ ๕ นาที ๑๐ นาที อย่างนี้จิตถึงจะสงบได้ จะให้มันหยุดคิดแบบนี้ได้ต้องมีบริกรรมหรือมีอะไรเป็นตัวผูกใจไว้ไม่ให้ไปคิด เช่น ดูลมหายใจเข้าออกหรือบริกรรม พุทโธอย่างนี้มันถึงจะทำให้หยุดคิดได้ยาว หยุดคิดจนกระทั่งมันสงบ พอมันสงบแล้วเราก็ไม่ต้องบังคับมัน เพราะมันหยุดคิด มันนิ่งมันไม่คิดแล้ว ไม่ต้องไปบังคับมันไม่ให้มันคิด อันนี้เป็นสิ่งที่ต้องทำ ดังนั้น**การดูจิตดูความคิดอย่างเดียวไม่เกิดประโยชน์ถ้าดูแล้วมันยังคิดอยู่เรื่อยๆ พอเราดูมันมันก็หยุด พอเราไม่ดูมันก็คิด อย่างนี้แสดงว่ายังใช้ไม่ได้ ต้องดูแบบไม่ให้มันคิดไป ๕ นาที ๑๐ นาทีอย่างนี้ ถึงจะนิ่งสงบได้ เป็นสมาธิขึ้นมาได้**

(ธรรมะบนเขา วันที่ ๒๒ มี.ค. ๒๕๖๒)

ถาม: ตัวรู้ที่เข้าไปรู้อารมณ์นี้ ก็ไม่ใช่เรา ใช่หรือไม่

ตอบ: ตัวรู้ก็ตัวรู้แหละ **ไม่มีคำว่าเราในทุกสิ่งทุกอย่าง คำว่าเรานี้เกิดจากสังขารความคิดปรุงแต่งขึ้นมาเอง** เหมือนกับคิดว่าโลกนี้แบน โลกมันก็ไม่แบนนี่ เราไปคิดว่ามันแบนเองแหละ ตัวตนมันไม่มี เราไปคิดว่ามันมีตัวตน เท่านั้นเองเป็นความคิด ตัวตนเกิดจากความคิด เกิดจากความหลง

(ธรรมะบนเขา วันที่ ๒๒ มี.ค. ๒๕๖๒)

ถาม: ในปฏิจจสมุปบาท สังขาร วิญญาณ นามรูป เป็นปัจจัยกันอย่างไร

ตอบ: มันก็เป็นเหมือนกับเรายืนเข้าแถว คนที่ ๑ คนที่ ๒ คนที่ ๓ คนที่ ๑ สั่งมา คนที่ ๒ ก็รับคำสั่ง คนที่ ๒ รับคำสั่งก็ส่งไปให้คนที่ ๓ มันก็เป็นแบบนั้น อวิชชาก็เป็นเหมือนหัวหน้ายืนหัวแถว คือความหลง พอหลงแล้วมันก็สั่งให้สังขารความคิดให้ไปหาความทุกข์แทนที่จะไปหาความสุข ก็คือให้ไปหารูปเสียงกลิ่นรสต่างๆ สังขารมันก็สั่งไปที่วิญญาณ เพราะวิญญาณมีหน้าที่ไปหารูปเสียงกลิ่นรสมาให้ พอสังขารสั่งไปวิญญาณก็ไปหาที่ตาหูจมูกลิ้นกาย ตาหูจมูกลิ้นกายมันก็วิ่งไปหารูปเสียงกลิ่นรส **มันก็เป็นเหมือนคนที่คอยรับคำสั่ง**

เป็นทอดๆ กันล่ะ คนที่ ๑ สั่งให้คนที่ ๒ คนที่ ๒ ก็รับคำสั่งไปให้คนที่ ๓ คนที่ ๓ ก็ไปคนที่ ๔ ที่ ๕ ไปเรื่อยๆ จนถึงคนสุดท้ายก็ให้ไปเกิดใหม่ ปฏิจจมันเป็นอย่างนั้น

อวิชชาความหลงคิดว่าความสุขอยู่ที่รูปเสียงกลิ่นรส ก็เลยสั่งสังขารให้คิดปรุงแต่งแต่เรื่องรูปเสียงกลิ่นรส พวกเราคิดถึงอะไร ส่วนใหญ่ก็อยากจะดูหนังฟังเพลง อยากจะเที่ยวโน่นเที่ยวนี่ พอคิดปั๊บสังขารก็ส่งให้ไปหาวิญญาณ วิญญาณไปหารูปเสียง วิญญาณมันก็ต้องไปที่ตาหูจมูกลิ้นกาย ตาหูจมูกลิ้นกายมันก็ต้องไปหารูปเสียง พอรูปเสียงสัมผัสกับตาหูจมูกลิ้นกาย มันก็เกิดความรู้สึกขึ้นมา ความสุขใจความทุกข์ใจขึ้นมา พอเกิดความสุขความทุกข์ก็เกิดความอยากขึ้นมา อันไหนเป็นสุขก็อยากได้ อันไหนเป็นทุกข์ก็อยากทิ้งไป

พอมีความอยากขึ้นมาก็มีอุปาทานยึดมั่น อันไหนเป็นสุขก็อยากให้มันอยู่กับเราไปนานๆ อันไหนเป็นทุกข์ก็อยากให้มันหายไปเร็วๆ มันก็เลยทำให้เราต้องคอยวิ่งเต้นเปลี่ยนอยู่เรื่อยๆ เป็นภวใหม่อยู่เรื่อยๆ ภว นี้อยู่กับคนนี้ไม่ดี ก็เปลี่ยนอีกคนหนึ่ง นี่เปลี่ยนภวใหม่ พอเปลี่ยนภวไป พอร่างกายตายไป มันเปลี่ยนภวไม่ได้ก็ต้องไปเปลี่ยนร่างกายก่อน มันก็ไปเกิดใหม่ นี่คือการทำงานของจิตใจของเรา มันอยู่ในใจแล้ว

มันก็สั่งออกมาทางตาหูจมูกลิ้นกาย มาเกี่ยวข้องกับคนนั้นคนนี้ แล้วพอร่างกายตายไป มันก็สั่งให้กลับมาหาร่างกายอันใหม่เพื่อจะได้กลับมาเกี่ยวข้องแบบใหม่แบบนี้อีก เราจึงมีการเวียนว่ายตายเกิดแบบไม่มีวันสิ้นสุด เพราะอวิชชามันยังให้เราหาความสุขจากรูปเสียงกลิ่นรสอยู่เรื่อยๆ การจะมีความสุขจากรูปเสียงกลิ่นรสได้ก็ต้องมีตาหูจมูกลิ้นกาย พอร่างกายนี้ตายไป มันก็สั่งให้ไปหาร่างกายอันใหม่ ไปเกิดใหม่

(ธรรมะบนเขา วันที่ ๕ มี.ค. ๒๕๖๒)

ถาม: คำว่าจิต กับ ใจ แตกต่างกันอย่างไรในทางปฏิบัติ แล้วเราจะหลุดพ้นจากสิ่งพันธนาการด้วยจิตหรือด้วยใจ

ตอบ: เป็นตัวเดียวกัน จิตใจก็คือมโน คือส่วนที่เป็นผู้รู้ผู้คิด เราก็เลยเรียกเป็นสองส่วน ผู้รู้เราก็เรียกว่าใจ ผู้คิดเราก็เรียกว่าจิต นั่นเอง แต่เป็นตัวเดียวกัน เหมือนคนที่มีแขนซ้ายแขนขวา เป็นคนๆ เดียวกันแต่เรามีชื่อของแขนต่างกันไป แขนซ้ายกับแขนขวา ใจก็มีสองส่วน ส่วนที่คิดกับส่วนที่รู้ ส่วนที่รู้เราก็เรียกว่าใจ ส่วนที่คิดเราก็เรียกว่าจิต แต่เป็นตัวเดียวกัน

(ธรรมะบนเขา วันที่ ๒๓ มี.ค. ๒๕๖๒)

ถาม: ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เวลาที่เราโดนสิ่งเร้าเข้ามาพร้อมกัน เพราะมันสามารถจะพร้อมกันได้ เช่น หูก็ฟัง ตาก็ดู ลิ้นก็ชิมอาหารที่อร่อย เวลาเกิดเรื่องกับเราหลายๆ แบบพร้อมกัน เราจะจัดการอะไรก่อนให้มันออกไป เพราะอะไร

ตอบ: **เราจัดการกิเลส เราไม่ไปจัดการกับรูปเสียงกลิ่นรส จัดการกับใจของเรา** กิเลสของเราที่ไปยุ่งกับมัน **กิเลสตัวไหนไปยุ่งกับตรงไหนก็ต้องตัดมันตรงนั้น** ไม่ไปตัดที่รูปเสียงกลิ่นรส แต่ตัดที่กิเลสของเรา ถ้าไปอยากที่เสียงก็ไปตัดที่เสียง ถ้าไปอยากที่รูปก็ไปตัดที่รูป ถ้ามันไปทั้ง ๕ ตัวก็ต้องตัดมันทั้ง ๕ ตัว

ถาม: มันไม่มีตัวไหนก่อนหลังหรืออย่างไร

ตอบ: แล้วแต่มัน ตัวที่มันสดๆ ร้อนๆ นั่นแหละ **การปฏิบัติเราไม่ได้มีเรียงลำดับว่าใครมาก่อนมาหลัง แล้วแต่ใครเข้ามาก่อนก็ต้องเอามันก่อน**

(ธรรมะบนเขา วันที่ ๒๐ ก.พ. ๒๕๖๒)

ถาม: จิตที่เข้าถึงความว่างในระดับอัปปนาสมาธิยังมีเวทนาปรากฏอยู่หรือไม่

ตอบ: มี ๒ อย่าง **ร่างกายหายไปไม่มีเวทนาเลย อีกอย่างแบบร่างกายยังอยู่ เวทนายังอยู่ แต่จิตเป็นอุเบกขา** ไม่กังวลไม่วุ่นวายไปกับความเจ็บของร่างกาย

ถาม: ถ้าคนตายในขณะที่จิตอยู่ในขั้นอัปปนาสมาธิ จิตนั้นจะเข้าถึงความดับในอริยสัจ ๔ หรือไม่

ตอบ: ไม่หรอก ก็เข้าในระดับของสังขารความคิดปรุงแต่งก็**จะอยู่ในระดับของฌาน อยู่ในระดับของพรหมโลก**ไป เพราะว่ากิเลสยังไม่ได้รับการกำจัดจากสมาธิ จากฌาน กิเลสต้องออกมาจากสมาธิแล้วใช้ปัญญาวิเคราะห์ถึงจะหลุดออกจากใจได้

(ธรรมะบนเขา วันที่ ๕ ก.พ. ๒๕๖๒)

ถาม: การเดินปัญญาคือการนำสิ่งที่เกิดขึ้นมาพิจารณาตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะความคิดและการกระทำของตนเอง ถูกต้องหรือไม่

ตอบ: ก็มีหลายอย่าง ปัญญานี้มันครอบทั้งการกระทำ ทั้งความคิด ทั้งเหตุการณ์ ทั้งสิ่งที่เราไปประสบรับรู้ทุกสิ่งทุกอย่างนี้ **ถ้ามองเห็นความเป็นจริงของมันก็เรียกว่า "ปัญญา" ความเป็นจริงของทุกสิ่งทุกอย่างที่เรามาสัมผัสรับรู้ก็คือ "ไตรลักษณ์" นี้เอง** ทุกสิ่งทุกอย่างที่เราสัมผัสรับรู้นี้เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ทั้งนั้น ถ้าเห็นว่าเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เราก็จะได้หยุดความอยากที่จะไปยุ่งไปมีอะไรกับสิ่งต่างๆ ได้ เราก็จะหลุดพ้นจากความทุกข์จากสิ่งเหล่านั้น ทุกวันนี้ที่เราทุกข์ เพราะทุกข์กับสิ่งนั้นสิ่งนี้ที่เราไปอยากได้มานั่นเอง พอได้มาแล้วก็ต้องมาทุกข์ ได้แฟนมาก็ต้องทุกข์กับแฟน ได้ลูกมาก็ต้องทุกข์กับลูก ได้เงินทองมาก็ต้องทุกข์กับเงินทอง

(ธรรมะบนเขา วันที่ ๑๓ ก.พ. ๒๕๖๒)

ถาม: นั่งสมาธิอาการไหนที่บ่งบอกว่าเราเข้าสู่สมาธิแล้ว

ตอบ: มันรู้เองแหละอันนี้ สันทิฏฐิโก สิบปากว่าไม่เท่าหนึ่งตาเห็น **ขอให้มีสติอยู่กับอารมณ์เดียวเท่านั้น** อย่าไปคิดอะไรอยู่กับลมไปอย่างเดียวหรืออยู่กับพุทโธไปอย่างเดียว อย่าไปคาดคะเนว่ามันสงบแล้วจะเป็นอย่างไร อันนี้ของอย่างนี้คาด

ไม่ได้ มันต้องเป็นของเซอร์ไพรส์ใช่ไหม เป็นของแบบมาโดยไม่รู้สึกตัว ถ้าไปจ่อไปรอมันไม่มา อย่าไปสนใจให้อยู่กับพุทโธพุทโธไป อยู่กับลมหายใจไป แล้วเดี๋ยวพอมันถึงมันร้อง อ๋อเป็นอย่างนี้เอง ฉะนั้นไม่อยากอธิบาย พอไปอธิบายปั๊บมันจะไปคาดคะเนทันที มันจะไปปรุงแต่งขึ้นมาทันที แทนที่จะอยู่กับพุทโธอยู่กับลม มันก็ไปนั่ง เมื่อไหร่จะเป็นอย่างนี้สักทีเมื่อไหร่จะตกเหวตกหลุมตกบ่อสักที อย่างนี้ไม่มีวันตกหรอก ต้องอยู่กับลมอย่างเดียว อยู่กับพุทโธอย่างเดียว แล้วเดี๋ยวก็จะเป็นไปของมันเอง

(ธรรมะบนเขา วันที่ ๒๒ ม.ค. ๒๕๖๒)

ถาม: การที่ผัสสะก่อให้เกิดเวทนา เราต้องปิดผัสสะ ๖ ทั้งหมดหรือไม่ การหลับตาดูลมตลอดเวลา ไม่เดินจงกรม ถือเป็นการปฏิบัติธรรมที่ถูกต้อง หรือไม่

ตอบ: **การที่เราจะไม่สัมผัสกับเวทนานี้ ก็มีสองเวลาเท่านั้น เวลาตาย ตายแล้วไม่สัมผัสกับเวทนา** สอง **เวลาหลับ** เวลาหลับ**ก็จะไม่สัมผัสกับเวทนา แต่เวลาตื่นนี้ต้องสัมผัสกับเวทนาทางร่างกาย** แต่ต้องรู้ว่าเจ็บตรงนั้นปวดตรงนี้ อันนี้

เราสามารถที่จะไม่เดือดร้อนกับการสัมผัสได้ ถ้าเรามีสติมีปัญญา เพราะว่าเวทนาเองนั้นไม่ได้เป็นปัญหา ปัญหาอยู่ที่กิเลสในใจเราที่ไปชอบหรือไม่ชอบเวทนา พอเกิดชอบไม่ชอบก็เกิดตัณหาความอยาก พอเกิดตัณหาความอยากก็จะเกิดความทุกข์ใจขึ้นมา ถ้าเรามีสติมีปัญญาเราก็จะระงับกิเลสตัณหาได้ **เราก็จะสัมผัสกับเวทนาแบบไม่รู้สึกเดือดร้อนได้** นี้คือเรื่องของเวทนา เราห้ามมันไม่ได้ ถ้าตราบใดเรามีขันธ์ ๕ มันจะต้องเจอเวทนา

ส่วนของเรื่องการปฏิบัติ นั่งสมาธิหลับตา อันนี้ก็เพื่อทำใจให้สงบ เพื่อจะได้มีกำลังที่จะเผชิญกับเวทนาต่างๆ ได้ **ถ้าใจสงบ ใจจะเป็นอุเบกขา** ใจจะไม่วุ่นวายไปกับความเจ็บของทางร่างกาย

(ธรรมะบนเขา วันที่ ๑๖ ม.ค. ๒๕๖๒)

ถาม: ตอนนี้โยมเข้าใจว่าไม่มีเราอยู่ในขันธ์ ๕ รูปนาม แต่ไม่แน่ใจว่ามีเราผู้รู้ อยู่นอกขันธ์ ๕ หรือในโลกทิพย์ หรือที่ไหนหรือไม่

ตอบ: นี่ก็ยังไม่ได้แยกตัวผู้รู้ออกจากขันธ์ ๕ ถ้าแยกได้แล้วก็จะรู้ว่า **ตัวผู้รู้นี้ไม่ได้อยู่ในร่างกาย ต้องแยกด้วยสมาธิ แยกด้วยปัญญา** อันนี้ปัญญาที่เราใช้อยู่ตอนนี้เป็นปัญญาระดับต้นคือระดับสุตตมยปัญญากับจินตามยปัญญา เป็นเพียงความคิดอยู่ ต้องแยกจริงๆ วิธีแยกจริงๆ ก็ต้องทิ้งร่างกายอะไรมันจะเกิดขึ้นกับร่างกายก็ทิ้งมันได้ เช่น ต้องไปหาเสือหาผี แล้วเวลาเสือผีมาก็บังคับทิ้งร่างกายให้มันอยู่ของมัน ส่วนใจก็เข้าสมาธิไป แยกกันออกอย่างนี้ ถ้าทำอย่างนี้ได้ก็จะรู้ว่า **ร่างกายกับใจนี้เป็นคนละคนกัน ร่างกายอยู่ในโลกธาตุ ส่วนใจนี้อยู่ในโลกทิพย์**

(ธรรมะบนเขา วันที่ ๑ ก.พ. ๒๕๖๒)

ถาม: ต้องทำอย่างไรถึงจะปล่อยวางได้ในระยะยาว

ตอบ: ก็อย่าไปจับมันสิ **เห็นอะไรก็อย่าไปจับมัน ปล่อยวางมัน** เห็นเงินก็อย่าไปจับมัน เห็นแฟนก็อย่าไปจับ เห็นอะไรก็อย่าไปจับมัน **มันก็ปล่อยวางได้ระยะยาว** ถ้าไปจับมันก็ไม่ปล่อย

(ธรรมะบนเขา วันที่ ๑๖ มี.ค. ๒๕๖๒)

ถาม: อยากทราบว่าการเจริญวิปัสสนากัมมัฏฐานในชีวิตประจำวัน ทำอย่างไร และใช้อะไรเป็นเครื่องอยู่ของใจ

ตอบ: ก็ดูว่าทุกอย่างไม่เที่ยง งานการนี้ก็ไม่เที่ยง จะตกงานเมื่อไหร่ก็ได้ จะเลื่อนตำแหน่งขึ้นก็ได้ จะถูกเขาไล่ออกก็ได้ ให้คิดอย่างนี้ เมียอาจจะเลิกกันก็ได้ ลูกอาจจะตายจากเราก็ได้ เราอาจจะเจ็บไข้ได้ป่วยเป็นอัมพฤกษ์อัมพาตก็ได้ อย่างนี้อนิจจัง ไตรลักษณ์ พิจารณาไว้ว่าไม่มีอะไรเที่ยงแท้แน่นอน **เตรียมตัวเตรียมใจรับกับเหตุการณ์ไว้ ถ้าเตรียมรับกับเหตุการณ์ได้ เวลาเกิดเหตุการณ์ก็จะไม่ทุกข์**

(ธรรมะบนเขา วันที่ ๑๘ มี.ค. ๒๕๖๒)

ถาม: ศาสนาพุทธสอนหลักของความเป็นเหตุผล แล้วแตกต่างกับวิทยาศาสตร์อย่างไร

ตอบ: ก็ไม่ต่างกัน **ต่างตรงที่ว่าวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับเรื่องทางวัตถุ แต่ศาสนานี้เกี่ยวกับทางด้านจิตใจ** วิทยาศาสตร์นี้เกี่ยวกับรูปธรรมต่างๆ ที่เห็นได้ด้วยตา สัมผัสด้วยตาหูจมูกลิ้นกายนี้จะเป็นวิทยาศาสตร์ แต่เรื่องของสัมผัสด้วยใจนี้เป็นเรื่องของศาสนา

(ธรรมะบนเขา วันที่ ๑๕ ก.พ. ๒๕๖๒)

ถาม: ผมเป็นนิสิตศาสนาปรัชญาจากม. บูรพา ได้เรียนปรัชญาแล้วก็สงสัยเกี่ยวกับความรู้ทางพระพุทธ-ศาสนา ระหว่างความรู้ที่ได้จากเหตุผลหรือทางความคิด กับความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ในทางพุทธศาสนาแล้ว ความรู้ไหนที่เป็นความรู้ที่เป็นความรู้จริง และสามารถเชื่อว่านั่นคือความรู้แท้ได้

ตอบ: ก็ต้องประสบการณ์นั่นแหละ เพราะว่าทฤษฎีมันยังเป็นเพียงแต่การนึกคิด ยังไม่ได้เจอของจริง ต้องไปเจอของจริงถึงจะรู้อย่างแน่ใจว่าเป็นของแท้ เช่นการที่จะมาที่นี่กับการอ่านหนังสือเกี่ยวกับที่นี่มันไม่เหมือนกัน เวลาอ่านหนังสือเรายังไม่มั่นใจว่าที่หนังสือเขาเขียนนี้มันเป็นอย่างไร เพราะเราต้องใช้มโนภาพคิดไป แต่พอเรามาถึงที่นี่แล้วเราก็ไม่ต้องใช้มโนภาพ ถ้าเราอ่านเราอาจจะใช้มโนภาพที่เราตั้งไว้กับภาพที่เราเห็น ของจริงอาจจะไม่ตรงกัน ดังนั้น ก็ต้องเกิดจากการปฏิบัติ เกิดจากการสัมผัส

ถาม: แล้วถ้าเราไม่มีความรู้ในเบื้องต้นมาก่อน อย่างเหมือนกับที่พ่อแม่ครูบาอาจารย์บอกว่า ในการอ่านหนังสือหรือในการลงมือทำมันอาจจะต่างกัน

แต่ถ้าเราไม่รู้อะไรเลย แล้วอยู่ดี ๆ เรามาลงมือทำเลย สิ่งที่ทำมันจะดีจริงหรือไม่

ตอบ: **ก็ต้องเรียนรู้ก่อนว่าวิธีทำต้องทำอย่างไร** เหมือนการอ่านเกี่ยวกับอาหารกับการรับประทานอาหารนี้ เราอ่านเกี่ยวกับอาหารชนิดนั้นชนิดนี้ว่าอร่อยอย่างนั้นอร่อยอย่างนี้ แต่ถ้าเรายังไม่ได้กินเราก็ยังจะไม่รู้ ถ้าเราอยากจะกินเราก็ต้องเรียนรู้ว่าวิธีจะกินอาหารนี้ไปที่ไหน เช่น ไปร้านโน้นร้านนี้ ตั้งอยู่ที่ไหน เราก็ไปตามที่เขาบอก เขาบอกว่าอาหารที่เราต้องการจะชิมนี้อยู่ร้านนี้ เราก็เดินทางไปที่ร้านนี้ พอถึงร้านนี้เราก็สั่งอาหารที่เราต้องการชิมมาชิมดู อันนี้ก็เหมือนกันการเรียนการฟังนี้ก็เป็นการให้รู้ว่าการที่เราจะชิมอาหารธรรมะนี่ชิมที่ไหนอย่างไร พอเรารู้เราก็ทำตาม

ถาม: **แปลว่าเราก็ต้องรู้เบื้องต้นก่อนที่จะลงมือทำหรือลงมือปฏิบัติ...**

ตอบ: แน่นอน ถ้าไม่รู้จะไปทำถูกได้ยังไง ถ้าไม่รู้ว่าร้านขายอาหารที่เราต้องการจะไปอยู่ที่ไหน เราจะไปถูกที่ได้ยังไง ก็**ต้องฟังธรรมก่อน ศึกษาธรรมะก่อน** ทางธรรมก็มีแบ่งไว้ ๓ ขั้น ขั้นแรกให้ศึกษา ขั้นที่สองให้เอาสิ่งที่ได้ศึกษาไปปฏิบัติ

ศึกษาให้เหมือนดูแผนที่ ดูว่าร้านที่เราต้องการไปอยู่ตรงไหน พอรู้ว่าร้านอยู่ตรงทิศนั้นทิศนี้ เราก็ออกเดินทางไปเรียกว่าปฏิบัติ พอเดินทางไปเดี๋ยวก็ถึงสถานที่ที่เราต้องการจะไป

ถาม: แล้วถ้าพูดอย่างนี้มันก็จะคล้าย ๆ กับพุทธศาสนา คือ ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ แต่ละคนมันมีไม่เท่ากันอย่างนี้ แล้วเราจะสามารถมีกฎเกณฑ์หรืออะไรที่ตายตัวที่สามารถวัดได้หรือไม่ว่า ศึกษาปริยัติเท่าไหร่ถึงจะพร้อมปฏิบัติ ศึกษาเท่าไหร่ อะไรทำนองนี้

ตอบ: รู้เท่าไหร่ก็ปฏิบัติเท่านั้น แล้วก็พอจะรู้มากกว่านี้ก็ศึกษาเพิ่มไปเรื่อยๆ ไม่ต้องศึกษาให้มันจบก่อนแล้วค่อยปฏิบัติ **ดูทีละขั้นไป** จากนี้จะไปชลบุรีก่อน พอถึงชลบุรีแล้วค่อยเปิดดูแผนที่จะไปกรุงเทพฯ ต่อ ไม่ต้องไปดูตั้งแต่นี้ไปถึงกรุงเทพฯ เลย เอามันไปทีละขั้นทีละขั้น เพราะรู้หมดแล้วบางทีมันลืม ถ้าศึกษาแล้วบางทีไม่ปฏิบัติแล้วลืม เลยปฏิบัติไม่ถูก ดังนั้น **ศึกษาควบคู่ไปกับการปฏิบัติเลย** นี่คือทางศาสนา การศึกษากับการปฏิบัตินี้จะไปควบคู่กัน แต่สมัยนี้เขามาแยกออกเป็นปริยัติกับปฏิบัติมันก็เลยหลงทางกัน เรียน ๑๒ ปี แต่ไม่เคยปฏิบัติเลย พอจบแล้วก็เลยไม่อยากจะปฏิบัติแล้ว ต้องไปแบบ

พระป่า พระป่านี้บวชปั๊บก็ไปเรียนกับครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์ก็ให้นั่งสมาธิเลย ก็ฝึกนั่งไปเลย

(ธรรมะบนเขา วันที่ ๒๒ ก.พ. ๒๕๖๒)

ถาม: การอธิษฐานให้ได้ทำเหตุให้ได้บรรลุมรรคผล คือการตั้งใจหมั่นทำทาน ศีล สมาธิ เจริญปัญญา ใช่หรือไม่

ตอบ: ถูกต้อง อธิษฐานนี้ **ให้อธิษฐานที่เหตุ อย่าไปอธิษฐานที่ผล** อย่าไปขอนิพพาน ขอสวรรค์ เพราะว่าสวรรค์หรือนิพพานเกิดจากเหตุ ให้เราตั้งแล้วไปอธิษฐานที่เหตุว่าจะขอสร้างเหตุให้เกิดสวรรค์ขึ้น เกิดนิพพานขึ้นมา อยากได้สวรรค์ก็ให้ทำบุญ รักษาศีล ๕ อยากได้นิพพานก็ให้ไปบวชอย่างนี้ **ให้ตั้งอยู่ที่เหตุ แล้วไปทำตามที่เราตั้ง**

(ธรรมะบนเขา วันที่ ๑๓ ม.ค. ๒๕๖๒)

ถาม: ถ้าเราอธิษฐานขอให้มีสัมมาทิฏฐิทุกภพทุกชาติ ต้องทำเหตุอย่างไร

ตอบ: ขอไม่ได้ ถ้าอยากมีสัมมาทิฏฐิก็ต้องฟังเทศน์ฟังธรรมอยู่เรื่อยๆ ๑ ใน ๕ อานิสงส์ของการฟังธรรมก็คือจะเกิด

สัมมาทิฏฐิขึ้นมา เกิดความเห็นที่ถูกต้อง **ถ้าอยากได้ความเห็นที่ถูกต้อง ก็ตั้งจิตอธิษฐานว่าจะขอฟังเทศน์ฟังธรรมทุกวัน** อย่างนี้จะได้บังคับให้เราฟังเทศน์ฟังธรรมทุกวัน แต่อย่าไปขอให้เกิดสัมมาทิฏฐิโดยไม่ได้ไปฟังเทศน์ฟังธรรม มันทำยังไงก็ไม่มีวันที่จะได้สัมมาทิฏฐิ

(ธรรมะบนเขา วันที่ ๑๓ ม.ค. ๒๕๖๒)

ถาม: ขอพระอาจารย์อธิบายพรหมวิหาร ๔ คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขาที่ถูกต้อง

ตอบ: คือพรหมวิหาร ๔ นี้ก็เป็นธรรมที่เราใช้ในเวลาที่เราอยู่ในเหตุการณ์ต่างๆ แต่ละเหตุการณ์นี้ มันอาจจะต้องใช้ธรรมเหล่านี้ต่างกันไป ไม่ได้ใช้พร้อมกัน แล้วแต่เหตุการณ์ เหมือนขับรถยนต์ เขามีเกียร์หลายเกียร์ใช่ไหม มีเกียร์เดินหน้า มีเกียร์ถอยหลัง มีเกียร์ต่ำเกียร์สูง เพราะว่ารถนี้อาจจะไปอยู่ในสถานการณ์ที่จำเป็นต้องใช้เกียร์ต่างๆ เหล่านี้ **พรหมวิหาร ๔ ก็เป็นเหมือนเกียร์ของจิตใจ ความเมตตาก็คือให้เรา เวลาพบปะกันให้มีความเป็นมิตรไมตรีกัน** แสดงไมตรีจิตด้วยการทักทาย **ด้วยการถามสารทุกข์สุขดิบ หรือด้วยการแบ่งปัน** เรามีอะไรที่เราอยากจะให้คนอื่นเขามีความสุข เราก็เอามา

แบ่งปันกับเขา วันเกิดเราอาจจะซื้อของแจกให้เพื่อนฝูง อะไรอย่างนี้ ก็เรียกว่าเมตตา

เวลาเราไปเจอเหตุการณ์ที่ต้องการความช่วยเหลือ คนตกทุกข์ได้ยากเดือดร้อน ไฟไหม้บ้าน น้ำท่วม หรืออะไรก็ตามที่เขาไม่สามารถช่วยตัวเขาเองได้ เราก็ให้ความกรุณา กรุณา คือความสงสาร สงสารในความทุกข์ยากลำบากของผู้อื่น **ช่วยบรรเทาความทุกข์ยาก** นี่เรียกว่าสงสาร **เรียกว่ากรุณา**

ข้อที่ ๓ **มุทิตา คือให้เราแสดงความยินดีในความสุขความเจริญก้าวหน้าของผู้อื่น** เช่น เพื่อนฝูงได้ตำแหน่ง ถึงแม้จะเป็นตำแหน่งที่เราอยากได้ แต่เขาได้ก่อนเรา เราก็อย่าไปโกรธเขา **อย่าไปอิจฉาริษยาเขา** เพราะมันไม่ดี มันทำให้ใจเราแคบ ทำให้ใจเราทุกข์ ทำให้ใจเราไม่สบาย แล้วอาจจะทำให้เราไปคิดร้ายต่อเขาได้ แต่ถ้าเราร่วมแสดงความยินดีในความสุขความเจริญของเขา เราก็จะไม่ไปคิดร้าย เราก็จะไม่ไปทำให้จิตใจเราเศร้าหมอง ดังนั้น เราต้องแสดงความยินดีต่อความสุขความเจริญของผู้อื่น ไม่ว่าใครก็ตาม แม้กระทั่งศัตรูเรา เช่น เวลาเล่นกีฬานี้ ทีมที่เราสู้นี่ก็ถือว่าเป็นศัตรูของเราใช่ไหม

คู่ต่อสู้ของเรา เมื่อเล่นจบแล้วเขาชนะ ก็ต้องไปแสดงความยินดี บอกว่านี่เป็นเพียงกีฬา ชีวิตนี่ก็เป็นเหมือนกีฬา แข่งขันกันไปเท่านั้นเอง ใครชนะก็แสดงความยินดีดีกว่า เพราะเราก็จะมีความสุขไปกับเขา ใช่ไหม ทำไมเราแสดงความยินดีกับคนที่เรารักได้ ลูกเราพอเรียนจบได้รางวัลที่ ๑ ทำไมเรายินดีได้ แต่ถ้าเป็นลูกของคนอื่น ทำไมเรายินดีไม่ได้ เพราะเรายังไปเลือกที่รักมักที่ชังอยู่ แล้วใครทุกข์ล่ะ คนที่ไม่ยินดีใช่ไหม คนที่ยินดีสุขไหม ดังนั้นสุขเราควรจะยินดีมากกว่าไม่ยินดี

ไม่ว่าจะเป็นใครก็ตามที่ได้รางวัล ได้ชัยชนะ ทีมชาติแพ้เขา เราก็ต้องยินดีกับเขา แล้วเราก็จะมีความสุขกับเขาไปเป็นกีฬาเท่านั้นเอง เป็นวิธีฝึกจิตเข้าใจไหม **การเล่นกีฬานี้เดิมทีเขามีเป้าหมายอยู่ที่การฝึกจิต ให้รู้จักแพ้รู้จักชนะ** แต่สมัยนี้มันลืมกันไปหมดแล้ว มันจะเอาแต่ชนะอย่างเดียว แล้วมันก็เลยต้องคิดวิธีชนะหลายแบบด้วยการโกงกัน เห็นไหม โด๊ปยากันอะไรกัน บ้ากันไปหมดเลย นี่หลงผิดแล้ว ไม่รู้ว่าการกีฬานี้เป็นการฝึกจิต ให้เรารู้จักแสดงมุทิตา นี่กลับไปไม่ยอมแพ้กัน จะเอาแต่ชนะกันอย่างเดียว ก็เลยต้องเล่นผิดกฎกติกากัน ใช่ไหม แล้วพอเขามารู้ทีหลังเป็นยังไงก็ถูกปลดหมดอยู่ดี ฉะนั้นเราต้องอย่าไปเอาแพ้เอาชนะกัน

แบบไม่มีเหตุไม่มีผล เอาแพ้ชนะตามกฎกติกา เล่นตามความสามารถของเรา แพ้ชนะไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่ว่าเราชนะกิเลสเราหรือเปล่า เวลาเราแพ้เราแพ้อย่างมีความสุขหรือเปล่า ยินดีกับชัยชนะของผู้อื่นหรือเปล่า นี่ต่างหากคือเรื่องของมุทิตาจิต

ข้อที่ ๔ คือ **อุเบกขา** อุเบกขาก็เป็นเหมือนรถเข้าเกียร์ว่าง เดินไปข้างหน้าก็ไม่ได้ ถอยหลังก็ไม่ได้ ก็ต้องจอดอยู่เฉยๆ **ถ้าเราไปอยู่ในเหตุการณ์ที่เราทำอะไรไม่ได้ จะช่วยเขาก็ไม่มีปัญญาเพราะไม่มีกำลังจะช่วยหรือสุดวิสัย** เช่น เขาเป็นโรคภัยไข้เจ็บแล้วรักษาไม่หายอย่างนี้ แต่อยากให้เขาหายก็จะทำให้เราทุกข์ **เราก็ต้องยอมรับความจริง** เราก็**ต้องทำใจเป็นอุเบกขา คือเฉยๆ ปล่อยวาง คิดว่าเป็นเรื่องของกรรมของสัตว์ไป ใครทำกรรมอันใดไว้ ดีหรือชั่ว จะต้องเป็นผู้รับผลของกรรมนั้น** ใครเกิดมาแล้วเดี๋ยวก็ต้องแก่ต้องเจ็บต้องตาย ล่วงพ้นความแก่ความเจ็บความตายไปไม่ได้ ให้คิดอย่างนี้ แล้วใจเราจะได้ไม่ทุกข์กับเหตุการณ์ที่เราไม่สามารถที่จะไปแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงได้ นี่คือพรหมวิหาร ๔ ต้องใช้ให้ถูก เวลาที่ควรเมตตาไปอุเบกขาก็ไม่ได้ เวลาไปงานวันเกิดไม่เอาข้าวเอาของไปให้เขาเลย ไปแสดงอุเบกขาก็ไม่ได้ ไปกิน

อย่างเดียว ถึงเวลาต้องเมตตาก็ต้องเมตตา ถึงเวลาอุเบกขาก็ต้องอุเบกขา ให้มันถูกเวลา เหมือนขับรถแหละ เข้าเกียร์ผิดเดี๋ยวก็ชนกันแหลก ถึงเวลาต้องเดินหน้ากลับไปเข้าเกียร์ถอยหลัง รถที่ตามมาข้างหลังก็ชนท้ายเรา

(ธรรมะบนเขา วันที่ ๓๑ ม.ค. ๒๕๖๒)

ถาม: หนูมีความปรารถนาจะประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน แล้วก็อยากจะเจริญทางธรรมด้วย จึงอยากเรียนถามว่า จริงๆ แล้วคนเราจะสามารถเจริญทั้งทางโลกและทางธรรมไปพร้อมๆ กันได้หรือไม่

ตอบ: ก็ในระดับหนึ่งก็ได้ แต่อีกระดับหนึ่งมันก็ไม่ได้ ถ้าในระดับที่เราปฏิบัติแค่ระดับศีล ๕ ทำทานนี้เราก็สามารถที่จะเจริญทางโลกได้ เพราะมันไม่ขัดกัน สนับสนุนกัน การรักษาศีล ๕ มันทำให้เราปลอดภัยจากปัญหาต่างๆ จากการกระทำที่เกิดโทษ ถ้าเราไม่รักษาศีล ๕ เราก็อาจจะทำผิดกฎหมายผิดอะไร ก็อาจจะต้องมีเรื่องมีราวได้ ฉะนั้น ถ้าเราอยู่ปฏิบัติแค่ระดับศีล ๕ แล้วก็ระดับทำทานอย่างนี้ เราก็ยังสามารถที่จะมีเวลาไปหาเงินหาทอง ไปทำธุรกิจอะไรต่างๆ ได้

แต่ถ้าเราต้องการที่จะขึ้นไประดับภาวนา คือทำใจให้สงบนี้ ถ้าทำเล็กๆ น้อยๆ ก็ยังไปด้วยกันได้ เช่น ทำตอนก่อนนอน ทำหลังจากตอนเช้าตื่นนอนก่อนไปทำงานอะไรอย่างนี้ ก็ยังพอทำได้แต่มันจะได้น้อย **แต่พอเรานั่งแล้วสงบ เรารู้ว่าความสุขที่ได้จากความสงบมันดีกว่าเงินที่เราจะได้จากการทำธุรกิจ เราก็ต้องเลือกทางแล้วว่าเราจะเอาอย่างไหน เพราะถ้าเราต้องการความสุขจากความสงบเราก็ต้องทำให้มากขึ้น** แล้วเราก็จะได้ความสุขที่ดีกว่ามากขึ้นไปตามลำดับ ตอนนั้นมันก็จะเริ่มแยกทางกันไป **แต่ตอนเริ่มต้นนี้มันไปด้วยกันได้**

(ธรรมะบนเขา วันที่ ๖ มี.ค. ๒๕๖๒)

ถาม: ที่พระอาจารย์เคยเทศน์ว่า มีใครมาทำร้ายให้หลีกหนีห่าง ไม่ตอบโต้เพราะจะไปสร้างกรรมต่อ แต่ถ้ายังตามมาทำร้ายอีกไม่หยุด จนได้รับผลเสียหาย อย่างนี้ผู้ถูกกระทำอาจเจ็บทั้งกายและใจ แล้วอย่างนี้จะแก้ไขอย่างไร

ตอบ: เจ็บทางกาย แต่**เจ็บทางใจนี้แก้ได้ ถ้ายอมให้เขาทำมันก็จะไม่เจ็บทางใจ ถ้าเราคิดว่าเป็นการใช้หนี้ เป็นกรรมเก่าที่เราไปทำเอาไว้ แล้วกรรมมันตอบสนองมา ก็ยอมรับ**

กรรมไป มันก็จะเจ็บทางกาย แต่ทางใจจะไม่เจ็บ เพราะมันดีใจว่ากรรมจะได้หมดเสียที กลับโล่งอกเสียอีก พอยอมรับโทษแล้วมันโล่งอก ใครลองทำอะไรผิดแล้วพอยอมรับผิดดูซิ ใจเบาขึ้นมาเลย ยอมติดคุกก็ยอม ยอมโดนด่าก็ยอม พอยอมปั๊บนี่มันก็เย็นเลย **ยอม หยุด เย็น** นะ ฉะนั้น **เรื่องของใจนี้เราต้องยอมรับกรรมของเรา ผลกรรมของเรา จะทำกรรมอันใดไว้ดีหรือชั่ว จะต้องเป็นผู้รับผลของกรรมนั้น** ถ้าพยายามหนีมันก็ยิ่งทุกข์ใหญ่ อย่างพระโมคคัลลานะนี่ท่านเป็นถึงพระอรหันต์ มีคุณวิเศษมีอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ สามารถเหาะเหินเดินอากาศได้ ท่านบอกว่าถึงแม้จะใช้สิ่งเหล่านี้มาช่วยให้หนีกรรม มันก็หนีไม่พ้น หนีได้วันนี้ พรุ่งนี้มันก็ตามเราใหม่ ท่านก็เลยยอมตาย ท่านก็เลยถูกเขาฆ่าตายเลย ตามประวัติ แต่ใจท่านไม่หวั่นไหวแล้วเพราะใจท่านหลุดพ้นจากความทุกข์ทั้งปวงแล้ว แต่ร่างกายนี้มันยังต้องใช้กรรมของมันอยู่ ถ้ามันยังมีชีวิตอยู่ พระพุทธเจ้าก็ต้องใช้กรรม มีเทวทัตมาพยายามฆ่าถึง ๓ ครั้ง แต่พระพุทธเจ้าก็ไม่ตอบโต้ หลบได้ก็หลบ หลีกได้ก็หลีก หลบไม่ได้หลีกไม่ได้ก็เผชิญกับมันไป

(ธรรมะบนเขา วันที่ ๑๗ ม.ค.๒๕๖๒)

ถาม: ในชาติปัจจุบันของมนุษย์ กรรมในอดีตและกรรมในปัจจุบัน กรรมอย่างใดจะมาถึงก่อน

ตอบ: กรรมนี้แปลว่าการกระทำ การกระทำนี้ทำไปแล้วมันก็จะมีผล แต่ผลนี้มันมาก่อนมาหลังกันได้ ไม่ได้ขึ้นอยู่ที่ว่ากรรมไหนทำก่อนกรรมนั้นผลถึงจะมาก่อน เหมือนกับปลูกผลไม้ ปลูกต้นไม้นี้ ปลูกก่อนปลูกหลังก็ไม่ได้หมายความว่าต้นที่ปลูกทีหลังนี้จะออกผลทีหลัง บางต้นมันออกผลเร็วปลูกทีหลังแต่ออกผลก่อนต้นที่ปลูกก่อนก็ได้ เพราะต้นที่ปลูกก่อนนี้ใช้เวลานานกว่า กว่าจะออกผล เช่น ปลูกข้าวอย่างนี้ ๓ เดือนก็ได้ผลแล้ว ปลูกกล้วยนี้ก็ไม่กี่เดือนก็ได้ผล แต่ถ้าไปปลูกทุเรียนปลูกเงาะนี่ แหมมันต้องเป็นปีถึงจะได้ผล **กรรมที่เราทำต่างๆ นี้มันก็ส่งผลช้าเร็วตามกำลังของกรรมที่เราทำกัน ตามชนิดของกรรมที่เราทำกัน** ดังนั้น เราไม่สามารถที่จะไปพูดได้ว่า ทำกรรมอันนี้แล้ว อันนี้จะเกิดก่อน อันนี้จะเกิดหลัง อย่าไปสนใจ ให้สนใจว่าทำกรรมดีหรือทำกรรมชั่วดีกว่า ถ้าทำชั่วก็เลิกทำเสียเพราะมันไม่ดี มันจะทำให้เราทุกข์กัน ถ้าทำดีก็พยายามทำบ่อยๆ ทำเยอะๆ เพราะมันจะให้เราสุขกัน ให้ดูแค่ตรงนี้

(ธรรมะบนเขา วันที่ ๒๔ มี.ค. ๒๕๖๒)

กิจและเวลาประจำวันที่สามารถเข้าพบ
พระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต

แผนที่เส้นทางเดินบิณฑบาต

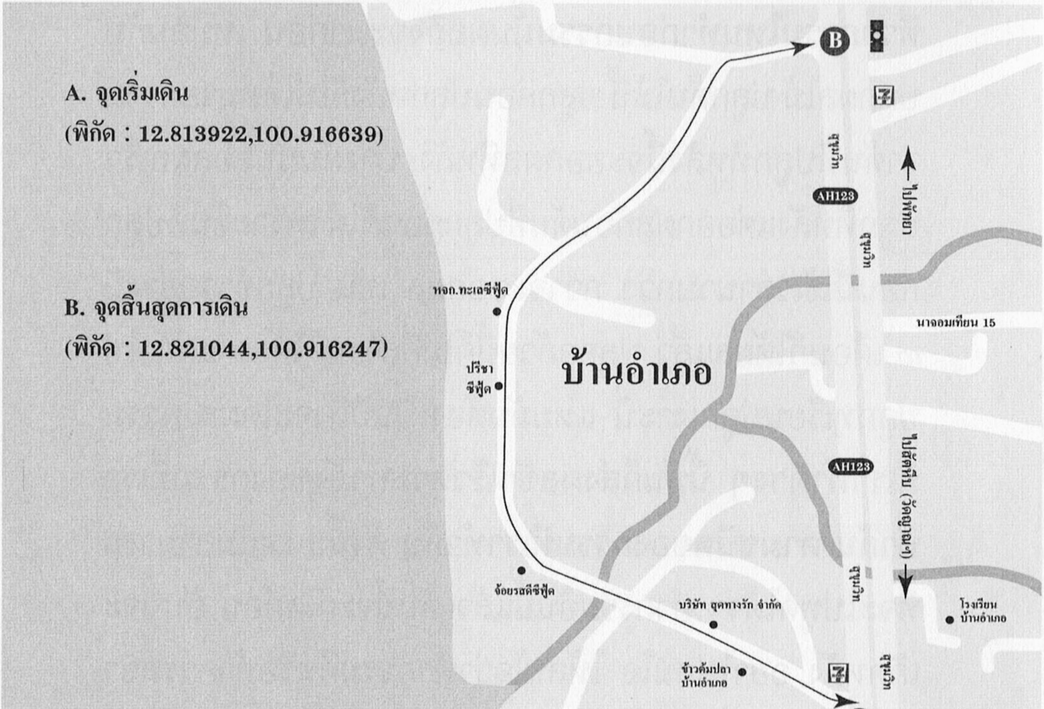

เวลา ๐๕.๕๐ - ๐๖.๔๕ น. (โดยประมาณ)

● เดินบิณฑบาตบริเวณบ้านอำเภอ เริ่มที่ซอยนาจอมเทียน ๓๐ สิ้นสุดที่ซอยนาจอมเทียน ๒๘ (เวลาสามารถเปลี่ยนแปลงตามสภาพอากาศ)

เวลา ๐๗.๐๐ - ๐๘.๐๐ น. (โดยประมาณ)

- ฉันเช้าที่ศาลาฉัน วัดญาณสังวราราม เฉพาะวันธรรมดา
- งดลงศาลาทุกวันเสาร์ วันอาทิตย์ วันพระ และวันหยุดนักขัตฤกษ์

เวลา ๑๔.๐๐ - ๑๕.๔๕ น. (โดยประมาณ)

- แสดงธรรมหน้ากุฏิ ทุกวันเสาร์ วันอาทิตย์ วันพระ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ ที่กุฏิ ๕ วัดญาณสังวราราม ญาติโยมสามารถเข้ามาที่กุฏิได้ประมาณเวลา ๑๓.๓๐ น. เป็นต้นไป โดยจอดรถได้ที่กุฏิ ๔ กุฏิ ๖ และลานจอดรถภายในวัด
- งดแสดงธรรมในวันธรรมดา

หมายเหตุ : ขอความกรุณางดเข้าพบพระอาจารย์นอกเหนือจากเวลาดังกล่าว และขอความร่วมมือสุภาพสตรีงดสวมกางเกงขาสั้นและกระโปรงสั้น

****งดรับกิจนิมนต์ในทุกกรณี****

สามารถดาวน์โหลดพระธรรมเทศนา

ของท่านพระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต ได้ที่

www.kammatthana.com

www.PhraSuchart.com

www.facebook.com/PhraAjarnSuchart

ติดตามธรรมะของพระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต ได้ทาง

Abhijato @apichato phraajarn_suchart

www.phrasuchart.com /user/unseendhamma

“ธรรมะ
ของพระพุทธเจ้า
สดๆ ร้อนๆ ทุกขณะ
เป็นปัจจุบันธรรมทุกเวลา
เป็นอกาลิโก”

~

พระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต

ธรรมะสดๆ ร้อนๆ เล่ม ๗ พระอาจารย์สุชาติ อภิชาโต